

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

VITA S. ALBINI, AN-

DEGAUENSIS EPISCOPI ET CON-

FESSORIS, EDITA A FORTVNATO PRE-

sbytero: *Meminit huius vitæ S. Gregorius Turonensis*

Cap. 96. *De Gloria Confessorum.*

PROLOGVS.

MEMINI, vir Apostolice, cum ad urbem, quam Christo præfulse regitis, vestris me præsentaturus obtutibus occur-

*S. Albinus vi-
ta immar-
cescibilibus
flore meri-
tis.*

rissim, inter reliqua maturitatis consulta, quæ sensu diuite torrentis mihi visus es inundare, etiam de sacratissimo viro Domino Albino antistite vos fecisse tenuiter mentionem. Sicut enim eius vita immarcescibilibus meritis florere probatur, cælestibus impressa libellis, ad ædificationem etiam plebis, humanis etiam fixa mandastis vt conderetur in chartis: duplici beneficio populis cõsulturi, dum & in illo tenerent admiranda, quæ colerent, & in se respicerent, quod vnusquisque sagaciter emendaret: id est, dum apud vnum tot prædicanda cognoscerent, apud se refecare sua singuli non differrent: quatenus tam vnica beati viri relatio, me dela publica fieret audientium. Intelligens verò velociter fugientes à seculo memoria subripi, timeo de vita sanctissimi negligenter aliqua citò lapsura literis alligare: nec facile rursus in animum recipi, si semel inciperet, obliuione temporis inuadente, subduci: cuius rei impulsor quidam, mandata vestre beatitudinis exequens, à me, quod annuerem, flagitauit, illud adiciens, vt quæ ipse de gestis sancti viri iuxta fidem compererat, ego, ipso insinuante, indubitabiliter propalarem: in hoc magis querimoniarum molem conficiens, eò quòd quæ prædictus vir occultè quidem, sed digna relatu gesserat pro veritatis indagine, sed nec ad eius singula meruit peruenire, & aliqua se de cognitis memorauerit oblitum esse. In his autem, quæ meminit, sine ambiguitate suo testimonio populum nobis attulit assentantem, cum certè de eius præteritis dubitare non liceat, qui operatur in singulis quotidie clariora. Congratulatus verò relaturò, eò quòd vestris nutrimentis talis vir adoleuerit, qui iniunctam sibi rem tam strenuè peroraret, & de proprio aliquid causa venustatis nec incompetenter offerret: immò, si velit ipse, per se quod aliundè poposcerat, explicaret. Siquidem quicquid de illo dicitur, vestris hoc præconijs reputatur: quoniam est meritum magistri, laus discipuli, & in ministri solertia sunt pontificis ornamenta. Quod cum ego, mea exiguitatis conscius, attingere trepidarem, reuerà qui nouerim hoc debere committi exertis ingenio, facundis eloquio, deuotis officio, probatis stylo: qui sunt sensu diuites, linguæ rota torrentes, famulatu celeres, carmine coruscantes, cum ante peritiam vestram ipsa Ciceronis, vt suspicor, cloquia current vix secura, & cui apud Cæsarem Romæ liberè licuit vti, Aquitanico iudice in Gallia forsitan formidaret. Quid ergò à me, infra doctorum vestigia latitante, res alta requiritur, quem ad scribendi seriem nec natura profluum, nec literatura facundum, nec ipse vsquequaque vsus reddit expeditum: cum etsi voto traherer, rei magnitudine deterrerer: quia radiantem vitam si pigri relatoris impar lingua prædicat, obsoletat: & quod illuminare debuit, hoc nube sermonis abscondit: vbi ageretur rectius, si quæ ab alijs poscitis, ederetis. Vndè certus intelligo, non vos huiusmodi quopiam indigere, sed vt de peregrinis nostra vobis aliquid *sartaria non negaret, & velut

*S. Albinus ge-
sta fideliter
conscripta.*

*Modestia
Authoris.*

*for. * cistar-
tia, aut si-
starchia*

MARTIVS.
VITA S. ALBINI.

I. MARTII.

Patria S.
Albini.

Petit mona-
steriū, reli-
ctis paren-
tibus.

Catalogus
virtutum
eius.

Imber im-
portunus,
omnibus ma-
defactis, Al-
bini domi-
cilium non
attingit.

Fit abbas.

Creatur An-
degauenfis
episcopus.

Nora vim
S. Crucis.

Religiosorum vita virorum quantum est meritis clarior, tan-
tum voce celebrior populorum: quia dum illi vniuersis be-
neficia tribuunt, in suam laudem linguas excitant singulo-
rum. Igitur beatissimus Albinus Veneticæ regionis, Oceani
Britannici quæ est confinis, indigena, non exiguis parenti-
bus oriundus, immò digni germinis dignissima proles emer-
gens, decus, quod sumpsit ex genere, felicitas vita meritis am-
pliauit: dum in illo & quod glorificaret, Christus elegit: &
quod vniuersus veneretur mundus, effulit. Qui inter ipsa
nouella iuuentutis exordia tanto fidei seruore flagrauit, vt
parentes, ad quorum desideria solet infantia recurrere festi-
nanter, pro charitate Christi magis iste voluntariè reliquisset, & velut hostes animæ
carnales affectus effugeret, credens sibi sufficere, si omnem delectationem in solo cae-
lesti patre plantaret. Mox autem in Cincillacensi monasterio tanta animi humilitate
Domino placiturus se subdidit, vt salua morum honestate, nihil sibi de ingenuitatis
priuilegio vendicaret: vbi quem origo liberum genuit, famulum voluntas addixit: in-
telligens magis esse laudabile, vt amore Christi nobilitas inclinaret, quod erat, quàm
fastidiret, quod non erat. Proficiebat denique in eo exercitationis quotidiana pro ces-
sus, ita vltra se semper ascensum, vt meritis non solum reliquos vinceret, sed edomito
corpore, de seipso potius triumpharet. Quis enim expediet, quàm fuerit in ieiuniorum
paritate præcipuus, in vigiliarum delectatione propensus, in orationis assiduitate lau-
dabilis, in miserationis opere singularis: vt & hostem, qui sibi repugnabat, extingueret,
& vnde se solus affligeret, cunctis spe maxima subueniret? Erat enim ad obediendum
paruulus, ad vitia calcanda maturus: ita vt in ipso iuuentutis tyrociniò iam senectutis
esset exemplum, hoc solum habens cum homine commune, quod natus est: cæterum
totum voluit esse Christi, quod vixit: non oculum voluptati, non aurem ludibrio, non
animum accommodans leuitati, semper se regens ancora grauitatis. Talem itaque se
intra monasterij septa tractauit, vt si quãdò processit in publicum, esset infra carcerem
sui cordis semper inclusus: nec aliud extra se adspiciendum prætulit, quàm Christum,
quem in pectore fidelis portator baiulauit.

His igitur studijs occupatus, in tantam vitæ claritatem peruénit, vt eius deuorum
seruitium mundo Dominus per miracula testaretur. Denique cum adhuc puerulus
per pagum in Abbatis sui proficisceretur obsequium, applicante eo apud quandam
locum, tanta eum detinuit violentia tempestatis, tantumque se pluuiæ imber effu-
dit, vt ipsam domum nec sua tecta defendèrent. Cum ergo pro magnitudine pluuiæ
casa pro campo constaret, madefactis omnibus, qui eodem tenebantur hospitiò, so-
lum beatum Albinum tunc imber tangere expauit: quia vbi flammam fidei sensit, nè
iniuriam faceret, se gutta detorsit. Quo comperto, conscientia sanctitatis, quæ celaba-
tur annis, innotuit meritis, eò quòd in flore adolescentiæ virtutis odor fragraret. De-
hinc caelestibus donis cum ætate crescentibus, annorum circiter triginta & quinque,
monasterij rector & pius pastor eligitur: quippe qui suo splendore ad se traxerat digni-
tatem. Interea sub magistri censure, congregationis disciplina vernabat, vbi seueritate
districta, licentia peccandi perierat. Feruebat autem pietatis intuitus, exultabat psal-
lendi concentus, coruscabat inter fratres obedienciæ radius, præcallebatque sanctæ
charitatis ornatus: quia sicut erat ad vitia eradicanda sollicitus, ita ad inserenda dona
caelestia circumspectus. In quo Abbatis officio per viginti & quinque annos congrega-
tionem sibi commissam feliciter gubernauit. Et quia tanti meriti fama sepulta non la-
tuit, sed felicibus pennis cuncta peruolans occupauit, contigit Andegauum ciuitatem
pastoris gubernatione nudari. Tunc ab vniuersitate populi, sed humilitatis studio ipso
resistente, ad pontificalem gradum, duce Christo, concorditer eligitur. Qui honorem
sacerdotij debitum consecutus, ita se in alimonijs pauperum, in defensione ciuium, in
visitatione languentium, in redemptione præbuit captiuorum, vt beata vnus actio,
generale fieret saluamentum: quibus ex studijs caelestes in eo fructificauere virtutes.
Igitur in ciuitate Andegaua cum ei quædam mulier, Grata nomine, sed debilitate con-
tractæ manûs ingrata, neruis stupefcentibus occurrisset, signum crucis super infirmam
edxteram fecit. Hinc præmortuæ palmæ prius se viuax tepor infudit. Item sequenti die
in ipso

in ipso loco, vt ab eo signaretur, se obtulit. Quo factò, cœperunt venæ suos excursus agnoscere. Tertia verò die, vbi super illam sigillum crucis impressit, statim se arentium digitorum fila laxarunt: & recepto ministerio, mulier in Christi nomine rediuiua dextera se signauit.

Quadam vice cùm ad vicum Geginam præteriens accessisset, adolescentem Malabandum nomine, amisso vitæ reperit iam munere. Audiens autem à parentibus extremam filij mortem deplorari, occurrit, & vt mortuum viuum erigeret, se in oratione prosternit. Quo incumbens, diutiùs orauit: & dum palleceret iacens sacerdos in pulnere, animæ viuacitas rubescere in corpore, donèc pulsato cælo, patefactoque tartaro, iuuenis reuocaretur à funere, sacerdos à prece. Deindè cùm Asiaticum monasterium paterna sollicitudine visitasset, quidam vt ei succurreret, iam fide illuminatus, cæcus exclamabat. Qui vt sanctæ crucis medicamentum imposuit, tam fuit illi lumen citò recipere, quàm quæsisse. Item Andegauis cùm quidam Maurilio clausis oculis lumen sibi restitui postularer, tunc pontifex se ad nota arma conuertens, mox vt signum venerabile super palpebras eius extendit, velut balista fortissima penetratis tenebris crux post se cæco lumen inuexit. Item cùm Marcellinus, circiter decem annos transgens in nubilo cæcitatatis, tractus ad beatum pontificem peruenisset, vbi signum adorandæ crucis super oculos eius ipse extendit, statim erumpente sanguine, effugatisque tenebris, lux intrauit.

Illud etiam nobis est factum memorabile recensendum. Cùm illustris Aetherea, iussione regia persequente, in Dullacensi villa militum custodia teneretur obfessa, tunc oui periclitanti succurrente sancto pastore, solus, vt à nullo cognosceretur, ad ipsam ingreditur. Quo viso, amplectens eius vestigia, lugens mulier inhærebat. Tunc infelicis custodis infana procacitas, dum vult eam quasi lupus à veste pastoris euellere, iniuriam vir sanctus excepit. Tunc insufflauit in eius faciem, & temerator sacerdotis, celeri morte multatus est. Hinc terrore urgente, reliqui reuerentiam habuere pontifici, & vnus poena fecit alios immunes à culpa. Nec priùs à muliere discessit, quàm dato regi præcio ipse eam liberaret: sicque vno momento, & salus fuit supplici, & mors extitit præsumptori. Nec id quidem omittendū est, quod tradi memoriæ sit votiuum. In vicum, cuius vocabulum est Albinia, piæ deuotionis studio sanctus pater accessit. Vbi dum quidam cæcus ab eo opem misericordiæ postularer, cœpit idem, qua dudum captus fuerat, infestatione dæmonij, corporis vexatione torqueri. Tunc in orationem, cui semper animi sancta intentione vacabat, corpus etiam prostrauit, captumque lumen pristinum reddidit oculis, & pestem immundi spiritus effugauit. O ineffabilis gratia pietatis: à qua dum substantia sola quæritur, triplex remedium obtinerur: Victu viuauit egenum, munerauit visi cæcatum, reddidit liberrati captiuum.

Itemque occurrente eo regi Childeberto Parisijs, nunciatur pontifici, regem venationis causa de ciuitate in crastino esse discessurum, mandatque, se dignum duceret expectandum. Sed quia beatum Albinum corporalis infirmitas præpediuit, ad eius præsentiam prædictus rex occurrere maturauit: qui donèc per illam viam, quæ ad sacerdotem ducebat, incescit, feliciter properauit. Cùm verò in quoddam triuium peruenisset, velletque alibi deuiare, equus eius acsi metallum fusile, gressum mouere nõ valuit. Suspicias igitur rex, culpam equi magis esse quàm causam, alterum sibi fecit sterni. Quem dum per ipsum iter gradi compelleret, acsi muro impediente, cæsus ire non valuit. Intelligens igitur nihil profecisse, mutasse vehiculum, nisi mutaret & cursum, cœpit ab equo discere, quòd homo peccaret, & humanus intellectus haberet, quod pecus corrigeret: deflectensque eum in viam, quæ ad sacerdotem ducebat, ea cœpit alacritate discurrere, acsi creptus de fouea, campi mollis planitiem recepisset.

Est operæ precium, de quodam cadauere rem viuam proferre. Cùm ad ciuitatem Venetensem ipse vir apostolicus accessisset, vno de obsequentibus iam conuerso adolescentulo, quem pro morum qualitate peculiariùs diligebat, in loco defuncto atque sepulto, post annum eius corpusculum psallendo ad propria reuocabat. Tunc remouente eo pro causa, voluerunt seruientes priùs corpus mouere, quàm sacerdos occurreret: sed tanto pondere fit grauatum, vt antea potuissent gigantæa membra prensare, quàm puerile corpus sufferre, dum adhuc cadauer insepultum, crederetur iam marmore premi, nec equi gressum poterant promouere, acsi puluis eius de se vincula eis generasset, donèc antistes rediens oratione solueret, quos tacente voce confixit. Hoc iterum non minùs est prædicandum miraculum, cùm in Cincillacensi monaste-

Adolescentem mortuum excitat.

Cæcos tres illuminat S. crucis signo

Liberat illustrem forminam.

Cæcus dæmoniacus curatur.

Vide miraculum.

Corpus extinctum, locomoueri non potest

rio Gennomerus monachus esset oculorum luce priuatus, & annosa tempora vna essent nocte cecitatis transcurfa, petijt sibi à viro sanctissimo fieri crucis signaculum. Quo facto, luminis vitalis splendor intrauit, & fugatis tenebris, sol peregrinus illuxit. Est & hoc inter reliqua venerabile documentum: Cùm in ciuitate Andegaua turris portæ coherens, damnatis carcer esset effecta, prætereunte beato Albino, fiebat insolentia de vocibus inclusorum. Tunc ad iudicem prelator accedit, vt eos pietatis causa de custodia relaxaret. Quod cùm ille aure surda differret, mox pontifex ad Deum se fida petitione conuertens, tam familiari voce suggestit, vt in loco, quo orationem sanctus effudit, miræ magnitudinis saxeus quadrus exiliens, portæ aditus fieret carceratis: quia ante eius precem, soliditatem suam lapis seruare non potuit. Hinc egressi quasi de sepulcro viuentes, in basilica sancti Maurilonis domino Albino gratias referentes, se ad vestigia eius prostrauerunt, eò quòd suspectos de funere, redire fecerat ad salutem.

Precibus ad Deum fufis aperit carcerem.

Signo Crucis pellit dæmonem.

Item dum quædam mulier, arrepta à maligno spiritu, se beatissimo viro Albino vociferans & ciulans præsentasset, mox aduersarius ipse supra eius oculum in similitudinem vesicæ sanguineæ se collegit. Tunc pontifex faciens signum sanctæ crucis, increpauit, dicens: Inimice, oculum quem non dedisti, nec possis auferre. Mox de collectione ipsa, in phlebotomiæ similitudinem, subtiliter sanguis erupit. Quo fluente, sine latione oculi, immundus hostis euauit, & puella incolumis, imperate signo crucis, euasit. Sed & hoc magnanimitatis exemplum opportunè ducitur explicandum, quòd pro Dei negocio apud eum non fuerit vlla regum potentumque personalis acceptio. Denique ad cumulum cælestis gratiæ conquirendum, incestarum nuptiarum execrabilis copulationis iura condemnans, beati Iohannis irreprehensibilis imitator, quanta sustinuerit, nullus dignè poterit explicare. Siquidem martyr effici concupiuit, si non defuisset dextera percussoris. Sed proculdubio palmam martyrij meruit, qui voti desideria non abscondit. Vnde præter labores reliquos, etiam per synodos, pro ipsa causa sæpius excitatus, excurrans, ad postremum quamplurimum episcoporum iniunctione, vt excommunicatas à se personas absolueret, vi fratrum coactus est. Et cùm rogaretur, vt eulogias, quas reliqui antistites, ad personam communionis suspensam dirigentes, benedixerant, vt & ipse signaret, ait ad sacerdotale concilium: Etsi ad imperium vestrum ego signare compellor, dum vos causam Dei recusatis defendere, ipse potens est vindicare. Quo facto, antequam eulogias excommunicata persona susciperet, expirauit: & priusquam portitor perueniret, sermo sacerdotis obtinuit. Qui etià ad beatum Cæsarium Arelatensem præfulem, pro eadem causa consulturus occurrit.

De translatione sacri corporis eius.

Sed quia eius singula non valemus retexere facta, sufficiat de plurimis vel pauca dixisse. Illud quoque beatissimi testimonium, viuētis post obitum, necessarium credimus præ cæteris explicandum. Quia licet teneretur clausum corpus eius in tumulo, attrahentibus & incertis quid agerent, curis popularibus se virtus beatissimi viri mediatrice interfecit. Nam expectantibus omnibus & nihil deliberantibus, repente nutu diuino discisso pariete cellula, qui erat ad pedes eius, à parte orientali tres lapides decidunt, scilicet dato signo, per qualem locum se iuberet educi posse. Interea facto aditu, dum concentus pfallentium ad sanctum sepulcrum progreditur, in loco, per quem est eductus, palam tres paralytici, iam diu desperati, redditi sunt sanitati, ac nerui præmortui, viuificari didicerunt meritis Dei viri sepulti. Statimque duo cæci sunt pariter illuminati, tandem aliquando sumentes lumina diei ab umbra defuncti: nimirum agnoscens eius adminiculo se posse lumen consequi, cuius virtute paries potuisset fenestri. His & consequentibus infinitis miraculis, etsi summi pontificis membra recubant in sepulcris, attamen per creatoris gratiam in æterna secula viuunt merita confessoris. Hic itaque cælesti dono venerandis floribus adornatus, viginti annis & sex mensibus pontificalem apicem Ecclesiastica regulariter censura gubernas, vitæ autem octogesimo anno illud propheticum in potentatibus beatitudinis culmine feliciter explens, animam Deo charissimam, ereptam de seculo, mansuram cum Christo, angelis plaudentibus Calendis Martij emisit ad calos, præstante Domino nostro Iesu Christo, cui est honor & gloria in secula seculorum, Amen.

Pfal. 89.

Libet his adiungere caput 96. eius libri, quem Gregorius Turonensis scripsit De Gloria

DE S. SVVIBERTO EPISCOPO.

Gloria Confessorum: Albinus confessor, cuius nuper vitæ liber à Fortunato est conscriptus presbytero, obtinet & ipse, impertiente merito, suum ostendi miracula ad sepulcrum. Aderat igitur dies solennitatis, in quo paralyticus, membris omnibus debilis, euectus plaustro ante vitream absidæ, qua sancta concluduntur membra, sedebat: datusque sopori, vidit virum ad se venientem, & dicentem sibi: Quousque dormitas, & sanus fieri non desideras? qui ait: Utinam merear sanus fieri. Dixitque ei vir: Cum signum ad cursum horæ Tertie audieris insonare, surge continuo, & ingredere basilicam, ad quam venisti. Futurum est enim, ut ipsa hora beatus Martinus cum Albino contribute ingreditur basilicam: & oratione facta, ad eius solennitatem Turonensem accedere debeat. Si enim eo momento presens fueris, sanus efficiaris. Nec moratus ille, commoto signo accedit ad tumulum sancti: cumque Dauidici carminis laudationem Clerici canere cœpissent, odor suauitatis in basilicam sancti aduenit, & hic directis pedibus incolumis est erectus. quod non à paucis, sed à plerisque visum, regio testatur alumna. Sic & apud Cromensem vicum mulier à natiuitate cæca, inuocans nomen Sancti, ipsa die illuminata est.

Curfus horæ Tertie.

Solennitas S. Martini.

VITA S. *SVVIBERTI, VERDENSIS ECCLESIAE *SVVIBERTI,
PRIMI EPISCOPI ET CONFESSORIS, SAXONVM

Frisiorumque Apostoli: scripta à B. Marcellino presbytero.

PROLOGVS MARCELLINI AD D. GREGORIVM
Traiectensem Episcopum.

VENERABILI & dilecto in Christo domino & patri D. Gregorio, sanctæ Traiectensis Ecclesiæ episcopo, & Frisonicæ gentis prædicatori eximio, Marcellinus presbyter, gentiliùm prædicator inutilis: bonum, quod præstat omni bono. Multoties dudum exhortando piè monuisti me verbis & scriptis, nouissimè verò præcepisti mihi tua paterna autoritate, beatissime pater, quatenus conscriberem & in lucem protraherem sanctissima exordia natiuitatis, ac magnifica gesta siue virtutes & meritorum præconia sanctissimi Suuiberti pontificis, & egregij paganorum prædicatoris: nè tam magnifica & virtuosa opera tam gloriosi patris obliuiscantur, sed scriptis ea commendarem, ut ea agnoscat generatio altera, patribus succedens, & in perpetua permaneant memoria: eò quod æterna sapientia, dum viueret, excellentiam suæ singularis vitæ signis & prodigijs probauit, ac nunc secum regnare crebris miraculis quotidie in Vuerda ad decus suæ Ecclesiæ & salutem suorum fidelium manifestat: ut tu ipse benè expertus es, ut mihi literariè insinuasti, dum à Colonia Agrippina Traiectum celeriter nauigans, ferè cum tuis apud Vuerdam naufragium passus fuisses, eò quod sine saluatione sancti Suuiberti festinanter præterire proposuisti, quia arduum negocium ecclesiæ Traiectensis valde te vrgebat. Moxque memor sancti Suuiberti, emissò voto Deo, ut ipsum visitares, periculum & naufragium protinus euasisti. Sed mirari non sufficio, gloriose antistes, quod mihi tantum onus imponis, cum tui nominis tuæque nobilitatis fama multis in locis magna dignaque memoratu haberetur: Quippe qui literarum scientia viges, & præpollenti stylo, rhetoricoque ornatu dictitare, floresque sanctorum contexere & compilare consueuisti. Præterea in conuentu tuo Traiectensi tecum aliquot oratores & rhetores ac diuersis scientijs præditos, me utique literatiores, magnificos habetis & regitis magistrōs & doctōres: qui elegantiori sermone melius & ornatius componerent gesta ipsius, quam ego: qui inueteratus dierum, cuius sensus iam hebetati & debilitati, ac vires corporis attenuatæ & ferè consumptæ sunt, utpotè qui sexagintaquinque annis pro modulo meo indefinenter prædicationibus & conuersionibus paganorum insudauit: quinque ante pontificatum sanctorum Vuillebrordi & Suuiberti, & quadraginta tam sub sancto Vuillebrordo, quam sub sancto Suuiberto: & decem & sex sub egregio pontifice & martyre sancto Bonifacio, prædecesore tuo, & quatuor iam sub te, qui me

Obserua mi raculum, & caue Sanctos contemneret.

Marcellin^o
& Leuinus
Christi an-
nunciant
Transfela-
nis.

Dauentriam & ad paganam gentem Transfelanam cum dilecto confratre & patriota meo Leuino presbytero misisti, predicaturum ipsis sanctum & terribile nomen Domini. Et quia pridem, ut prelibaui, creberrima tua exhortatione & solerti monitione tuorum aliquorum confratrum persape requisitus, ut conscriberem, proculdubio non temerarie recusavi vel dimisi, sed pie distuli propter pusillanimitatem & imbecillitatem meam, ineptum me indicans ea conscribere: tamen quia nuper tua pontificali auctoritate & diffinitione siue conclusione concanonicorum dominorum meorum conuentus Traiectensis, a me specialiter eadem sanctissima gesta ipsis conscribi decreuisti, & mihi strictè precepisti, eo quod a iuuentute mea in Anglia cum illo conuersatus fui, & cum ipso & sancto Vuillebrordo & ceteris confratribus meis ex Anglia in Germaniam nauali euectione deueni, & sancto Suuiberto ministravi, donec optimus confrater noster Vuilleicus, dignus sacerdos Dei, ipsi deuote seruiuit, & cum illo ad Boruētuanos proficiscens, fideliter cum eo verbum vitæ ipsis predicando euangelizauit, me manente & annunciante verbum salutis & vitæ gentibus & neophytis tuæ diocesis. Ideoque nè inobediens & temerarius censear, tuis volens parere mandatis & petitionibus, tuisque & confratrum tuorum, canonicorum conuentus Traiectensis precibus, & precipue meritis sanctissimi confessoris & pontificis Suuiberti confisus, reiecto pudoris velamine, licet imperitia mea dehortabatur, suadebat tamen charitatis virtus imperiosa, dicente Paulo: Charitas vincit omnia. Spem ergo ad illum dirigeus, qui dixit: Aperi os tuum, & ego adimplebo illud: os meum aperui, & attraxi spiritum, quo non solum, quæ de eodem sancto Suuiberto à veridicis audiui, sed & quibus interfui, & quæ oculis meis vidi, licet rudi & incultiori ac plebeio sermone compilando, pauca de multis, tamen vera, digna relatu, aptaque memoratu digessi de eo, ut plerique in conuentu Traiectensium inpresentiarum feliciter militantes, viderunt & audierunt. Quapropter peto, ut grammaticæ me excusatum cum tuis habeas, orans nè verborum nodositas, aut argumentosa loquacitas in presenti Legenda à diserto lectore requirantur: quia & nemo in templo Domini plantari prohibetur, & iniuste me sentio, descripturum gesta tam magnifici Christi pontificis, regulis Donati subiacere, aut Aristotelicis parere argumentis: quoniam & argumentum seculare perijt, vbi virgo Deum peperit, & sapientia huius mundi stultitia est apud Deum: qui utique errarent, si verba potius quam res perpenderent, & non magis virtutem rerum, & gratiam sancti spiritus spectare gauderent, quam verborum phaleras pompasque sermonum. Quoniam quidem regnum celorum non in eloquentia, sed in fide constare, & salutem seculo non ab oratoribus, sed à piscatoribus nunciatam fuisse, fidelium neminem ambigere aut ignorare credimus. Hac igitur sunt, quæ de eo conscripsi, dulcissime pater & optime pontifex, & sanctitati tuæ transmisi, ut tua auctoritate, si quidem iudicas dignum, rata & firma permaneant, atque ad quoscunque venerint, pontificali tuo decreto roborata valeant: Petens sincero corde & humiliter efflagans, ut ea, quæ rudi stylo de eo digessi & conscripsi more euangelistarum, qui plano stylo euangelia Christi conscripserunt, sanctitas tua corrigere & vrbaniore stylo cum tuis canonicis, dominis & magistris meis, perlucidare dignetur, si placet & vtile sit, nè efficiar blasphemantium & detrahentium magnorum magistrorum derisio: sed ut Christus, qui est gemma pontificum & gloria sacerdotum, meritis sancti Suuiberti magnificetur & glorificetur, qui est benedictus in secula seculorum.

VITA

VITA.

De nobilitate Parentum S. Suiuiberti, ac præfagio sue natiuitatis.

Caput I.

TEMPORE, quo sanctissimus Martinus papa & martyr in
 Apostolica Romanorum sede præsidebat, & vniuersalem
 orthodoxæ fidei Ecclesiam feliciter gubernabat, ac Con-
 stantinus siue Constans, qui auo suo felici Heraclio Impe-
 ratori in Romanorum imperium successerat, imperaret, at-
 que gloriosus & inclytus Osuuius rex, frater sancti Osual-
 di regis & martyris, sceptræ regni Angliæ diuina prouiden-
 tia auspicabiliter gubernaret, scilicet Anno à natiuitate
 Domini sexcentesimo quadagesimosextimo, in Angliæ in
 regno Nord Humbroborum, quod est ad Aquilonarem Hum-
 bri fluminis plagam, vbi gens habitabat cum rege suo, erat
 quidam princeps, Comes de Nortingham, Sigebertus nomine, ex spectabili stemmate
 natiuitate excellentissimus, miles strenuus armis & industrius, habens coniugem
 quandam deuotam & ingenuam fœminam, nomine Bertam, ex nobilissimis & splen-
 didissimis Anglorum principibus propagatam: cuius mater Oltrida, cuius pater Edil-
 redus, cuius pater Ostus, cuius pater Eugistus, à quo Britannia Angliæ appellata est.
 Qui caribiles coniuges, diuinis præcincti legibus, miræ virtutis fulsere insignijs, Deum ti-
 mebant, & præcepta eius obseruabant, religiosis actibus, crebris precibus, eleemofy-
 narum actibus, siue charitatis & misericordiæ operibus quotidie intenti insistebant.
 Berta verò, pia & nobilis Comitissa, videns multorum principum & militum filios in
 episcopos & abbates exaltatos, qui Angheanum populum Domini nouiter conuer-
 sum in fide confirmabant, sine cessatione dies assiduabat orationibus & eleemofynis,
 petens à Deo talem sibi filium dari, qui iugiter in templo sibi seruiret. Dominus autem,
 qui velox est exauditor humilium, tali eam dignatus est gratia consolari. Nocte enim
 quadam, dum in strato suo cum Comite marito suo repausaret & dormiret, vidit in
 somnis in firmamento caeli vnam stellam miræ magnitudinis, inter cæteras stellas in-
 estimabili claritate cælestis gloriæ fulgurantem. Cuius radius clarior & fulgentior erat
 sole, ex cuius orientali parte duo lucidissimi longi radij fulgurantes procedebant. Quo-
 rum vnus versus Germaniam, alter versus Galliam se extendebant. Cumque diu su-
 per his miraretur, tandem splendor nimius eiusdem stellæ & odorificæ suauitatis
 fragrantia totam suam perlustrauit cameram: ac stella illa splendidissima ex firma-
 mento cadens, cecidit super stratum eius, in quo quiescendo recubabat, circun-
 dans eam. Attonita verò ipsa & nimium turbata ac territa, subito præ timore casus
 illius stellæ excitata, impetuosè clamare cepit. Sigebertus autem de tam insolita ex-
 citatione & grandi turbatione eius expergefactus, deprehendit eam valde pauidam
 & trementem, & admirans aromatis raritatem & splendoris claritatem, turbatus fuit.
 Ipsique Comiti suo pia matrona post diutinam consolationem causam suæ turbati-
 onis sciscitanti, visionem præfatam cum magnis singultibus retulit & enucleauit. Ipse
 verò in se reuersus, rem tacitus considerans, ipsam benignè consolans in Domino,
 precibus vigiles permanserunt vsque manè. Statimque aurora radiante, venire ad se
 petierunt sanctum Aidanum Lindisfarnensem siue Augustaldensem episcopum, si-
 bique tanti negocij visionem diligenter exponunt. Qui sancti spiritus gratia inspiratus,
 respondit: Hæc visio diuinitus manifestata, non solum exultationis regni nostri mare-
 ria est, verum etiam multarum nationum gentibus gaudium erit: quoniam puer, Deo
 donante, nascetur vobis, qui lucerna patriæ & summus pontifex ac constantissimus
 propagator fidei Christi, populis Dei est futurus in viam salutis æternæ. Quod illi audi-
 entes, diutissime Christo retulerunt laudes: & deinceps castè viuentes, precibus &
 ieiunijs ac operibus misericordiæ præstantius institerunt. Adueniente autem veneran-
 da hora, qua benedictus puer à clarissima genitrice nasceretur, subito totam illam rega-
 lem cameram, in qua felix Berta pareret, fulgor nimius repleuit, stupētibus & mirantibus
 cunctis: mansitque irreuerberatis radijs protensus, donè peperit filium suum. Quo
 nato, paulatim claritas recessit. Matronæ verò illic cum obstetricibus congregatæ,
 glorificantes Deum, vbique promulgauerunt magnalia claritatis & visionis Bertæ

1. Martij,
 Hic Ponti-
 fex in exi-
 lio mortuus
 est.

Sigebert
 Comitis &
 Bertæ pie-
 ras.

Visio Bertæ.

Interpreta-
 tio visionis.

Nascens
 Suiuiberto,
 cernitur la-
 men mira-
 bile.

piæ Comitissæ. nato verò puero, Suuibertus à parentibus appellatur, nomine aui sui Comitis de Noirtingram.

Vt scholas visitauerit. Cap. 2.

ITaque sanctus Suuibertus puer, aqua & spiritu sancto purificatus, ab incunabulis Deo mancipatus, sanctisque pollens exordijs, sanctioribus verò postmodum insi-
Sancta eius pueritia. stens studijs, sanctissimo sine cursu vitæ consummavit. Nanque per momenta ætatum & incrementa temporum, Dei, quam suscepit, gratiam pijs augmentavit actibus, atque animum suum perfecte à iuuenilibus cohibens illecebris, omnia, quæ virtutis habentur, peregit: vitiorum seu voluptatis deceptiuam mollitiem cauit, ecclesiam & diuina mysteria haud segniter frequenrabat, & quæcunque ex prædicationibus audierat, memoriæ firmiter commendabat: pauperes insuper in castro de Noirtingram, audivissimè ducens, excipiebat & pavit: frequentans scholas, ex quo erat sagax ingenio, omnia, quæ à magistris audierat, animo retinuit. Proceres verò & milites sui castri, vt cuncta illius verba & opera virtutem fidei redolere viderunt, admirantes, quasi spiritu prophetico adiuuicem persepe dicebant: Si puero isti Dominus concesserit vitam, sanctus erit. Erat enim puer summæ mansuetudinis & pietatis, vitiorum fugax & contemptor.

Vt monasterium petierit. Cap. 3.

ET quia quotidie de virtute in virtutem proficiebat, diuini amoris igne succensus, ac sancti spiritus gratia à iuuenture illustratus, cum attigisset decimum quintum ætatis suæ annum, monasticam seculari vitam prætulit, in qua liberius cælestibus vacaret studijs, & in bonis religionis se operibus abundantius exerce-
Complectitur vitam monasticam adolescentulus. ret. Audierat enim, quòd in prouincia Lindissæ esset monasterium Beardanense, cui præfuit Abbas Higbaldus, vir mansuetissimus & sanctissimus: in quo multi sancti patres ex Hybernia, Scotia & Anglia, regulari institutione insignes, pietatis & charitatis opera diligenter obseruantes, die noctuque indefinenter in magna poenitentia Deo seruirent. Proposuit itaque animo, spretis paternis diuitijs & delicijs, illuc, Deo opitulante, etiam intrare, & habitum religionis assumere. Quod ubi parentibus suis flexis genibus humiliter enarrauit, habita aliqua deliberatione, memores antedictæ visionis, libenter
Parentes libenter eius proposito assentiuntur. eius votis ac desiderijs cælestibus annuerunt, eumque insistere cœptis salutaribus cum multis lachrymis iubent. Igitur vale dicto & osculatis parentibus, sanctus Suuibertus perspicax iuuenis perrexit, vno tantummodo puero comite, ad præfatum monasterium cum literis commendaticijs, sibi ab illustri Comite patre suo traditis: ibique gratiosè receptus, monachorum famulatu se tradens, diligenter ea, quæ monasticæ castitatis ac pietatis erant, & discere curabat & agere: in quo scientiam sacrarum scripturarum & bonorum operum sumens exempla, tonsuræ Ecclesiasticæ coronam deuotè suscepit. Qua suscepta, ætatem moribus & virtutibus transiens, ita se modestè & circumspectè in omnibus gessit, vt à maioribus quasi vnus ex ipsis amaretur & veneretur. Nam cum ipse cunctos charitate perfecta diligeret, diligebatur à cunctis: quia totum se in Dei seruitutem transfudit: cumque in eodem monasterio per nouem annos in magna continentia & abstinentia castigatione vixisset, gratia compunctionis semper ad cælestia suspensus, non modicam curam sacris lectionibus simul & monasticis disciplinis sedulus impendens, insistens ieiunijs, orationibus & indefessis vigilijs, presbyteralis ordinis dignitatem adeptus, eundem gradum condignis consecrans actibus, acceptabile sacrificium obrulit Deo. Et licet esset carne nobilis, multò tamen animo & virtutibus nobiliorem se exhibuit. Erat enim eximia pietatis & religionis, ornatus decore omnium virtutum, orationum deuotioni solertissimè intentus. Ipse tempore matutinae laudis sæpius ad diem vsque in orationibus deuotissimè persistebat, dirigens animum ad cælestia semper amanda & petenda: & hoc alios docendo, magnam de se cæteris fratribus ædificationem dabat, ita quòd vbique fama & gloria virtutis eius in laudem Dei prædicabatur.

Vt reuocatus à monasterio per sanctum Egbertum archiepiscopum, factus sit canonicus Eboracensis. Cap. 4.

IGitur postquam in eodem monasterio decem & sex annis strenuè Christo militasset, ac inter fratres quasi refulgens Lucifer inter astra, vt dictum est, processisset, facta est fama nominis eius, diuina prouidente pietate, per vniuersum regnum Nord

Nord Humborum intantum celebris, vt non solum regis & suorum primatum stupere & mirari faceret aures, verum etiam cunctorum prelatorum, ita vt veluti vir apostolicus predicaretur a cunctis. Gaudebat rex de tam nobilis viri virtutibus. Gaudebat & inclytus Sigebertus Comes pater eius cum felice Berta matre eius, Deo immensas referentes gratias de tam celebri filio, perpendentes presagium visionis & interpretationis eius sensim adimpleri. Sed precipue sanctus Egbertus, Archiepiscopus Eboracensis ecclesie, audiens digna preconia ipsius, & ipsum multis fulgere virtutibus, nimio repletus gaudio, ipsum accersitum cum honore sibi presentari iussit, & in ecclesia metropolitana sanctissimi principis Apostolorum Petri in Eboraco ipsum canonicum ordinans, illic secum manere & Christo seruire precepit. In quo conuentu tam strictè per biennium ieiunijs, orationibus, vigilijs & monasticis disciplinis se mancipauit, vt magis angelicam, quam terrenam videretur ducere vitam. Et cum esset sic forma & exemplar omnibus fratribus, perfecte & regulariter viuentibus, electus fuit in Abbatem monasterij, dicti Dacore: quod monasterium cognomen accepit ab amne Dacore, super cuius ripam constructum hactenus patet. Eodem tempore tanta erat deuotio hominum Angligenarum, postquam tota insula fidei sacramentis erat imbuta, vt non solum nobiles, ignobiles, clerici, laici, verum etiam reges & filij regum de gente Anglorum, spretis regnis & delicijs mundi, eligerent ex maxima deuotione ad tempus peregrinari pro Christo in terris: Quidam ad docendum indoctos, vt Columbanus sanctus Abbas, qui cum duodecim clericis Galliam perlustrauit, & in fide confirmauit: Quidam ad visitandum loca sanctorum, vt potè Coaduuala, prepotens rex Anglia, & Offa rex Cantuariorum: qui anno ab incarnatione Domini sexcentesimo octuagesimonono Romam proficiscientes, relictis regnis temporalibus, vt caelestis regni introitum & aeterna gaudia adipisci possent, a sancto Papa Sergio in monachos attonsi, regi regum deuotè militauerunt: Quidam ad conuertendum incredulos, vel in solitudine anachoreticam vitam ducentes, vt sanctus Iudocus, sanctus Vuinocus, filij regis Anglia, & plures alij. Et hi omnes, vt familiaris à Deo & sanctis eius recipi mererentur in caelis. Sed sanctus Suuibertus, electus in Abbatem, occultiori consilio spiritus sancti edoctus, non propria salute contentus, honori renuncians, magis elegit in exteris partibus amore Christi peregrinari, & populos incredulos, sedentes in tenebris, dispensante diuina gratia, ad lumen fidei conuerrere, quam paucis praesse Christicolis. Rexit tamen idem monasterium vice Abbatis ex mandato sancti Egberti Archiepiscopi vnum circiter annum.

Fit Canonicus Eboracensis.

Creatur Abbas Dacorensis.

S. Columbanus.

Coaduuala & Offa reges, fiunt monachi.

SS. Iudocus & Vuinocus reges anachoretæ.

Vt SS. Vuilfridus episcopus & Vuigbertus presbyter, primi per Frisiam & inferiorem Saxoniam Christum predicauerint. Cap. 5.

ITaque anno ab incarnatione Dominica sexcentesimo octogesimo septimo, cum sanctus Vuilfridus episcopus Lindisfarnensis siue Augustaldensis, deinde Merciorum, nouissimè Eboracensis archiepiscopus, Romam iturus, nauem ascendisset, stante Fauonio, pulsus est ad Frisiam: & honorificè susceptus à barbaris, simul à rege Aldgillo, predicabat eis per hyemem Christum: & aliquos verbo veritatis instruens, à peccatorum suorum sordibus fonte salutari abluit. Et sic ipse sanctus Vuilfridus primus opus Euangelicum coepit illic exercere, quod egregij viri & pontifices sancti Vuillebrordus & Suuibertus postmodum cum suis socijs cum deuotione magna compleuerunt. Cumque rumore probato Frisiam & Saxoniam idolorum cultibus sordescere & longa infidelitatis cæcitate irretitos teneri, ad aures sancti Egberti peruenisset, valde doluit, statuensque salubri deliberatione cum plerisque sacerdotibus illuc tendere, vt eos ad agnitionem fidei predicando perduceret, diuino oraculo retentus, misit ad eos vnum de canonicis suis Vuigbertum nomine, cum duobus pueris & clericis, eo quod ipse esset contemptu mundi, & doctrina scientia insignis. Qui ascendens nauim, & in Frisiam perueniens, duobus continuis annis genti illic ac regi Radbodo verbum salutis predicabat. Sed obstante diabolica fraudis astutia, cum barbarici moris rigido populo plerunquè disputans & predicans, parùm profecit: infectoque negotio, Angliam versus tristis transfretauit. de cuius infructuoso reditu sanctus Egbertus, multarum lachrymarum imbre perfusus, multum ingemuit.

S. Vuilfridus episcopus Christum Frisij annunciat.

Vuigbertus Frisij predicat Christum.

Vt SS. Vuillebrordus & Suuibertus, cum alijs decem presbyteris ad Germaniam missi, predicauerint fidem Christi. Cap. 6.

ATra-

Attamen magnificus p̄sul sanctus Egbertus, sitiens & affectans salutē omnium hominum, & p̄cipuē paganorum Frisonum & Saxonum, eō quōd Angli ab eis & ex eis propagati sunt, non desistens à bonā voluntatis inchoato proposito, tentauit adhuc in opus verbi Dei mittere illos sanctos & industrios & ad p̄dicandum verbum vitæ strenuos & idoneos viros, vtpotē a cōtione & eruditione p̄claros. Elegit ergō & congregauit instar duodecim Apostolorum, duodecim Apostolicos viros, in fide constantes ex diuersis monasterijs ad p̄dicandum Germanis catholicam fidem. Fuerunt autem hi missi, Vuillebrordus, Suuibertus, Acca, Vuigbertus, Vuillibaldus, Vuinibaldus, Lebuinus, duo Eualdi, Vuerefridus, & ego minimus omnium Marcellinus, qui hanc historiā, sicut & sancti Vuillebrordi conscripsi. Omnes p̄fati, p̄byteri & sacerdotes fuerunt, ac sanctissimus Adelbertus Leuita, filius regis Deirorum, qui pro Christo dimittēs regale patrimonium, cum p̄dictis sanctis p̄byteris electus à sancto Egberto, amore Christi peregrinū nō recusauit exilium. Et quoniam hi sancti doctores p̄pagati fuerunt in Anglia de stirpe Frisonica & Saxonica, idē cōuenienter p̄dicare potuerunt Euangelium Christi in lingua Germanica. Quorum aliqui postmodū palma martyrii coronati fuerunt. Alij p̄dicationibus continuīs inter barbaros vsque ad obitum infiterunt: Alij vacantibus episcopis subrogati fuerunt, vt infra patebit. Igitur p̄paratis omnibus, quæ tantis viris necessaria videbantur, mox p̄fati duodecim egregij Dominici gregis arietes, salutatis amicis & parentibus, accepta benedictione tam eximij archiepiscopi, superna comitante clementia, prospero vento celeriter in Vuiltenburg siue Traiectum aduehuntur, anno scilicet ab incarnatione Domini sexcentesimo nonagesimo, pontificante Romæ Apostolico viro sancto Sergio Papa, anno suo tertio, imperante pijsimo Imperatore Iustiniano, ac regnante in Anglia glorioso Alfredo, rege Nord Humbroborum, qui catholicas Ecclesiæ regulas sequi semper & amare desiderabat: Episcopante in ecclesia Coloniensi Aldeuino decimo episcopo eiusdem ecclesiæ. Qui postquā illō aduenissent, ordinauerunt & instituerunt inter se eandem cōuersationem, quæ in initio nascentis Ecclesiæ fuit Apostolis & discipulis Christi: in quibus nullus eorum ex his, quæ possidebant, aliquid suum esse dicebat, sed erant eis omnia communia. Intranses ergō Traiectum & citeriorem Frisiam, vbiquē constanter Christum euangelizabant. Sed parū primō profecerunt, eō quōd Frisones essent homines indomabiles, duræ ceruicis & barbaræ mentis, magis idolis quā Christo seruire gaudentes. Et non solum arroganter aspernabantur eos & legem Christi, sed atroci morte ipsos opprimere, nisi desisterent, minabantur. Quod attendentes sancti sacerdotes, ipsis charitatiuē condolentes, deuoto corde precabantur Deum, quatenus gentibus illis, ad quas missi erant, tantam gratiam conferre dignaretur, illuminando corda eorum, vt abominatis idolis eorumque cultu, spretis phanorum fatuitatibus & auguriorum fallaciosis blandimentis, crederent in eum: nē tam formosās personas insatiabilis Tartarus voraci fauce absorberet, & in perditionem secum traheret.

Duodecim
monachi
mittuntur ex
Anglia ad
conuertendos
Germanos.

Aldeuinus
10. Coloniensis
Episcopus.
Act. 4.

De martyrio sancti Vuigberti & constructione sanctæ Traiectensis ecclesiæ. Cap. 7.

Morabatur autem perfidus Radbodus rex Frisiam illo tempore expulsus à Traiecto per illustrem & Christianissimum principem Pipinum de Herstallo, Maiorem domūs Franciæ, apud insulam Fostelandiæ, quæ à quodam deo suo, dicto Foste, tunc Fostelandia appellabatur, quæ valde solennis erat, propter superstitiosam sectam idolatriæ. In qua insula sacerdotes Dei, suggestione sancti Vuigberti conuenientes, prophana statim delubra Iouis & Fostæ destruxerunt, & constanter p̄dicando, tres solummodō homines, satanæ pompis abrenunciantes, orthodoxæ iunxerunt fidei. Radbodus verō rex, strenuissimus idolatra, odio habens Christianos, audiens idola sua destructa à Christianis, iratus valdē, atque iniuriam deorum suorum vlcisci disponens, S. Vuigbertum, quem dudum nouerat Christianum, vnum ex confocijs sanctorum, diro tormento iugulari iussit: qui continua prece Deum exorare solebat pro consequenda palma martyrii: ceterosq; eliminauit ab insula p̄dicta. Sacerdotes verō perpendentes, quoniā Radbodus rex nequaquā ab idolorum cultura desisteret, & q̄ in lucrandis animabus parū proficerent propter tyrānidem regis, diuertunt ad p̄fatum principem Pipinum: à quo gratanter sunt suscepti. Et quia nup̄ citiorem Frisiam, expulso Radbodo rege, ceperat, illō eos denuō ad p̄dicandum misit,

Difficiliter
Frisij pos-
sunt duci ad
Christum.

S. Vuigberti
cades.

præci-

præcipiens paganis sibi subditis autoritate regia, nè quis prædicantibus quicquam molestiæ inferret. Vnde factum est, opitulante diuina gratia, vt multos quotidie in breui, prædicatione sua ab idolatria ad fidem conuerterent Christi. Atque conuenientes ad castrum Traiectense, quod pridem Vuiltenburg dicebatur, quod in potestate Orientalium Francorum eo tempore fuit & permanfit, vbi dudum imperante Heraclio Cæsare, inclytus Dagobertus, sanctus rex Franciæ, construi fecit ecclesiam in honore sancti Thomæ Apostoli: quam non multò post præduræ ceruicis Frisones solotenus destruxerunt: In quo loco prope ruinam illius prioris * ecclesiæ sancti Thomæ, anno à natiuitate Domini sexcentesimo nonagesimo quinto, superædificauerunt in honore sanctæ Crucis oratorium: In quo renatiui fontis consecrârunt baptisterium: vt Christi fideles, ob defensionem castellani Traiectensis, securum illic haberent accessum ad suscipiendum sacri baptismatis sacramentum.

Traiectum
olim Vuil-
tenburg.

* ecclesiæ

Vt S. Suuibertus missus in carcerem, ab angelo fuerit liberatus. Cap. 8.

D E indè præfati sacerdotes, attendentes messem quidem multâ, operarios vero paucos, ierunt more Apostolorum & discipulorum Christi, bini & bini, trini & trini: adiunctis sibi aliquot neophytis, in diuersis Germaniæ prouincijs fidem Christi gentibus denunciaturi. Inter quos S. Suuibertus, gloriosus sacerdos Christi, diuini amoris igne feruidus, venit eodem tempore cum Vuerenfrido & mecum, in grandem vicum, dictum Duerstat: qui vicus refertus fuit caremonijs, ornatusque diuersis idolorum templis, duobus distans miliaribus à Traiecto ad Orientem. vbi dum prædicaret Christum verum Deum, qui vitam æternam in se credentibus daret, admonens, vt simulacrorum vanos & inanes contemnerent cultus, eò quòd idola, quæ pro dijs colebant, repleta essent dæmonijs, & nihil salutis habere, nec suis cultoribus auxilium conferre posse affirmaret: statim à paganis & idolorum sacerdotibus capitur, & grauius verberatur, clamantibus & dicentibus: Blasphemator iste nostram prophanat legem: deos nostros omnipotentes dæmonia affirmat, populum seducit, crucifixum solum Deum verum audeat prædicat, & nisi occidatur aut effugatur, cultus deorum nostrorum euacuabitur, & paternæ traditiones exterminabuntur. His dictis, clamore omnium tenetur, & in carcerem mittitur, vt altera die occultè trucidaretur. Non enim palàm audebant ipsum occidere, quoniam vicus erat sub ditione Christianorum Francorum. Nos verò, Vuerenfridus & ego Marcellinus, dolentes & flentes sequebamur eum vsque ad carcerem. Quod cernens sanctus Suuibertus, lato ore consolando, hortabatur nos constanter stare pro fide Christi, nec mortem timere pati pro Christo. Eadem verò nocte circa gallicantum S. Suuiberto orante, nobis autem dolentibus, ecce venit angelus Domini cum magna claritate in carcerem, dicens ei: Noli timere serue Dei: quia Dominus tecum est. & videntibus & stupentibus custodibus carceris, liberauit ipsum, præcipiens, vt constanter Christum paganis vbiq; euangelizaret. Quo facto, angelus Domini æthera petijt. Ipse verò ad nos veniens, gaudenter fletens genua, & nos secum, gratias deuotissimè Deo retulit de angelica visitatione & consolatione. Pagani verò, & præcipuè sacerdotes idolorum, altera die audientes liberationem illius, vacillare cœperunt de impotentia idolorum, laudantes virtutem Christi. Ipse verò altera die constantissimè prædicans, multos in stuporem vertit, & ad Christum cōuertit, & nemo iniecit manus in eum. Quo ministerio peracto, cum Traiectum nobiscum peruenisset, omnia per angelum patrata secum in Duerstat, confratribus enarrauit. Qui vnanimi voce, flentes præ gaudio, benedixerunt Deum.

Luc. 10.

S. Suuibertus
verberatur.

Per angelum
educitur è
custodia.

Vt vicum Hagenstein ad Christum conuerterit S. Suuibertus. Cap. 9.

S Ecessit deindè in diuersos vicos & villas per Frisiam & Hollandiam ac Teisterbandiam, cunctis palàm constanter Christum euangelizans. Et quantum multa contraria inter ipsos gentiles in diuersis locis perpessus fuisset, & æquanimiter tolerasset, tamen diuino * semper functus auxilio, salutifera sua exhortatione populum multum ad agnitionem fidei Christi perduxit. Eodem anno demùm peruenit nobiscum, scilicet cum Vuerenfrido & me Marcellino, in Orientalem partem principatus Hollandiæ, in qua erat villa, distans à Traiecto ad Austrum per vnum miliare, dicta Hagenstein. vbi cum insigni die quodam solennitatis gentilium venisset, in quo multitudo copiosa gentilium deorum suorum caremonias colens, funesta sacrificia thurificando idolis immolarent, accessit in medio illorum, clamans & dicens: O viri sapientissimi, accedite & audite. nuncius enim sum Dei excelsi. dii enim isti, quos colitis, idola sunt,

Multos con-
uertit ad
Christum.

* fultus, le-
gendum pu-
to.

Conciona-
tur in Ha-
genstein.

la sunt, dæmonibus immundis repleta, qui vos decipiunt. non sunt dij, sed opera manibus hominum compacta, & diabolica arte inuenta. Recedite ergo, charissimi, à cultura eorum, credentes in Iesum Christum, qui verus est Deus, natus propter nos & nostram salutem ex purissima virgine Maria, vt humanum genus lapsum restauraret: qui licet corpore, propter peccata protoplasti Adæ, incarnatus & crucifixus fuit, tamen tertia die in eodem corpore resurrexit, & discipulis suis cernentibus, ascendens in cælum, sedet ad dexteram patris omnipotentis, Inde venturus iudicare viuos & mortuos. Et qui hinc credunt in eum, renunciantes nefarijs idolis, æternaliter gaudebunt in regno cælorum: qui verò idolis seruiunt, perpetuò cruciabuntur cum diabolis. Credite ergo in eum, agentes poenitentiam de ignorantia vestra, & baptizemini in nomine eius, vt saluemini. Misericors enim est: nè simul cum dijs pereatis, incidentes in ignem æternum. Cumque sic Christum constanter prædicaret, affirmans & concludens, quæta signa miraculorum sequerentur credentes in eum, festinanter volentes hoc experiri gentiles, illuc cum magno coetu conglomerati, obtulerunt & adduxerunt ei quendam adolescentem, Giselbertum nomine, ab vtero materno cæcum natum, clamantes & dicentes, vt fidem illius Dei crucifixi, ab ipso tam constanter prolata, veridicis confirmaret actibus, illuminando illum cæcum in nomine eius, vt crederent in ipsum: sin autem, ipsum tanquam inimicum deorum & destructorem paternarum traditionum, repente cum suis trucidarent. Mox sanctus Suuibertus, iusta necessitate cõpulsus, flectit genua sua ad Dominum, exhortans nos vt similiter faceremus, deprecans & dicens: Exaudi preces nostras, Domine Iesu Christe, & da isti cæco visum ad gloriam benedicti nominis tui, vt sic per istius corporalem illuminationem in istorum cordibus gentilium spiritalis lucis gratia accendatur: Et confundantur omnes, qui adorant sculptilia, & gloriantur in simulacris suis: scientes quia tu es solus Deus, & non est alius præter te. Neque verò fides sua fefellit eum. Nam surgens ab oratione, fidutiam magnâ habens in Christum, signum sanctæ Crucis faciens super oculos cæci, constanter sonora voce dixit: In nomine Domini nostri Iesu Christi veri Dei, quem prædico, præcipio tibi, vt videas & confitearis creatorem tuum: quo dicto, protinus, cooperante diuina clementia, adolescens aperiens oculos suos, clarè vidit, & optato gaudens lumine, Deo gratias agens, letos cunctos effecit & stupidos: pronolurusque pedibus sancti Suuiberti, clamauit, dicens: Non est alius verus Deus, quàm Iesus Christus, creator cæli & terre, quem iste seruus eius ob salutem nostram prædicat. Perculsi admiratione & obstupescati gentiles, hæc noua videntes & audientes, tumultuare contra sanctum Suuibertum desierunt, & compuncti cum flamine idolorum eiusdem villæ, veniam protinus ignorantia suæ precabantur. Quos sanctus Suuibertus, coram Deo & hominibus magnificus sacerdos, persuasione scripturarum in fide cõfirmavit. Et factum est gaudium magnum in eadem villa & eadem die, & magnificatum est nomen Domini nostri Iesu Christi ab vniuersis. Multos insuper ex eis credentes in Christum, purgavit à perniciosissima superstitione idolatriæ fonte baptismatis. Altera verò die, conuocato omni populo cum cæco illuminato in phano idolorum, prædicauit eis piè Christum & fidem catholicam. Intantum verò Christus aperuit corda eorum, vt omnes ferè credentes in Deum voluntariè, eliminata spurcicia idolorum, redegerint phanum deorum in ecclesiã Dei, quam postea idem sanctus Suuibertus, me præsentem, ordinatus Episcopus consecrauit in honorem Dei & gloriosæ virginis Mariæ. Cuius miraculi fama cum percreuisset veridica per vicinitatem, multi pagani cæcum illuminatum cognoscetes, sequebantur ipsum prædicantem: & audientes verbum Dei ex ore eius, crediderunt nonnulli, & baptizabantur ab eo.

SS. Suuibertus & Vuillebrordus Episcopi consecrantur. Cap. 10.

DEnique crescente quotidie numero fidelium, prædicantibus cum magna deuotione præfatis prædicatoribus, cum credentibus gratiam baptismi, quicumque ex eis erant sacerdotali gradu præditi, ministrarent, nec ecclesias consecratas haberent, ad quas populum conuersum conuocare & diuina celebrare & complere possent: communi decreto omnium confratrum & neophytorum, duos ex eis in episcopos consecrandos elegerunt, qui populo Frisonico præsentem verbo prædicationis, & ecclesias dedicarent, & ordines sacros celebrarent, vt potè sanctum Vuillebrordum, inter omnes meritò præfulgentem, virum humilem, & totius honestatis exemplis refertum: & sanctum Suuibertum, virum corde mäsuetum, scripturis sacris & Ecclesiasticis disciplinis apprime instructum. Sanctus verò Suuibertus ad Britannia siue Angliam

Psal. 96.

Signo Crucis curat cæcū natum.

Multi accedunt ad fidem.

SS. Vuillebrordi & Suuiberti præstantia.

Angliam perrexit cum Acca & duobus Euualdis, ceterisque nonnullis neophytis, & ego Marcellinus cum eis. Vénimus autem in conuentum Eboracensem in vigilia sancti Laurentij preciosi martyris: à quo, & præcipuè à parentibus & amicis, gratiosè recepti fuimus. Tandem tendentibus duobus Euualdis confratribus nostris de licentia sancti Suuiberti versùs Hyberniam, promissione facta, vt nos sequerentur ad Germaniam, quantò citius possent, migravit sanctus Suuibertus nobiscum ad sanctum Vuilfridum, tunc Episcopum Merciorum, sancto Egberto Archiepiscopo Eboracensi depressò graui infirmitatis incommodo: exposuitque ei causam, quatenus ex petitione fratrum in Frisia ab eo episcopus consecraretur. Sanctus verò Vuilfridus gloriosus episcopus, vbi prosperatum ei opus euangelij inter Frisones comperit, magno gaudio exultauit in Domino, eò quòd scintillam orthodoxæ fidei succenderat in mentibus multorum: & numerus credentium quotidie, spreto abominandis idolis, augmentaretur: atque ipsum cum magna lætitia & solennitate consecrauit episcopum in festo sancti Bartholomæi Apostoli, anno scilicet ab incarnatione Domini sexcentesimo nonagesimoquinto, vocatis ad se in ministerium ordinationis alijs duobus episcopis. Quo consecrato, dum remitteret ipsum, confortans & exhortans dixit sanctus Vuilfridus: Dilecte frater, nullus te labor aut maledicorum hominum linguæ & manus barbarorum deterreant, & noli timere eos, qui corpus occidunt, animam autem occidere non possunt: sed omni instantia omni que feruore quæ inchoasti, Deo authore, constanter perage. scis enim, quòd magnum laborem maior æternæ retributionis gloria sequetur. Et osculans, remisit ipsum cum socijs in ministerium Dei, retento secum Acca, dilecto presbytero & consocio nostro, quem in episcopum Auguftaldensis siue Lindisfarnensis ecclesiæ consecrauit. Sanctus verò Vuillebrordus eodem anno Pipinum principem adiit, & cum illo longo tempore permanens, detentus ab eo, tandem anno sequenti ab illo Romam mittitur ad sanctum Sergium Papam, vt ibidem ab ipso episcopus consecraretur genti Frisonum. Quod ita, vt petierat, est completum, ab incarnatione Domini anno sexcentesimo nonagesimosexto, anno primo Leonis Imperatoris Romanorum. Sed sanctus Suuibertus ordinatus fuit anno quarto Iustiniani pijsissimi Imperatoris. Ordinatus autem fuit sanctus Vuillebrordus in ecclesia sanctæ Cæciliæ virginis & martyris archiepiscopus Frisonum, in die natalis eiusdem virginis, scilicet Cæciliæ.

S. Suuibertus consecratur Episcopus.

Acca fit episcopus Lindisfarnensis.

Hunc alij Leontium vocant.

Vt sanctus Suuibertus Episcopus comitatum Teisterbandie conuerterit. Cap. II.

Igitur sanctissimus Suuibertus, euangelicus præsul, pontificali fultus autoritate & honore, ac corroboratus confirmatione sancti Vuilfridi, salutatis parentibus & amicis, cum Christi famulis qui cum eo erant, redijt in opus euangelij & verbi Dei, peruenitque Vuiltenburg siue Traiectum, per annum & multò amplius, antequam sanctus Vuillebrordus Roma rediret Traiectum: ibique à fratribus & neophytis honorificè multo cum gaudio susceptus, gradum episcopatus condignis ornâ virtutibus, vixit deinceps in maiori humilitatis, mansuetudinis, simplicitatis & iustitiæ perfectione, coeptumque euangelicum opus constanter explens, oppida, rura, casâs, vicos, castella, propter euangelizandum, non equitando, sed Apostolorum more, pedibus incedendo peragrans, etiam longè lateque Frisiam, Hollandiam, & præcipuè comitatum Teisterbandie peruagatus, multum populum ad Christum doctrinis & prædicationibus reduxit, vbi que solerter idolatriam extirpauit, ita quòd multitudo paganorum, maximè iam prophanam sectam refutâtes, catholicæ fidei documentis salutaribus adhererunt. Conuertebat verò sua dulcissima prædicatione ferè totum comitatum Teisterbandie, in quo construebantur ecclesiæ multis in locis, aut templa idolorum consecrabantur in ecclesias Dei & sanctorum, vtpotè ecclesiam sancti Vincentij martyris in Zanduuick prope Tielam: in Arkel, in honorem sanctæ Dei genitricis virginis Mariæ: in Hoernaer, in honorem sancti Dionysij Areopagite, in Schoenreuuord, in Authuesden, in Aelborch, in Vuoudrighen, in Giesen, in Rijsuuich, in Almkerk, in Malsen, in Erkum, in Auesfaet, & in pluribus alijs locis, quas cum magna deuotione ipse consecrauit. Erat enim affabilis & benignus omnibus, qui ad ipsum consolationis & ædificationis gratia conueniebant: Atque conuersam plebem per ipsum, orationibus protegebat assiduis, & admonitionibus saluberrimis ad cælestia vocabat.

Per multos Christo lucratur S. Suuibertus.

Vt sanctus Suuibertus quendam submersum à morte excitauerit, & ferè vicum

Duerstat ad fidem conuerterit. Cap. 12.

B

Cum

Celebris se
S. Suuiberti
fama dif-
fundit.

Submergi-
tur Splinte-
rus adole-
scens.

Mars fru-
stra inuoca-
tur.

Detrectat
S. Suuiber-
tus excita-
tionem de-
functi.

CVM verò mirificauit Dominus sanctum Suuibertum prodigijs & prædicationibus, & fauor virtutum ipsius celebri rumore Frisiam, Hollandiam & vicinas regiones illustrauit, vt non solum idolatra & pagani, sed & sacerdotes idolorum mirarentur & stuperent in virtutibus & actibus eius, voluit omnipotens

Deus eorum amplius in mirabilibus suis ipsum ante conspectum gentium glorificare. Diuina nanque prouidente clementia, dum sanctus Suuibertus anno ab incarnatione Domini sexcentesimo nonagesimo sexto, octauo Kalendas Octobris dedicaret ecclesiam in Malsen, in comitatu Teisterbandiæ super amnem, Linghen dictum, contigit vt eodem die quidam generosus adolescens, dictus Splinterus de Andengyn, filius primicerij de grandi vico Duerstat, volens curiosè experiri mysterium fidei Christi, & præcipuè actus sancti Suuiberti, de quo mira audierat, licet ipse incredulus & fidei ignarus esset, scapham cum tribus clientibus manè hora ferè septima intraret, volens videre dedicationem ecclesiæ in Malsen, eò quòd villa Malsen distet à Duerstat ad Austrum paruo milliari. Cumque in medio fluminis Rheni siue Leccæ esset, & lasciuè ioculando & nauigando sederet super litus nauiculæ, incumbens super mucronem suum, lapsu pedum suorum ex lubricitate nauiculæ retrorsum cadens, cecidit in aquam: quem statim vorax vnda absorbit, & in profundum quasi lapis descendit, & submersus fuit. Quod cernentes socij & serui, in eadem nauicula positi, ipsum iuuare & ei subuenire non valentes, dolore maximo consternati, vtraque litora clamoribus & fletibus repleuerunt. De cuius casu & submersione non solum parentes & cognati dolebant, sed & luctus erat omnibus, & moerore incredibili confundebantur vniuersi. Serui verò conuocato cursu fugerunt præ timore parentum & amicorum. Tandem eadè die, hora ferè duodecima, à piscatoribus in sagena cum multo dolore inuentus, lamentabiliter portatus fuit in domum parentum, & licet inflexibilis esset artubus & membris, tamen consilio flaminum idolorum, calido impositus lecto, defertur ad phanum siue templum Martis. Audierant enim, quòd Christiani aliquot submersos siue subitò defunctos, in ecclesias ipsorum portantes, vitæ pristinae sacrificijs & precibus episcoporum restituisent. Guntherus verò egregius miles & dominus de Andengyn, pater Splinteri submersi, properans cum familia & amicis ad templum Martis, libauit funestum sacrificium, mactando diuersa animalia magno deo Marti, vt pietate diuinæ potentia suæ vnicus filius suus reuiuiscens suscitaretur. Cumque lugubriter moesto & tribulato corde vsque in horam ferè secundam precibus & sacrificijs incubuisent, & nihil salutis inuenissent, desperauit de vita ipsius, eò quòd nunquam audisset præcis temporibus deos ipsorum talia peregisse. Erant autem eodem die multi Christiani in ea ciuitate: qui vt viderent finem, sequebantur funus vsque in atrium phani Martis. Qui videntes inenarrabilem dolorem Guntheri & aliorum amicorum, gaudentes de impotentia eorum, vocauerunt Guntherum seorsum, vt Christus ibi magnificaretur, suadentes & consulentes ei, vt celeriter pro sancto Suuiberto Christianorum episcopo, existente in Malsen, ad quem filius suus equitare proposuerat, mitteret: ipse proculdubio precibus suis resuscitaret eum virtute Domini Iesu Christi, dummodo abrenunciatis idolis, toto corde crederet in ipsum. Guntherus verò his auditis, memor qualiter idem sanctus Suuibertus in eadem ciuitate captus, liberatus per angelum fuit, & qualiter in Hagenstein cæco nato in nomine Iesu præstitisset visum: statim animatus & allectus verbis Christianorum, adiunctis sibi aliquot honestis amicis, sine dilatione Malsen vsque celerimè properauit: vidensque sanctum Suuibertum, mox de equo desiliens, prouolutus pedibus sancti, osculando manus eius, per ægra lachrymarum suspiria aperuit ei tristissimam mortem & submersionem vnigeniti sui, deprecans vt secum dignaretur proficisci Duerstat, & in virtute salutiferi nominis Iesu, veri Dei omnipotentis, resuscitare filium suum, pollicens se cum omni familia sua & cognatis crediturum, & sacrum baptismum percepturum. Sanctus verò Suuibertus ipsum humaniter eleuans & honorificè suscipiens, benignè consolabatur: & licet condoluit lamentabilibus vocibus & gemitibus ipsius, tamen Deum tentare super huiusmodi factò grandi formidans, se piè excusauit. Miles verò denuò amplectens pedes eius, importunè precabatur, vt secum pergere dignaretur amore Iesu Christi Dei viui. Sicque victus eiulatu eius, & præcipuè precibus Vuerefridi & meis aliorumque neophytorum, ibidem presentium, celeriter vectus curru, & nos cum eo, venit circa sextam horam post completorium in vicum Duerstat. Erat autem turba magna congregata ad litus Rheni siue Leccæ, præstolantes aduentum sancti Suuiberti, dolentibus prophanis sacerdotibus phano-

phanorum. Igitur transmissa amne Lecca, cum iret ad defunctum cum discipulis suis, sequenti ipsum grandi turba paganorum, occurrit ei domina Mechtildis, mater Splinteri submersi, vt in sana mulier: prouolutaque pedibus eius in publica platea, clamauit, dicens: Serue Dei viui, succurre mihi, & resuscita filium meum in nomine Dei tui, credamque cum tota familia mea in eum: quia dii nostri impotentes sunt ad resuscitandum eum. Quam sanctus Suuibertus eleuans & consolans, parum ingemuit. Erat autem Splinterus submersus, denuo ex templo Martis portatus in domum patris sui, veniensque ad presentiam defuncti, petijt vt flamines siue sacerdotes idolorum dignarentur sibi adesse, vt viderent virtutem Domini nostri Iesu Christi Dei omnipotentis. Interim precepit nobis, deuote orationibus vacare, Dei que misericordiam implorare, vt defunctus resuscitaretur, & ipse orauit. Vniuersa igitur multitudine flente, cum aliqui phanatici sacerdotes pauidi, vocati per dominum Guntherum, aduenissent, sanctus Suuibertus sonora voce, flexis genibus, lachrymarum imbri perfusus, clamauit ad Dominum, dicens: Domine Iesu Christe, qui refugium factus es nobis: inclina aurem tuam ad preces nostras, vt reueletur hominibus istis gloria tua, & predicetur & glorificetur ab incredulis nomen sanctum tuum: vt sciant, quia non est vana fides nostra, nec alius deus praeter te, cuius pietas non habet finem, nec dona mensuram: & resuscita ad gloriam & honorem nominis tui hunc seruum tuum, diabolica fraude delusum, vt sciant, quod omnia idola, quae pro dijs colunt, statuae sunt demonibus plena, videntes virtutem pietatis tuae, credentes in te, saluentur. His dictis, surgens ab oratione, fiduciam magnam habens in Christum, dixit: Domine Iesu Christe, meorum consolator, qui dixisti: Omnis qui credit in me, opera quae ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet: Domine piissime Deus, qui resuscitasti ad fletum sanctarum sororu Mariae Magdalenae & Marthae Lazarum quatruiduanum mortuum, resuscita & hunc in nomine tuo, ostendendo potentiam diuinitatis tuae. Et accipiens dexteram submersi, dixit: In nomine Domini Iesu Christi crucifixi, Dei omnipotentis, dico tibi, vt surgas & viuas, & confitearis creatorem tuum. Statim vero defunctus aperiens oculos suos, & quasi de graui somno suspirans, surrexit. Amplectensque pedes sancti, cum magnis suspirijs clamauit: Non est alius Deus in caelo & in terra, quam Dominus Iesus Christus crucifixus, quem praedicat sanctus seruus eius Suuibertus: qui me sua benigna misericordia ad preces eius ab inferis & a morte resuscitauit. O vita laudabilis, quae alterius corporis mortem precibus effugauit, tartarum spoliavit, spem magnam habens in Christo: proculdubio mors ibi iura non tenuit, vbi sanctus Suuibertus vim orationis ingressus. Statimque omnes mirati & stupefacti, qui viderant & audierant nouitatem tanti miraculi, diuinam pietatem per Dominum nostrum Iesum Christum dignis extulere praconijs, qui sanctum Suuibertum seruum suum tam insigni clarificare miraculo dignabatur. Prouolutaque pedibus sancti episcopi cum sacerdotibus idolorum, credentes in Christum, baptizari petierunt, spreto vanis cultibus idolorum. Denique letissimè accurrentes parentes & cognati, infinitas retulerunt Deo & sancto eius gratias, deuote ipsum amplectentes & osculantes cum discipulis suis. sed & ipse sanctus Suuibertus cum ceteris Christianis humiliter in terram prostratus, benedixit Deum, qui magna fecit in populo suo. Tantus vero in platea erat clamor paganorum, resuscitatum videre cupientium, vt sanctus Suuibertus necessitate compulsus, resuscitatum vestibus indutum per manus duceret cum magna deuotione ad honorem Dei, vt a cunctis videretur. Quem viuum & ambulanti cernentes, clamauerunt: Vere magnus est Deus Christianorum, qui talia per seruum suum operatus est. Factum est ergo gaudium magnum coram omnibus haec videntibus, & magnificatum est nomen Domini nostri Iesu Christi. Eodem tempore baptizatus est Splinterus resuscitatus, cum parentibus & cognatis & alijs, numero centum vigintifex, demptis pueris & virginibus. Altera denique die congregata infinita turba hominum paganorum, sanctus Suuibertus, praemissa oratione ad spiritum sanctum cum discipulis suis, vt Deus aperiret corda illorum ad spernendum idola, & ad fidem complectendam, praedicando deduxit & declarauit eis transgressionem protoparentis nostri Adae, incarnationem verbi Dei, diabolicam idolorum inuentionem, atque infinitam misericordiam Dei. Insuper quod aeternaliter damnabuntur, qui spreto vero Deo, adorant idola & sculptilia, & gloriantur in simulacris suis: ita quod fere pars magna ciuitatis credidit in Christum. Erat autem ciuitas, licet pagana, sub potestate Christianorum principum, scilicet regis Franciae & Pipini ducis, & tota fere vicinitas & prouincia Christianae fidei subdita,

Precatio ad
Dominum
Iesum S.
Suuiberti.

Ioan. 14.

Ioan. 11.

Excitat vi-
ta functum.

Et miracu-
lo multo re-
uiuiscunt in
anima.

126. bap-
tizarunt.

vt potè Brabantia, Flandria, & pars Hollandiæ: sic quòd pagani de Duerstat sæpè cum Christianis conuersati, pridem multoties multa de Christo audierant. Mansit autem multis diebus in eadem ciuitate, vigilanti instantia prædicando fiducialiter Christum paganis, confirmando neophytos, ita vt non solum pagani, verum etiam multi idolorum sacerdotes, videntes cælestem gratiam & miraculi magnitudinem in sancto Suuiberto, abiecto perfidiæ velamine, baptisimi gratiam ab ipso deuotè fusciperent.

Vt S. Vuillebrordus Romarediens, cum S. Suuiberto per Frisiam prædicauerit. Cap. 13.

S. Vuillebrordus à Papa Sergio consecratus redit Archiepiscopus.

Canonici cœnobitæ.

SS. Vuillebrordus & Suuibertus Baranis & Frisij prædicant.

Item Lotharingis & Danis.

S. Vuillebrordus primus Episcopus Traiectensis.

Synodus Traiectensis.

ITaque anno à natiuitate Domini sexcentesimo nonagesimo septimo sanctus Vuillebrordus, ad eam Apostolicæ benedictionis autoritate, consecratusque Archiepiscopus à sancto Sergio Papa, redijt ad Germaniam. Cui occurrens sanctus Suuibertus cum clericis & discipulis & multis Christianis vsque Embricam, recepit eum cum magna honorificentia, & gauisi sunt in Domino. Audiensque sanctum Suuibertum Episcopum consecratum, & Comitatum Teisterbandiæ cum tota ferè Batua, ac magnam partem inferioris Frisiæ prædicatione ipsius conuersam, & ecclesiam Traiectensem numero fidelium valdè multiplicatam, immensas deuotè Deo retulit laudes. Deindè pariter Traiectum pergentes, statim in fundo basilicæ sancti Thomæ Apostoli prope castrum Traiectense, canonicorum cœnobarum construxerunt ecclesiam in honorem sancti Martini episcopi Turonensis: in qua sanctus Vuillebrordus Archiepiscopus Frisonum cathedralem ecclesiam sibi stabiliri iussit: quam per primitiuam benedictionem SS. Vuillebrordus & Suuibertus episcopi, cum cæteris confratribus, proprijs manibus benedicendo consecrauerunt. Deindè mortuo Radbodo rege Frisonum, Christiani liberè permisi sunt vbique per Frisiam publicè euangelium Christi prædicare. Quapropter præfati sancti episcopi cum sacerdotibus & clericis Hollandiam & Frisiam vbique peruagantes, rudem populum documentis euangelicis informauerunt, docentes prophanum idolatriæ cultum abolendo relinquere: catechumenos baptizauerunt, neophytos confirmauerunt, sacros ordines celebrauerunt, ac in pagis singulis euangelium pacis constanter & deuotè prædicauerunt, & per loca singula presbyteros & diaconos ordinauerunt, qui eos in verbo fidei & ministerio baptizandi adiuuarent, maximè in magno vico Duerstat. In quo per biennium prædicantes, totum populum ad fidem perduxerunt Christi, ac phana idolorum commutantes in ecclesias Christi, quinquaginta duas dedicauerunt ecclesias parochiales in eo, adiutorio Guntheri militis & aliorum amicorum. Et non solum per Frisiam prædicauerunt & Lotharingiam, sed & vsque in Daciam prædicando, populum multum, purgatù à barbarica gentilitatis idolatria, orthodoxæ iunxerunt fidei. Cumque sic per aliquot annos feruenter euangelici pontifices & verbi Dei præcones pariter & continuè in diuersis prouincijs Christum annunciassent, redierunt & venerunt cum exultatione Traiectum ad confratres & cooperatores verbi Dei, enarrantes illis, quanta Dominus per illos fecisset. Et licèt sanctus Suuibertus, egregius pontifex, præcesserit sanctum Vuillebrordum tempore, tamen sanctus Vuillebrordus præcedit sanctum Suuibertum dignitate, & primus Archiepiscopus Traiectensis reputatur, eò quòd à sancto Sergio Papa Archiepiscopus Frisonum specialiter consecratus, & à sede Apostolica ad eundem populum missus fuerit: atque quòd ab illustri principe Pipino de Herstallo, & à glorioso filio eius Carolo Martello ex regali donatione ciuitatem Traiectensem cum suis appendicibus pro se & suis successoribus episcopis Traiectensis Ecclesiæ impetrauerit. Et idèò sanctus Suuibertus non episcopus Traiectensis appellatur, sed coepiscopus sancti Vuillebrordi.

Vt sancti socij & presbyteri SS. Vuillebrordi & Suuiberti in diuersas prouincias missi, Christum prædicauerint. Cap. 14.

DEindè animaduertentes præfati sancti pontifices, & egregij prædicatores, qui cum eis ex Anglia venerunt Traiectum, quòd multus populus, Deo prosperrante, ab infidelitatis errore ad Christum conuersus esset, conuocata synodo in nouella Ecclesia Traiectensi, decreuerunt more Apostolorum & discipulorum Christi, in diuersas circuniacentes barbaricas nationes præstatores prædicatores dimittere, ad prædicandum ipsis fidem Christi. Erant autem eo tempore in eadem primitiua ecclesia Traiectensi apostolici pontifices, & canonici egregij prædicatores, qui san-

sanctum Suuibertum episcopum cum sanctis Euualdis sequentes, constanter Christum gentibus prædicauerunt: vtpote sanctus Vuinfridus sacerdos, qui postquam tredecim annos in ecclesia Traiectensi vt canonicus degisset, Archiepiscopus Moguntinens. consecratur, & Bonifacius appellatur, qui post obitum sancti Vuillebrordi episcopi Traiectensis rediens, secundus Archiepiscopus Traiectensis ordinatur: qui postquam decem & sex annis per Frisiam prædicasset, martyrio in Frisia coronatur cum suis. Similiter sanctus Vuuro episcopus Deirorum: sanctus Plechelmus, episcopus de Massa candida, vel secundum Bedam, candida Casa: sanctus Othgerus Leuita, cum plerisque alijs gloriosis sacerdotibus & prædicatoribus. cui sanctæ Synodo præfuerunt sancti Vuillebrordus & Suuibertus antistites constantiores: in qua conclusum & diffinitum fuit, vt omnes primi prædicatores in exteris prouincijs prædicarent verbum Dei. Igitur sanctus Acca, vt est antè dictum, cum sancto Suuiberto in Angliam rediens, à sancto Vuilfrido episcopo Augustaldensis Ecclesie episcopus consecratus, post sanctissimam vitam ibidem in Domino quieuit. Sanctus Vuigbertus in Fostelant martyrio coronatus fuit, vt prædictum est. Sanctus Vuillibaldus Orientalem Franciam adiens, Aureatensis siue Eistatensis episcopus effectus est. Sanctus Vuinebaldus, frater eius, Heyndelamensis Abbas est ordinatus: Quorum germana fuit Vualburgis virgo. * Lebuinus pontificatum adeptus, martyrio prope Gandauum coronatur. Duo quidem sancti Euualdi Nabiam introeuntes, Christum prædicando confessi sunt, qui ab inde ascendentes in Saxoniam, glorioso martyrio coronati sunt. Sanctus Vuerefridus presbyter & egregius prædicator, versus Batuum missus, nouellum Christi populum in Elst & Vuesteruoirt & in finibus illis feliciter apud, & infinitis clarificatus miraculis, tam in vita quam in morte, idibus Septembris apud Vuesteruoirt spiritum creatori reddens, miraculose in Elst tumulatur. Sanctus Adelbertus Leuita, filius Edilbaldi regis Deirorum, filij sancti Osualdi regis & martyris, in Egmonda in Hollandia oratorium construens, post multorum paganorum conuersionem & laudabilem sanctæ vitæ suæ consummationem, multis miraculis clarus, septimo Kalend. Iulij felici sine requieuit in Christo, sepultus in Egmonda: vbi vsque in hodiernum diem claret infinitis miraculis. Is eximius confessor, primus archidiaconus Ecclesie Traiectensis fuit. Et ego Marcellinus presbyter inutilis, à præfatis pontificibus missus ad partes Transisclanas, locum Aldenseel, Trentani, & Tuuentam, & Couordiam, ac Dauentriam rego, & Dei prouidentia totum ferme populum Christo prædicando lucratus sum, & purgavi à cultu idolatriæ: permansitque sanctus Vuillebrordus in diocesi sua Traiectensi, feruenter prædicando euangelium Christi cunctis gentibus. Cæteri verò hæc illacque dispersi propter verbum Dei, post conuersionem multorum paganorum, salubri fine in Christo quieuerunt.

*Vt S. Suuibertus in Vuestphalia mulierem paralyticam sanauerit,
& populum conuerterit. Cap. 15.*

ITaque sacerrimus pontifex Suuibertus in osculo pacis cum multis lachrymis valedicto sancto Vuillebrordo, cæterisque præfatis sanctis prædicatoribus ac alijs canonicis Traiectensis Ecclesie, adiunctis sibi Vuilleico, Gerardo, Theodorico & Bosone gloriosis presbyteris & prædicatoribus, alijsque duobus pueris laicis Vualtero & Ioanne, peruolauit vt nubes paganisimum, tanquam fidei vexillifer de loco ad locum per Vuestphaliam & inferiorem Saxoniam quotidie fideliter in vinea Domini tanquam miles strenuus laborans, magnam quoque gentem plerisque in locis ab idolorum vesania ad Christi perduxit fidem, & quocunque diuertebat, ad execrandam diabolicæ versutiæ supplantationem & idola confringenda summoperè laborare cum suis studuit & curauit. Et vbique confluebant pagani ad ipsum, ad audiendum verbum vitæ ab ipso. Erat enim dulcis in exhortationibus, & cunctis affabilis & eloquio mitis. Construebantur etiam aliquot ecclesie in confinibus Vuestphalie admonitione ipsius, quas etiã consecrauerat. Hucusque ego Marcellinus, præfatus discipulus ipsius & sancti Vuillebrordi, cum sancto Suuiberto conuersatus, quæ conscripsi vidi, & ferme omnibus præscriptis interfui: Et deinde ipso tendente cum suis ad Minimigardum, i. Monasterium, ego redij habita benedictione ipsius Frisiam versus: & sic, quæ sequuntur, ex relatione veridicorū fratrum conscribo. Perueniens ergo hyeme Minimigardum, indesinenter palam omnibus prædicauit Christū, clamans & dicens: *Auscultate & audite me, fratres dilectissimi, qui ad imaginem & similitudinē Dei creati estis, à quo*

Catalogus
egregiorum
virorū, qui
fidē Christi
Germanis
prædicarūt.

Hist. Eccles.
lib. 5. c. 24.

* Leuinus

S. Adelbertus,
regis Deirorū
filius,
primus Archidiaconus
Traiectensis.

S. Suuibertus
Vuestphalis
Christū annunciat.

Hodie dicitur
Monasterien-
sis episcopus.

per maledictas paternas traditiones damnabiliter alienati, diuersa idola vana, dæmonibus plena, pro dijs ignoranter colitis, quæ nec proculdubio dii sunt, sed idola, nequitia diabolice fraudis & versutic inuenta, ex præcepto potentum regum & tyrannorum, pro dijs colenda & adoranda simplicibus hominibus tradita: sed vnus est Deus omnipotens, qui secundum suam diuinitatem solo verbo creauit cælum & terram, mare & omnia, quæ in eis sunt. Sed propter transgressionem & prauaricationem protoplasti nostri Adæ, nè humanum genus periret, compatiens miseræ humanæ naturæ, quia omnes homines saluos vult fieri, ex nimia charitate idem Deus, creator omnium, in fine seculorum homo factus, sua benedicta passione reformauit humanam naturam lapsam, regnans vt Deus omnipotens iam in cælis. Resipiscite, resipiscite ergo, dilectissimi fratres, & redite ad verum creatorem & saluatorem vestrum Dominum nostrum Iesum Christum, verum Deum, credentes in eum, quia misericors est, saluans omnes spernentes idola vana, sibi que seruientes. Nõne absurdum & miserum culturæ genus est, lapidem Deum credere, & lignum, arte hominum compactum, ad auxilium inuocare, ac derelicto creatore, adorare miseras damnatasque creaturas pro dijs? Cùm hæc & his similia euangelizasset, multi compuncti, ipsum cum suis hospicio recipientes, confirmari in fide catholica postulabant. Erat autem in eadem ciuitate quædam mulier enormiter contracta, ita vt ferè esset & appareret monstrum in natura: quæ cùm multa in medicos expendisset, & nihil salutis & remedij impetrasset, audiens quendam peregrinum illuc aduentasse, & quendam nouum Deum prædicare, petijt à suis, vt ad virum Dei veheretur. Altera verò die, cùm sanctus Suuibertus coram magna multitudine prædicaret, aduecta fuit ad eum mulier iam dicta. Quam cùm in nomine Domini nostri Iesu Christi signo crucis benedixisset, statim cunctis videntibus & mirantibus sanata fuit. Quæ post gratiarum actiones gaudens & hilaris, læta facie & alacri animo ad domum cum suis repedauit: ac deinde cum multis rediens, credens in Christum, baptizata est. Nec immemor optatæ sospitatis, hortatu sancti Suuiberti episcopi construxit in honorem Dei & sancti Pauli apostoli oratorium siue ecclesiam circa domum suam, eò quòd in festo sancti Pauli apostoli sanata fuit.

Monasteri-
enles quidã
credunt in
Dominum.

Miraculũ.

Vt S. Suuibertus episcopus in Bilueldia quendam sacerdotem à peste squinantie vel angina liberarit. Cap. 16.

ERat autem in Bilueldia diues quidam, nomine Adelbertus, repente tortus dolore squinantie, ita vt penitus nihil deglutire posset, & omnes de vita eius desperarent: qui audiens famam sancti Suuiberti & virtutis patratæ per ipsum in nomine Iesu veri Dei in quadam contracta, misit celeriter duos honestos pneros ad Minimigardum, petens vt amore eiusdẽ Iesu Dei sui ipsum visitare dignaretur, spondens, si liberaret & sanaret ipsum, crediturum se proculdubio in ipsum verum Deum. Sanctus verò Suuibertus episcopus hoc audiens, ad honorem Dei & salutem gentium cum suis presbyteris & clericis profectus Bilueldiam, inuenit eum in extremis agonizantem. Statimque post diuinam orationem & diuinorum celebrationem, porrexit ei coram multis gentilibus ablutionem: cumque bibisset parum, mox sanatus fuit, & à sancto in fide confirmatus baptizatusque cum multis, benedixit Dominum. Volat fama miraculi illius per prouinciam, concurrunt vicini & amici, congratulantes ei de liberatione imminentis periculi & mortis. Omnesque laudant potentiam Domini Iesu Christi. Multi insuper eorum, spretis abominandis cultibus idolorum, crediderunt in Christum, & baptizati, sequebantur & comitabantur multi ex eis sanctum Dominum. Mansitque per aliquot dies ibidem, prædicando cunctis Christum.

Sanat ho-
minem S.
Suuibertus
angina la-
borantem.

Vt quendam cæcum illuminarit. Cap. 17.

REdiens verò Minimigardum, ad petitionem quorundam infirmorum gentili-um, stipatus multis Christianis & paganis, obuium habuit quendam cæcum in alia parte strætæ viæ: qui intelligens sanctum Suuibertum Christianorum episcopum adesse, petijt à suo ductore, vt ad eius præsentiam duceretur. Sed ductor, dimisso cæco, currens ad sanctum Suuibertum, elemosynã piè precabatur accipere. Porro clamanti cæco nemo intendeat. Cumque magis ac magis clamaret, audiuit eum sanctus Suuibertus: qui Vuilleicum presbyterum suum vocans, dixit: Audis quis est, qui clamat ad nos? Qui respondit: Audio, sed quid sit, ignoro. Dixitque: Accipe baculũ istũ, & perge ad clamantẽ: & da illi, præcipiens vt cum fustè baculo isto veniat ad me in nomine Domini nostri Iesu Christi. Iuit ergo sanctus Vuilleicus presbyter, dicens

cæco:

cæco: Dominus Suuibertus episcopus transmisit tibi istud sustentaculum, vt venias ad eum. Stetit verò sanctus Suuibertus, præstolans aduentum eius. Statim ergò vt cæcus accepit baculum, videre parùm coepit: veniensque ad sanctum Suuibertum, prostratus cum gratiarum actione pedibus eius, baptizari in nomine Iesu ab eo precabatur, affirmans se aliquid videre. Mox sanctus Suuibertus, munijt signo crucis sanctæ oculos eius, & ille clarè vidit. Pagani verò hæc videntes, prouoluti pedibus eius, credentes in Christum, abrenunciatis spurcitijs idolorum, baptismum susceperunt. Cùm ergo Minimigardum venisset, & pauco tempore non paucam Christo plebem prædicando acquisisset, eamque in fide & amore Christi confirmasset, migravit cum suis ad Saxoniam, peruenitque in grandem vicum, dictum Brunsvuick, ibique diebus aliquot prædicauit Christum, & conuertit multos.

Cæco crucis
impressione
redditur vi-
sus.

Brunsvicen-
sibus prædi-
cat S. Suui-
bertus.

Vt sanctus Suuibertus in Brunsvuick quendam paralyticum signo sanctæ Crucis sanauerit. Cap. 18.

Postquam igitur cum suis presbyteris & clericis in Brunsvuick secessisset, nil veritus est paganorum seuitiam, corpus, non animam, occidentium: statimque solitum sibi opus euangelizandi exequens, multos & exemplo virtutis, & incitamento sermonis, semotis idolatriæ tenebris, duxit ad verum lumen fidei. Nunquam enim vel rarò ad virtutibus quieuit. Nam quoties à prædicatione & ministerio verbi Dei vacaret, orare, studere vel legere solebat. Erat autem in eodem vico quidam ad eò à sinistro latere præpeditus, vt nec illius lateris manum aut pedem posset quoquo modo mouere, aut quicquam sinistro oculo videre. Post plurimorum medicorum antidota atque collyria inuanum experta, audiens à quibusdam ipsum visitantibus, de salutaribus monitis & insignibus miraculis in diuersis Vuestphaliæ pagis & locis per sanctum Suuibertum in nomine Domini Iesu veri Dei patris, misit ad eum, efflagitans vt ipsum visitare dignaretur. Itaque sanctus Suuibertus cum suis presbyteris & magna frequentia incredulorum ipsum visitando accedens, post deuotam orationem latus eius signo crucis tetigit, viroque benedixit, dicens: In nomine Domini nostri Iesu Christi omnipotentis Dei surge. Qui statim de grabato surgens, visum recepit, & est integrè restitutus. & multi hæc videntes, & credentes in Christum, baptizati sunt. Cùm ergò quotidie prædicando multos conuerteret, & fama miraculorum & virtutum eius per totum vicum ad laudem Dei à plerisque promulgaretur, & ad aures sacerdotum paganorum peruenisset: irati valde, statim collegerunt populum incredulum, cum quibus venerunt ad satrapam vici, clamantes & dicentes: Ciuitas tota peribit, nisi temerarius & publicus inimicus deorum nostrorum occidatur aut effugatur, qui per nouas magicas artes populum seducit & alienat, mentesque eorum euertit, prædicando quendam ignotum crucifixum verum Deum, eosque separando à venerabilibus dijs. Quibus satrapa ait: Quomodo magica arte seducit homines, cum solummodo prædicet de quodam Deo crucifixo nobis ignoto, cuius virtute & potentia, non medicaminibus & ferro, curat infirmos, sed verbo & signo illius Dei? Et quia deos multos habemus, quos omnes non cognoscimus, licet in alijs remotis nationibus cognoscuntur, forsitan hic etiam est vnus deorum. Qui si non esset Deus potens in cælo & in terra, tam mira per ministros suos nullatenus faceret. Et licet dii nostri potentes sint, nunquam tamen aliqua signa sanitatis inter nos nec alibi fecerunt, sicut iste in nomine Dei crucifixi facit. Erat autem satrapa consanguineus apoplectici, sanati per sanctum Suuibertum. Hæc audientes sacerdotes idolorum cum suis ceteris paganis, congregata magna multitudine gentilium, non solum sanctum Suuibertum cum suis, sed etiam satrapam occidere decreuerunt. Petitione igitur satrapæ sanctus Suuibertus, vale dicto satrapæ, confirmatisque nouellis Christianis, & relicto felice Bosone, glorioso presbytero & prædicatore neophytis, nè recidiuarent, secessit per diuersas prouincias, Christum vbique prædicans, donèc veniret ad Boruictuarios. Impossibile est tanti viri gesta per quotidianos virtutum profectus & gentilium conversionem euoluere, dignisque factorum laudibus magna eius merita congruenter attollere, quæ in diuersis Germaniæ locis, pagis & prouincijs peregit.

Exercitia S.
Suuiberti.

Nota vim
S. Crucis.

Satrapa
Brunsvuic-
sis est pro S.
Suuiberto.

Vt Boruictuariorum magnam partem ad fidem perduxerit Christi. Cap. 19.

Cumque ad Boruictuarios venisset, scilicet anno ab incarnatione Domini septingentesimo quinto, statim salutifera verbi diuini præcepta stolidis ipsorum cordibus euangelizando tradidit, ferasque eorum mentes, tetrus ignorantia caligi-

caliginibus cæcitas, euangelicæ prædicationis lumine perlustrauit, gloriosus apprensus in verbis, & sanctus in operibus suis: ita ut à prophanis idolorum superstitionibus ad fidem Christi multos cōuertendo, in radice veræ fidei miraculorum prodigijs solidando confirmaret. Sed cum ubique prædicatione sanctissimi Suuiberti multi conuersi baptizatiq̄, Christo seruirent, & quotidie plures ad orthodoxam fidem conuolarent, nefandissimus hortator scelerum, animarum prædo, gaudens in peius abire omne genus hominum, non posse cælos adire, satagit per suæ malignitatis fautores ipsum aut interimere, aut expellere. Cum ergo quadam die prædicaret coram multis gentilibus, sacrilegi sacerdotes paganorum, calice Babylonis inebriati, insurrexerunt aduersum eum, qui ipsum verberatum pugnis, retortis baculis & lapidibus à finibus ipsorum eliminare & expellere conabantur: sed ereptus industria quorundam fortium Christianorum, aliquot diebus secretè latuit, (non enim palam ipsum trucidare audebant timore satrapæ ipsorum) non tamen cessauit à prædicatione: quin sparsit semina vitæ per agros multorum cordium, ita ut indiès multos, despectis idolis, publicè Christum confitentes baptizaret.

Multos
Christo lu-
crificat.

Sacerdotes
dæmonum
valde eum
affligant.

Ut quendam dæmoniacum liberauerit, & cum multis baptizaret. Cap. 20.

ERat autem eodem tempore in quadam Boruætuariorum villa, Velsenberch nomine, vir quidam diues & potens, Ethelhere dictus, obsessus à dæmonio, ferro & catenis adstrictus, eo quod omnes morsu arriperet, & vestes proprias laceraret. Erat autem idem Ethelhere incitator aliorum, & primus, qui sanctum Suuibertum baculo impetere non formidabat. Qui cum quotidie dirè vexaretur, & à multis visitaretur, tandem quadam die, presentibus nonnullis idolorum sacerdotibus & alijs paganis ipsi condolentibus, dæmon clamare cœpit: Nisi huc veniat seruus Dei viui Suuibertus Christianorum episcopus, hinc non egrediar. Cumque magis ac magis hæc iterando clamaret, confusi abceserunt idolatrem & amici dæmoniaci, perplexi & dubij, quidnam facerent. Denum communi omnium deliberatione ab ipsis sanctus Suuibertus queritur, & inuentus obnixè rogatur & inuitatur ad visitandum dæmoniacum præfatum. Igitur sanctus Suuibertus, fraterno tactus dolore, dæmoniacum compatiens, cum iret cum suis presbyteris & clericis, effectus in via ad visitandum eum, mox cœpit dæmoniacus spumare, dentibusque dirè stridere, & horribiliter vociferando clamare plus solito: de quo presentes valde gementes mirabantur. Sed sancto Suuiberto appropinquante domui, cessauit dæmoniacus iacens in lecto, ac si somno dulciter pressus esset. Quem sanctus cernens, præcepit suis, ut omnes orationibus deuotè vacarent, & ipse orationi incumbens, Deum deuotissimè precabatur, ut ad laudem & gloriam sanctissimi nominis sui & ad conuersionem incredulorum, dæmoniacum expulso dæmone liberaret. surgensque cum suis ab oratione, signauit dæmoniacum signo salutiferæ crucis, dicens: In nomine Domini nostri Iesu Christi præcipio tibi immunde spiritus, ut ex eas ab hac Dei creatura, ut agnoscat suum verum creatorem & Saluatorem. Statim cum fectore spiritus malignus exiens, clamare cœpit: Non diu in ista permanebis prouincia serue magni Dei. Nam sicut me ab hac mea habitatione expulisti, ita expelli te faciam ex ista terra & prouincia. Ethelhere verò à dæmonio liberatus, surgens palam, inherens pedibus sancti Suuiberti, veniam petens de commissis in eum, baptizari in nomine Iesu Christi instantissimè poposcit, in cuius nomine liberatus fuit. Similiter multi pagani cum duobus idolorum sacerdotibus, qui presentes fuerunt, pedibus sancti episcopi prouoluti, mysterium fidei Christianæ discere & scire expetièrunt. Quos sanctus eleuans, docebat diuinam sapientiã descendisse de cælo ad terram, ut hominè, qui mortuus fuerat peccato, suo sanguine & benedicta morte in ara crucis viuificaret. Ita, per tres continuas hebdomadas eos docens & in fide confirmans, baptizauit ex eis solummodo quadragintaduos, exceptis paruulis vtriusque sexus & mulieribus.

Eccè quàm
solenne fuit
sanctis viris
ad edenda
miracula,
crucis adhi-
bere signū.

Multi sacrū
baptisma
percipiunt.

De virtutibus & conuersatione sancti Suuiberti. Cap. 21.

ET licet Boruætuarij essent gens barbara, seua & inculta, & plures deos adoraret, prophanis & sacrilegis sacrificijs responsa à dæmonibus exquirentes, augurijs & diuinationibus seruientes: tamen sanctus Suuibertus, condolens ipsorum miseriam, sedula prædicatione, crebris deuotionibus & mirabili sanctitate, Deo auxiliante, eos ad agnitionem veri perduxit luminis: ita ut relictis idolorum sordibus, in Christum credentes, phana, in quibus idola antea adorare consueuerat, proprijs manibus destruentes, ecclesias construerent, in quibus presbyteros & diaconos sibi in adiutorium

Destruunt
prophana
idolorum
templa, &
Christi ec-
clesiæ con-
struuntur.

per

per diuersa ecclesiarum loca ordinauit. Qui postquam præfatū errorem in magna parte, diuina præcedente gratia, miraculis & sermonibus extirpasset, frequentabatur à populis circunquaque positis, cateruatim ad eum confluentibus: qui eximia conuersationis & miraculi præfati fama excitati, videre & audire eum sitiebant. Quibus libera voce documenta insinuans euangelica, multos ex eis conuertit, quos sacro baptismatis fonte abluit & purgauit: sicque per biennium inter eos moratus, vitæ meritis & virtutum clarens exemplis, omnibus amabilis & venerabilis factus est. Fraterno denique amore plenus, cunctis ad salutem prodesse satagebat. ipse verò, vt omnibus omnia fieret, cunctos egenos in necessitatibus & infirmitatibus ipsorum visitauit, non solum Christianos, quos in fide visitando & exhortando confirmauit, sed & feroces paganos, errore idolatriæ irretitos, vt eos à vano cultu dæmonum ereptos, ad fidem perduceret Christi. Itaque intra biennium cunctis barbaris sanctis moribus præluens, duos præcipuos paganos, valida febre quartana laborantes, & vnum hydropicum gentilem cum suis clericis visitans, præce sua sanatos & conuersos, ac in fide Christi confirmatos, baptizauit. Multas insuper alias variasque virtutes inter gentiles in nomine Domini nostri Iesu Christi peregit, ac populum multum nimis melliflua sua prædicatione & benigna exhortatione solerter orthodoxæ iunxit fidei multis in locis.

Destruuntur
prophana
idolorum
templa, &
Christi eccle-
siae con-
struuntur.

Miracula.

Vt S. Suuibertus Coloniam veniens, à præclara principe Plectrude honorificè susceptus, duobus miraculis coram ea claruerit. Cap. 22.

Quauis autem diabolus sit mendax & pater mendacij, verum tamen sancto prædixit Suuiberto, cum per eum expulsus esset ab obfesso. nam post biennium veniens illustris Bruno, magnus satrapa Saxonum cum nobili comitatu in prouinciam Boructuariorum, pernoscensque in vico Ratingen, ex nimia ebrietate orta dissensione magna inter ipsum & primicerium eiusdem vici de Ratingen, ex instigatione & suggestione diabolica ipsum occidit cum duobus famulis: quibus per vicum dolenter patefactis, amici & affines occisorum ad arma conuolantes, eundem nobilem satrapam ferè cum omnibus suis in vindictam trucidauerunt: Famam verò per Saxoniam increbrescente veridica, Saxones irati nimis, intrantes potenter Boructuariorum fines, multos in ore gladij occidentes, maxima damna ipsis intulerunt, vicumque Ratingen funditus liuore pertinaci destruxerunt. E contra Boructuarij, & præcipue amici occisorum, aggregata magna potentia armigerorum, multas villas & munitiones Saxonum igne & ferro demoliti sunt. Sicque vicissim dum diu committerent magnæ depopulationis excidium, Boructuarij & præcipue Christiani, qui à sancto Suuiberto verbum Dei receperunt, perpendentes quòd Saxonum potentia & insolentia resistere non possent, vale dicto sancto Suuiberto, & accepta ab eo benedictione, coacti migrauerunt in exteras prouincias, vt liberius ibidem Christo seruirent. Interea attendens sanctus Suuibertus gloriosus pontifex, gregem suum hac illacque dispersum, & quòd nullum fructum nullasque inducias inter vtrasque partes cum suis propter faxea Saxonum corda facere posset, exorauit assidue Dominum, vt ei iam semel locum ostenderet, vbi habitare deberet. Tandem angelica reuelatione admonitus, præcipitur ire Coloniam Agrippinam ad Pipinum ducem & Plectrudem eius coniugem, qui ei aptum locum permanenti cum suis condonarent. Igitur sanctus Suuibertus valefaciens Boructuarijs, cum suis presbyteris & clericis ac nonnullis Christianis, per squalida & deuia loca in magno discrimine ferocium Saxonum Coloniam vsque, Deo comitante & dirigente vias suas, peruenit. Erat autem eo tempore serenissimus Pipinus dux habitans in Ioppilia cum Alpaide pellice sua: Plectrudis verò dux eximia & deuota princeps, moram traxit Coloniam Agrippinam in palatio ducum Agrippinensium & Lotharingorum, quod per eam mutatum & consecratum est in claustrum sanctimonialium, intitulaturque ecclesia gloriosæ virginis Mariæ ad Capitolium. Cumque ea audiuisset aduentum sancti Suuiberti, magnifici presulis, gaudia est gaudio magno. Audierat enim multoties à pluribus celeberrimam ipsius opinionem: depositoque fastu regalis excellentiæ, ipsum cum venerabili patre Annone Archiepiscopo Coloniensi, honorificè & deuotè recepit, secumque aliquot diebus detinuit, ac miro semper cum humilitatis affectu coluit, vt ab eo secretioribus colloquijs salutis verba mereretur audire. Eodem tempore quidam illustris palatinus, Geraldus nomine, veniens Coloniam, missus per Pipinum ab Herstallo siue Ioppilia ad Plectrudem cum decenti militia, statim propter borealem rigidum ventum incidit in grauem morbum inflationis gutturis, idque adeo, vt à nullo medicorum posset

Ebrietas
marer cæ-
dium.

S. Suuibertus
ab angelo
inbetur
ire Coloniã.

Palatium
mætaru in
templo
& con-
nobiu vir-
ginum.

posset ei subueniri: quia nullam potionē recipere vel deglutire valuit. Cumque omnes lamentarentur illum, desperantes de vita ipsius, Plectrudis memor virtutum sancti Suuiberti episcopi, deuotissimē petijt ab eo, vt amore Iesu Christi dignaretur visitare nobilem palatinum iam agonizantem, & ipsum pontificali sua benedictione sanctificare, ac pro eo coram omnipotenti Deo intercedere. Sanctus verò Suuibertus, vt erat columbinæ simplicitatis & pudicæ naturæ, humiliter cum beato Vuilleico suo presbytero & ducissa ipsum accedens, præmissa deuota oratione, signauit guttur eius, & mox apostema illud diruptum, omnibus cernentibus crepuit, & horribiliter per nares & per os effluxit tabes, venenosa putredo. Et sic expulsis illis noxijs humoribus, statim sanatus fuit. De quo omnes magnificè Deum laudabant, qui meritis sui dilecti antistitis tanta operari dignatus est. Erat autem in eodem palatio cocus quidam, qui obsessus à dæmonio, multum vexabatur quotidie ab eo: qui ad instantiam aulicorum uisitatus à sancto Suuiberto, mox à graui iugo diaboli liberatus fuit. Et deinceps omnes venerabantur sanctum Suuibertum, vt virum & episcopum sanctum, videntes gratiam Dei in ipso.

Sanat Palatinum periculosè laborantem.

Item dæmoniacum.

Vt sanctus Suuibertus à Pipino Vuerdam impetrans, ibidem monasterium construxerit. Cap. 23.

Igitur felix Plectrudis, religiosa ducissa, videns sanctum Suuibertum internæ mentis feruore ad celestia suspirare, licet sublimata culmine terreni principatus esset, & secum multos egregios prædicatores haberet, tamen specialiter de celesti inquisitione à sancto Suuiberto viro Dei ædificari cupiebat. Qui cum eam de futuri regni beatitudine, de iudicij metu & spe æternitatis familiari colloquio præmoneret, illa eum libenter audiebat. verum æstimari non potest, quanto principis illius animus exultaret gaudio, quod tanti viri præsentia gaudere, benedictione foueri, colloquutione meruisset ædificari. Et nè ingrata illis beneficijs videretur, consensu & admissione venerabilis patris Annonis Archiepiscopi Colonienfis, direxit sanctum Suuibertum episcopum cum præfato Geraldo nobili Palatino de Ardenna, sanato à peste anginæ per eundem sanctum Suuibertum, cum literis cõmendatitijs ad illustrem Pipinum principem, petens & postulans obnixè, vt viro Dei Suuiberto donaret vicum Vuerdam in insula siue litore Rheni, vt gentili Saxonico populo illic cum suis prodesse & præesse posset. Pipinus verò senex prouectæque ætatis, honorificè sanctum suscipiens Suuibertum cum suis, aliquatò tempore secum detinuit, vt verba vitæ ab eo audiret, eò quod pridem à plerisque multa laude digna audierat. Tandem vt hilaris dator, sitiens æstuanter conuersionem gentilium, volensque cultum diuinum augmentare, ex regali munificentia benignè eundem vicum ei propter profectum & firmamentum suorum principatum donauit, addens & offerens ex copioso thesauro suo aurum & argentum multum nimis, quibus ecclesiam siue monasterium ibidem ad honorem Dei ædificaret, & populum Barbaricum, fidei Christianæ prorsus ignarum, verbo vitæ reficeret. Itaque vale dicto cum nimia deuotione & gratiarum actione Pipino principi, sanctus & benedictus Suuibertus redijt Coloniam ad sanctam Plectrudem, cuius potentia & industria cum multis laboratoribus & cæmentarijs Vuerdam veniens, coepit statim prope Rhenum fundare monasterium in honore gloriose virginis Mariæ: ibique cum quanta humilitate, deuotione & reuerentia rudi gentili populo euangelizauerit fidem Christi, & præcipuè cum quanta puritate mentis & corporis & timore Missas celebrauerit ac diuina peregerit, difficulter possit explicari.

Pipinus largitur S. Suuiberto Vuerdam.

Vt quendam in Vuerda à morte suscitauerit. Cap. 24.

Anno verò Dominicæ incarnationis septingentesimo vndecimo, cum sanctus Suuibertus feruenter prædicās, non solum in Vuerda, sed & in pagis & villis vicinis enunciaret prophanis Saxonibus Euangelium Christi: contigit quadam die Martis, vt ipse extra Vuerdam diuina celebraturus, iret cum venerabili presbytero suo Vuilleico in villam vicinam, & quidam diues gentilis, Hungerus nomine, postea cõuersus & baptizatus in festo Apostolorum Petri & Pauli, & à sancto Suuiberto appellatus Petrus, ex feruore fidei & nimia humilitate & deuotione curru aduehi curaret arenam & lapides, reliquaque tali ædificio congrua & opportuna ad monasterium sancti Suuiberti. Procurante autem omnium bonorum emulo diabolo, idem Petrus corruens sub carruca onusta lapidibus, efferebatur mortuus, quia penè suffocatus & per diuersa vulnera capitis extinctus fuit. De quo cum omnes non immeritò dolerent, magnusque cõkursus populorum ad illud miserandum spectaculum fieret gementium

tiū & dolentium propter inopinatam illius mortem: cumq; exequiæ præpararentur, vt corpus ecclesiasticæ commenderetur sepultura, superuenit pius pater sanctus Suuibertus cum deuoto Vuilleico suo capellano: qui cum didicisset ex gemitu, audissetque à circumstantibus mortem illius Petri, ipse habens fiduciã magnã in Christum, præcepit vt emortuum corpus, antequã sepeliretur, ad cellam suam deportaretur. Quod cum factum fuisset, ipse, adstante magna turba pópulorum, rei exitum præstolante, largiter cum multis suspirijs lachrymas fundens, flexis genibus deuotissimè orauit ad Dominũ pro resurrectione Petri famuli monasterij. Cumq; diũ preces precibus continuãsser, surgens tangendo cum oscularetur funus, statim mortuus nõ solum reuixit & surrexit, verum etiam nullã cicatrices vulnerum, nulla cõglomeratio sanguinis per totum corpus apparuerunt: de quo omnes laudabant benignitatem Christi Saluatoris. Fama huius miraculi per totam prouinciam promulgata, neophyti in fide solidati confirmãtur. Multi verò infideles ad Christum conuersi, fonte baptismatis Christo regenerati sunt. Vixit autem postea idem Petrus sanus & incolumis vsque ad consummationem ecclesię Vuerdenis, etiam post migrationem sanctissimi patris Suuiberti.

Vt S. Suuibertus multos gentiliū conuerterit, & monasterium instituerit in Vuerda. Cap. 25.

SANCTUS verò Suuibertus, cuius fama & actus non solum per Christianismum, verum etiam & per paganismum in laudem Dei prædicabantur, adiutorio primatũ & præcipuè gloriosã ducissẽ Plectrudis, aliorumq; Christi fidelium, velocissimè cepit monasterium suum in Vuerda construere & perficere. in quo collecto agmine famulorũ Christi, cepit euangelicis illos instruere disciplinis non rigorosis: sed doctũ & instituit disciplinam vitæ regularis, quam rudes & neophyti capere & custodire possent, iuxta vocem Domini, dicentis: Iugum enim meum suauis est, & onus meum leue. sed & ipse cum beato Vuilleico cæterisq; deuotis discipulis, sub arctiori sanctę regulæ iugo, sanctissimam & continentissimam vitam ducebat. Qui licet gentibus, in vicino habitantibus, prædicando primò parũ vel nihil profecit in conuersione earum, eò quòd essent homines durę ceruicis & barbarę mentis, non tamen propter hoc destitit, quin indefinenter cum feruore prædicans, multos nobilium & ignobilium conuerteret ex eis: qui repudiatis fordidis idolorum, fidei sunt fonte abluti. Quibus, vt bonus pastor in populo, dispensauit, tanquã fidelis & prudens negociator, mensuram Domini tritici. Ipse enim spreuit mundi pompas & vanitates spe supernorum præmiorum. Et ideò maximis virtutum donis cælitus ditatus, Deo in omnibus gratus, vt gemma fuit in clero. Nam positus inter gentiles, illic præclarum opus inter gentes operatus est, Domino cooperante & sermone eius confirmante sequentibus diuersorum miraculorum signis. Cumq; in monasterio Vuerdensi vitæ cælestis institutio quotidiana sumeret incrementũ, contigit anno ab incarnatione Domini septingentesimo decimo quarto Pipinum de Herstallo, strenuum principem & Maiorem domũ Francorũ, dolentem super innocente morte sanctissimi Lamberti Tungrensis episcopi, ad mortẽ egrotare. Accersitusq; sanctus Suuibertus egregius pontifex ad visitandum eum per nobiles viros, perrexit prius cum Vuilleico & Theodorico discipulis suis Coloniam ad Plectrudem illustrem ducissã Lotharingię siue Austrasiorum, consilium ab ea expectens, quidnam facere deberet. Quæ eum religiosè suscipiens & tractans, tandem retẽto Colonia pio Vuilleico presbytero sancti Suuiberti apud se causã deuotionis & consolationis, (erat enim felix Vuilleicus, euangelicus sacerdos) misit sanctum Suuibertum & Agilolphum Coloniensem archiepiscopum cum plerisque alijs prelatis ad Pipinum principem, coniugem eius, ad informandum eum, si obiret, nõ illustres legitimos suos filios Drogonem, Ducem Campaniæ, Grimoaldum Maiorem domũ Childeberti regis Franciæ, exhæredaret, hæredem scribendo Carolum Marcellum illegitimum, ex Alpaide pellice genitum, in detrimentum & damnationem animæ suæ, & in confusionem suã & totius Ecclesiæ, atque in scandalum suorum primatum & subditorum. Et quia sanctus Lambertus Episcopus eundem Pipinum de illicito connubio Alpaidis increpauerat, martyrium subiit. Venientes igitur præfati pontifices Ioppiliã ad egrotantem principem Pipinum, benignè ab eo suscepti sunt. Qui ipsum consolantes, & ad tolerantiam aduersitatum temporalium & infirmitatum corporalium confortantes, aiebant quòd Deus electis suis iter asperum facit, nõ, dum delectarentur in via, obliuiscerentur eorum quæ sunt in patria. Tandem nato opportuno tempore & congruo,

Excitat
mortuum
mirabiliter.

Ad Vuerdense monasterium multi confluunt. March. ii.

Mar. 16.

S. Suuibertus cū alijs mittitur ad Pipinum.

congruo, inter cætera pro salute & remedio animæ suæ, causam, pro qua venerant, ei deuotè & salubriter pontifices exponentes, & de illicito matrimonio increpantes, statim cum indignatione repulsam patiebantur. Alpais verò legationem sanctorum pontificum sciscitans & comperiens, irata valdè, pontifices abire celeriter præcepit: & ipsa interpellàs importunè pro Carolo Martello filio suo apud Pipinum, impetrauit cuncta pro eodem filio suo quæ petierat. Pipinus verò eodem anno moriens, eundem Carolum Martellum suorum principatum reliquit hæredem. Quod cernentes præfati pontifices, inglorij & tristes Coloniam redierunt, enarrâtes præclaræ Plectrudi omnia, quæ gesta erant in Ioppilia à Pipino, consolantes eam, & ad tolerantiam patientiæ animantes.

SS. Pontifices dum arguunt illicitas Pipini nuptias, repelluntur.

De vita sancti Vuilleici Confessoris, presbyteri sancti Suuiberti Episcopi, & de miraculis per ipsum perpetratis Coloniae. Cap. 26.

S. Vuilleicus, primus Canonicus Traiectensis.

Irè Præpositus Vuerdensis.

Mar. 16.

Restituit famulati hominem prope mortuum.

Sanctus Vuilleicus presbyter, primus Canonicus conuentus nouellæ Traiectensis ecclesiæ, vas virtutum, pura intentione, spe supernæ retributionis derelinquens mundum, Christo sincero corde seruire studuit. Ipse enim ab adolescentia sua cum sancto Suuiberto in orationibus & continentia ac meditatione diuinarum scripturarum vitam felicem sedulus agebat. Ipse nihil huius mundi querere, nihil amare curabat. In diuinis scripturis sufficienter à sancto Suuiberto instructus, Latina lingua & Germana eruditus fuit. Erat enim eloquentissimus & mansuetissimus, iræ & auaritiæ victor, superbiæ simul & vanæ gloriæ contemptor, pauperum & infirmorum consolator. Ipse erga inopum prouisionem non solum pietate mentis, sed etiã studij labore sollicitus fuit. Multos etiam gentiles in diuersis prouincijs sua saluberrima prædicatione à veneno idolatriæ ad dulcorem fidei Christi perduxit. In monasterio verò Vuerdensi factus Præpositus sub sancto Suuiberto, abstinentiæ & continentiæ cæterarumq; virtutum omnibus fratribus exemplum dabat. Plures etiã & autoritate magisterij, & exemplo suæ actionis regularem instituebat ad vitã. Nec solum ipsi monasterio regularis vitæ monita simul & exempla præbebat, sed & vulgus circumpositum, longè lateq; à stulta idolatrice vitæ consuetudine, ad Christi & cælestium gaudiorum curabat conuertere amorem. Et quidem cuius meriti fuerit, etiam miraculi signo internus arbiter edocuit. Eodem enim tempore, quo præfati pontifices sacri ad Pipinum ægrotantem legatione fungebantur, & ipse venerabilis pater Vuilleicus, ad instantiam gloriose & deuotæ Plectrudis, Coloniae manebat: ægrotabat quidam primarius Colonienſis, Gotebaldus nomine, acerrima ægritudine pressus, ita vt deficiente penitus omnium membrorum officio, iam mortuus esse videretur: cui iam funebria iusta præparata erãt, & oculus, in quo defunctus condi deberet. Maria verò coniunx eius, precibus & lachrymis interpellàs gloriosam principem Plectrudem, impetrauit vt infirmus à beato Vuilleico presbytero sancti Suuiberti, visitari deberet. Credidit verò, quòd bonus discipulus à bono magistro educatus, si intraret domum eius oraturus pro eo, manumque imponeret illi atq; benediceret, statim melius haberet. Intrauit ergò sanctus Vuilleicus cum deuota familia felicis Plectrudis domum ægroti, post diuinorum celebrationem: vidensq; eum, moestis omnibus, iam morti proximum, ac oculum ante cubiculum, in quo sepeliendus poni deberet, prosternens se in oratione, cum orasset diu cum lachrymis, surgens dixit: Domine Iesu Christe, clementissime Deus, qui dixisti discipulis tuis: Super ægros manus imponent, & benè habebunt: ostende hîc pietatem tuam, & cura infirmum hunc potenti tua virtute, vt nomen sanctum tuum benedictum in secula, magnificetur ab omnibus. Cum que hæc dixisset, imposuit manum suam super caput, benedixitque eum ter, continuoq; surrexit, & vetero infirmitatis discusso, induit se ipse vestimentis suis. Egressusque cubiculum cum sancto Vuilleico, iussit mensam præparari, cibos apponi, & conuiuium instrui, quia delectaretur cum sancto Vuilleico manducare & bibere. Cum verò omnes multum gauderent de sospitate illius, sanctus Vuilleicus cum gratiarum actione deuotè orationibus incubuit, donè potius raptus quam vocatus, inter eos refedisset. Gotebaldus verò prope sanctum Vuilleicum assidens, vescebat, bibebat, lætabaturq; quasi vnus è cõuiuis, ac gratias agebat, & multis post vixit annis. Plectrudis verò religiosa Domina hæc audiens, maximo deinceps sanctum Vuilleicum habuit in honore. Deum, qui mirabilia magna solus facit, collaudans. Præfuit autem sanctus Vuilleicus monasterio Vuerdensi annis decem post decessum sanctissimi præfulis Suuiberti, & mortuus est anno Dominicæ incarnationis septingentesimo vicesimo septimo, sexto Nonas Martij.

Martij. Ad cuius sepulcrum, ad indicium virtutis illius, solent crebra sanitarum miracula fieri.

De obitu sancti Suuiberti Episcopi. Cap. 27.

REdeuntibus à Ioppilia & à Pipino gloriosis pōtificibus Agilolpho Colonienſi & Suuiberto Vuerdenſi, ſanctus Suuibertus, delectatus in Domino ſuper ſalutari gratia, à Deo per Vuilleicum preſbyterū ſuum Colonie patrata, ſalutata & licentia impetrata à pia matrona Plectrude, redijt Vuerdam cū ſuis diſcipulis: Ibiq; per triennium ſanctiſſimè viuens, perfecit opera, quæ Deus poſuit prodigia ſuper terram, miraculis coruſcando, atque vt vox tonitru in rota, prophanis Chriſtum euangelizando, idolatriam libera voce damnando, multas gentes paganas ſacro fonte baptiſmatis Chriſto regenerauit. Tandem Deus, qui eſt ſuorum fidelium merces magna nimis, qui & per carnis mortē viuos Eccleſie lapides de terrenis ſedibus ad cæleſte tranſfert ædificium, ſanctum Suuibertum, ſtrenuum fidei pugilem, coronandum in cælis de terrenis euocare dignatus eſt. Igitur anno à natiuitate Domini ſeptingēteſimo decimoſeptimo ſanctus Suuibertus, omnium virtutum chariſmatis plenus, ex omnibus animi medulis videndi Deū deſiderio flagrans, cū in feſto principis Apoſtolorum ſancti Petri ad Cathedram, in ſuo monaſterio diuina celebrāſſet, mox languore eum inuadente lecto decubuit. Languore itaq; per momenta temporum ingraueſcente, conuocās fratrum ſuorum collegium ſerē viginti, primò admonuit eos, vt veſtigia Chriſti ſequerentur, & vt virtutē dilectionis & pacis adinuicem & in omnes domeſticos Dei ſeruarent. Inſtituta quoque diſciplinæ regularis, quæ ab eo didiciſſent & in ipſo vidiciſſent, in deſeſſa fide cuſtodirent. Deindē ſubiunxit, diem ſui obitus in proximo inſtare. Quod audiētes fratres circumſtantes, moerore perculli, flere cœperunt. Quibus ſanctus pontifex dixit: Nolite dilectiſſimi flere, magis autem gaudete. iam enim ſanctorum laborum meorum glorioliſſimum recipiam fructū & præmium. Receſſui fragilitatis meæ debitum charitatis impendite, & orationibus protegere. Quo dicto, ipſe in Domino gaudens, informabat eos de contemptu mundi & appetitu regni cæleſtis, & vt exitū ſuum, cuius hora incerta eſt, vigilijs, orationibus, bonisq; operibus præuenire meminerint. Cumque hæc & his ſimilia plura loqueretur, illi accepta benedictione iuſſu ipſius tristes ad eccleſiam exierunt. Retinuit autem ſecum ſanctum Vuilleicum, cum quo diuina meditans, Deum corde deuotiſſimo inuocabat. Appropinquāte denique die obitus ſiue dormitionis ſuæ, quam præciuit angelico miniſterio, conuocans fratrum ſuorum præſatorum felicem cateruam, celebrari ſibi ſacra fecit Miſſarum ſolēnia. Deindē perceptione corporis Dominici ſe muniens, ac ſanctæ Crucis vexillo ſe cunctosque circumſtātes ſignans, in mortis quiete dormiens, tranſijt feliciter de mundo, & ab angelicis choris anima eius ſancta in conſortio ſanctorū & felicitatis perpetuę in perpetuum collocanda ſuſcepta eſt. Statimq; facies eius, vt glorificata, lucens ſplenduit. Cella verò eius vt apotheca redoluit, omniumq; ora & pectora fragrantia ſuauiſſimè repleuit. Deſunctus eſt autem ſanctiſſimus Suuibertus Vuerdenſis epiſcopus anno ætatis ſuæ ſexageſimonono, Calend. Martij, feria ſexta, hora 12. qua hora Saluator mundi morte ſua nos viuificans, ianuam regni cæleſtis referauit, qui eſt benedictus in ſecula ſeculorum, Amen.

De ſepultura ſancti Suuiberti, ac miraculis quibusdam à Deo per ipſum factis. Cap. 28.

Tandem ſanctiſſimum corpus, gementibus cunctis fratribus, deuotè per Vuilleicum, Theodoricum, Gerardū, aliosque principales ſuos diſcipulos portatum fuit, poſitumq; in medio eccleſiæ, in honorato feretro, vt exequiæ ipſius ſabbato celebrarentur. Conſuebant autē multi homines ex diuerſis pagis & villis, ſentes & dolentes, & præcipuè pauperes, fruſtrati deceterò largis eleemoſynis, quas ab ipſo piè pro amore Chriſti receperant. Inter quos adductus fuit quidā vir dæmoniacus, grauiter obſeſſus: qui poſtquam tetigiſſet feretrum, ſuper quod ſanctum corpus iacuerat, cunctis cernentibus ſtatim à dæmone liberatus fuit, laudabatque Dominum & dilectum famulum eius ſanctum Suuibertum. Reliquus verò populus vocem eleuans, clamore magno benedicebat Dominum, qui tam magna fecit ad declarandum merita famuli ſui dilecti Suuiberti, præſulis ſancti. Anima verò eius in hora exitus ſui apparuit cum magna luce & gaudio ſancto Vuillebrordo Epiſcopo Traiectenſi, dilecto cōſocio ſuo, tunc redeunti de Epernacō Veronam, petens & admonens, vt ſuis exequijs in

Coruſcat miraculis S. Suuibertus, & multos conuertit.

Adhorratio eius extrema ad ſuos.

Munit ſe Euchariſtia, ſignoque Crucis, & migrat è corpore.

Dæmoniacus tactu feretri curatur.

C

Vuerda

Vuerda cum suis interesset, & eum sepultura commendaret. Quod cum nobis, scilicet suis discipulis & ministris, dolens intimasset, statim celeri nauigio Vuerdam vsque perrexit. Affuit & illustris spiritualis filia sua, felix Pletrudis cum aliquot Prælati ecclesiarum, benedicens Deum in meritis sui sancti confessoris & pontificis Suuiberti. Cumq; sanctus Vuillebrordus & felix principissa cum fratribus sabbato vigiliis defunctorum (vt moris est) decantarent, ecce adducunt quendam adolecentem, cæcum ex tonitruo & fulgore coruscationum effectum, vt multis illic præsentibus constabat. Qui interumpens immodeste canticum moeroris vigiliarum, clamando obnixè, & deuotè pro sui illuminatione sanctum inuocando, cum tetigisset feretrum, statim omnibus videntibus & stupentibus visum recepit. Præterea furiosus quidam similiter adductus, cum deuotè osculetur tegmen feretri, protinus sanatus fuit. Mox clamor omnium attollitur in laudem Dei, vigiliæ dimittuntur, & omnes glorificabant Deum, qui tanta mirabilia meritis sui sanctissimi confessoris & Episcopi dignatus est operari. Igitur Dominica die, expletis deuotè & solenniter exequijs, in eodem monasterio Vuerdensi, in quod degens, Christo feruenter & feliciter seruierat, honore condigno cum hymnis & laudibus deuotè & reuerèter sepeliebatur per sanctum Vuillebrordum Archiepiscopum Traiectensem, & sanctum Vuilleicum presbyterum, & gloriosam Pletrudem Austrasiorum principissam, cæterosque fratres & discipulos suos.

Item cæcus visum recuperat, & furiosus redit ad sanitatē.

De miraculis sanctissimi Suuiberti Episcopi Vuerdensis & confessoris. Cap. 29.

Multa miracula sunt ad S. Suuiberti monumentum.

Verum quia ego Marcellinus presbyter, qui hanc historiam conscripsi, dudum discipulus & confocius sancti Suuiberti Episcopi, exequijs eius vnà cum S. Vuillebrordo interfui, & ad instantiã dilectorum, Vuilleici, Gerardi & Theodorici, cæterorumq; fratrum, causa consolationis per quindenã in monasterio Vuerdēsi mansimus, pauca de multis, quæ oculis meis vidi, proferam miraculorum testimonia, quæ etiã multorum aliorum sunt oculis conspecta, vt meritò possit, immò & debeat veraciter credi, quòd magnus sit coram Deo, atq; mirabilis sit eius gloria in cælis, què tot fulgoris radijs elucere facit in terris. Nam post migrationem in loco sepulturae suæ infirmos curare nõ desinit, qui semper, dum viueret, infirmis & pauperibus subuenire & cõsulare consueuerat, & egenis opẽ ferre non cessabat. Nam post dormitionẽ eius contigit feria sexta sequenti, vt quidam gentilis paterfamiliã, dictus Hathagerus de Coesveldia, fidei prorsus ignarus, lōgo paralysis & calculi morbo grauatus, ac acerrimo dolore detentus, quotidie valde torqueretur. Cumq; familiares & domestici domũ acerbam & intolerabili ipsius infirmitate dolerẽt, superuenit quidam Christianus, natus prope Vuerdã, nomine Henricus. Qui cum huiuscemodi infirmitatis rãdio ineffabili ipsum torqueri cerneret, condoluit ei. Erat enim consanguineus eius percipiens deniquè idem Christianus, nullum releuamen Hathagerum sentire ex medela & cura peritorum, quanuis medici eum appositis pigmentorum fomentis & liquaminibus emollire niterẽtur, inspiratione diuina dixit Christianus: Hathagere dilecte cognate, audi salubre consilium meum. Non enim diffido, si constanti animo reiectis damnatis dijs, qui nec se, nec aliquẽ iuuare queunt, crederes in Deum verum, Saluatorem tuum, Dominum nostrum Iesum Christũ crucifixum, permitteresq; te vehi in Vuerdam, & visitares ibidem cum fide & deuotione locũ habitationis sepulturae sancti Suuiberti Episcopi Christianorum, Dominica proxima elapsa illic sepulti, qui ex benignitate & bonitate Dei facit quotidie varia & valida miracula, quæ nunquam sunt audita, super egenos & infirmos, proculdubio semota omni infirmitate tua cõualecises. Quo audito, quidam pagani ipsum delirare arbitantes, spreuerunt cõsiliũ eius: alij asseruerũt, impossibile esse, mortuum viuenti posse sanitatem prestare. Et sic verbis illius Christiani nullatenus fidem accõmodo dauerunt. Sed ingrauescente in diẽs egritudine, Hathagerus saniori vsus consilio, intrinsecus compunctus ad informationem Henrici cognati sui, sponndit Deo, fore se Christianum spretis idolis, modo in Vuerda consequi possit salutẽ. Igitur ipsum carro imponẽtes, sequente vxore cum familia, & aliquibus cognatis, ipsum Vuerdam cũ oblationibus condignis duxerunt, comitãte Henrico Christiano, & in fide ipsum confirmante in via. Vuerdã itaque intrantes in die Martis, Hathagerus mox anhelans ad sanitatem, se ad sepulcrum sanctissimi p̄tificis Suuiberti duci petijt. Ibiq; ante corpus sancti se prosternẽs, pura fide & intentione supplex diuinã pietatem rogauit,

rogauit, vt meritis sancti sui, dilecti confessoris Suuiberti, pristina recuperaret sanitatem. Itaque cum deuote sanctum inuocasset Suuibertum, cunctis adstantibus, inter preces velut in soporem solutus dormiens, vidit, vt postea referre solitus erat, quod quidam in habitu pontificali, gerens figuram crucis in manu dextra, ipsum accessit: eaq; ter ipsum benedicens, omnino sanauit. Mox euigilans, sanissimus surrexit, atque pro adepta Paralyticus sanatur. Mox Suuibertus Episcopus egerit, omnibus gaudens & deuote explicando patefecit. Cunctisque gaudentibus, & Deum & sanctum Suuibertum laudantibus, ex suggestione Henrici supradicti, & precipue ex informatione sancti Vuillebrordi, vt spopodit, sacramenta fidei & baptismatis cum omnibus ipsum comitantibus per sanctum suscepit Vuilleicum. Vocatusque fuit, ob memoriam miraculi, Hathagerus in baptismo Suuibertus. Quo patefacto & diffamato longe lateque miraculo, multi per dies locum sepulturae eius frequentare, & sanitarum ibi gratiam capere tum sibi, tum suis coeperunt. Optatam namque ibi, nobis presentibus, recepit sospitatem multitudo languentium. Multi visur sepulcrum S. Suuiberti.

De curatione caecorum Susati. Cap. 30.

Adolecens quidam natus Vuerda, Suuederus nomine, veniens anno Domini septingentesimo decimo octauo in ciuitatem gentiliam, Susatum nomine, hospitabatur in domo cuiusdam pessimi pagani, in qua prandebant Vuestphali multi malitiosi, inter quos & residebat prandens idem Suuederus. Inter eos tandem orta fabulatione de generositate & potentia deorum, & impotentia Christi, Dei Christianorum, idem Suuederus placide enarrauit paganis virtutes & miracula, quae Dominus meritis sancti Suuiberti declarauit, & quotidie declarat in Vuerda. Gentiles vero ebrii, comperientes Suuederum Christianum, irati valde & surgentes cum furore, ipsum capiunt, & inter multa verbera & ludibria linguam eius praescindunt, arbitrantes per hoc obsequium magnum se praestare dijs suis. Quo facto, redentes hilariter ad prandium, cum multa probrosa conuicia in Christum & sanctum eius iactassent, statim omnes caeci effecti sunt: panes etiam & frusta panum in lapides conuersi & mutati sunt. Suuederus vero, vt inimicus deorum, extra hospitium tractus, & in publica platea tanquam foetidum animal proiectus, volutusque in proprio sanguine, orauit corde beatum Suuibertum, dicens: O sanctissime confessor Suuiberte, si tanta virtutis es & potestatis coram Deo, vt nobis dicitur, ede tale signum ex tua benigna misericordia & gratia in corda istorum pessimorum paganorum, Deo & tibi detrahentium, vt a sua duritia & malitia conuertantur. Statimque pagani commoti, ad cor redeuntes, & agnoscentes, quia vindex manus Christianorum Dei tetigit eos, coeperunt dolere & sanctum inuocare Suuibertum pro auxilio habendo, terribilibus vocibus clamantes & petentes praefatum Christianum, ignominiose ab eis tractatum introduci, vt ab eo veniam de commissis peterent, & eum satisfactione condigna ad honorem Dei & sancti Suuiberti placarent. Sed nemo eis intendebat, discurrentibus familiaribus seruis & ancillis pre nimio terrore extra domum. Hospes vero, capitaneus blasphemator Dei, non solum corpore, sed & mente caecatus, ex nimia vesania & grandi dolore insaniens, coepit deos blasphemare & omnibus maledicere. Quo miraculo ex clamoribus caecorum patefacto, concurrunt non solum vicini, stupentes & mirantes de tam insolito signo, sed & fere tota ciuitas. Qui videntes illud grande spectaculum, tam mirabile, quam miserabile: pro diuersitate hominum, diuersis quoque modis mullitabant, tandem circa crepusculum, amici prophani hospitis Suuederum Christianum pie ex luto tollentes, ad viros diuinitus caecatos deportarunt. Quem caeci lupi, iam agni effecti, praesentem agnoscentes, protinus in terram prostrati, lachrymis vberimis & moestis vocibus de commissis in eum veniam precabantur. ipse vero eleuans eos pro viribus suis, dolens de temeritate ipsorum, potius tamen gaudens de districta animaduersione & caccatione ipsorum, vt cognoscerent virtutem Dei, indulsit pie eis, declarando eis signis, nutibus & scriptis, vt relictis idolis, secum omnes in Vuerdam ad sanctum Suuibertum peregre properarent, vbi omnes proculdubio meritis eius pristinum visum reciperent. Erant autem numero septem, qui cecati fuerat. Altera vero die omnes duobus curribus impositi, comitantibus vxore & consanguineis hospitis, Vuerdam vsque properant, afferentes secum panes in lapides mutatos. Cumque omnes ad sepulcrum sancti Suuiberti starent, adolescens Suuederus, licet verbis non posset, corde tamen toto beatissimum Suuibertum Episcopum inuocauit, dicendo intra se: O beatissime Suuiberte, tu multos in tribulationibus & Inuocatur S. Suuibertus. necesse

necessitatibus adiuvisti: tu scis, quia amore Domini nostri Iesu Christi ista pertuli. Te ergo gloriose praesul Suuiberte inuoco, & totis visceribus cordis mei tuum auxilium humiliter lachrymando imploro, ut si merita tua accepta fuerint coram Deo, mihi subuenire ad gloriam Dei ne differas. Qui vix talem meditationem compleuerat, & ecce sanctus Suuibertus statim pyxidem plenam unguento in manibus portans, affuit, dicens: Amice, vocasti me. ecce adsum. Deinde os illius ungens, dixit: Dominus Iesus, qui tetigit linguam muti, dicens: Epheta, quod est, Adaperire: det tibi loquelam tuam, in cuius nomine dico tibi, loquere & da laudem Deo creatori tuo. Qui statim deuotissime sonora voce benedixit Deum & sanctum Suuibertum, egregium pontificem. Caeci vero audientes adolescentem, loquentem, & sanctum Suuibertum pro recuperatione amissae loquelae laudantem, maiorem amplectentes fiduciam in Christum & sanctum eius, corde toto implorant eius auxilium, atque visum omnibus amicis adstantibus recipiunt: panes vero in signum miraculi ante eius sepulcrum obtulerunt, & ipsi ibidem per triduum perseverantes, in fide imbuti, baptismum susceperunt. Redeunt itaque, multos paganos Sufati exemplo illius signi ad Christi fidem traxerunt.

De quatuor viris, morbo anginae laborantibus. Cap. 31.

Eodem anno quatuor viri diuersis temporibus usque ad mortem morbo anginae laborantes, ad sepulcrum eius dolorose adducti cum oblationibus, sani & gaudentes ad propria cum gratiarum actionibus in laudem Dei redierunt.

De curatione Episcopi Coloniensis. Cap. 32.

Postea vero tempore Pipini regis Francorum, filij Caroli Martelli principis, Hildegerus Archiepiscopus Coloniensis, qui mediante Rangefredo, sancto successerat Agilolpho, cum quadam die cum eodem Pipino in expeditione contra perfidos Saxones profectus fuisset, corruens armatus de caballo suo super quandam rupem, fractis scapulis & vno brachio cum tempore capitis, semimortuus portabatur ad tentorium. nocte vero sequenti apparet ei sanctus Suuibertus in visa, praecipit ut sepulcrum eius in Vuerda visitaret, & integram sanitatem recuperaret. Episcopus protinus expergefactus, praecipit sine dilatione ipsum vehi ad sanctum Suuibertum in Vuerda. Illucque veniens, cum deuotione sanctum inuocans, statim potestati medicamine sanatus est: Ad laudem & gloriam Domini nostri Iesu Christi, qui cum patre & sancto spiritu viuit & regnat Deus per infinita seculorum secula, Amen.

S. Agilolphus inuocat S. Suuibertum.

Hucusque vita S. Suuiberti per Marcellinum presbyterum: sequuntur nunc quaedam de illius in diuis relatione & miraculis post obitum, & alijs nonnullis, auctore S.

Ludgero primo Monasteriensi Episcopo: cuius vita habetur infra à 26. Marty. Claruit autem sub Carolo Magno.

EPISTOLA RIXFRIDI TRAIECTENSIS EPISCOPI, AD S. LUDGERVM MONASTERIENSEM EPISCOPVM.

Is Rixfridus fuit 7. Episcopus Traiectensis.

S. Bonifacius 2. Episcopus Traiectensis.

Albertus 4. Episcopus Traiectensis.

Dilecto patri & confratri Ludgero, sanctae Monasteriensis ecclesiae Episcopo, Rixfridus sanctae Traiectensis ecclesiae indignus sacerdos & Episcopus. Gratia Dei cum incremento virtutum & profectu salutis. Cum apud nos in nostro conuentu Frisiae in vico Dockem, in quo beatus Bonifacius, secundus Traiectensis Ecclesiae Archiepiscopus, ut tibi per optimè constat, cum quinquaginta vno fratribus martyrium pertulit, habeamus & reuerenter possideamus libellum, continetem gesta & Legendam sanctissimi Suuiberti Episcopi, consocij & coepiscopi sancti Vuillebrordi, editam mandato & auctoritate Apostolica sancti Patris Gregorij, Episcopi Traiectensis Ecclesiae, à sancto Marcellino presbytero, consodali & confratre sanctorum Vuillebrordi & Suuiberti ceterorumque confratrum: quem librum gloriosus Albricus siue Albertus, quartus Traiectensis Pontifex, natione Anglicus Eboracensis diocesis, & consanguineus sancti Suuiberti episcopi, in eodem conuentu honore debito custodiri & seruari

& seruari decreuit, voluit & præcepit, diligenter postulans à suo successore Theodardo Episcopo Traiectensi, vt vbi catalogo sanctorum confessorum ascriberetur, impetrandò procuraret ab authentica & probata persona in scripta redigi modum & ordinem eleuationis & canonizationis eius, vt insereretur & adderetur prædicto libro sanctissimæ vitæ suæ editæ & exarata à præfato Marcellino presbytero. Qui Theodardus, quintus Traiectensis Episcopus, ipsum ab Harmacaro successore suo, desiderio magno exoptauit. Harmacarus verò, similiter natione Anglitus ex regno Humbrano, & Eboracensis diocesis, à me, vt potè à suo successore, & à cæteris confratribus conuentus Traiectensis requisit & postulauit hoc ipsum. Ego verò promissionis meæ & desideriorum meorum prædecessorum pontificum Traiectensis Ecclesiæ memor, audiens ipsum sanctum Suuibertum iam nuper, scilicet secundo Nonas Septembris solenniter à sanctissimo Papa Leone in præsentia serenissimi Caroli Magni, Romanorum Imperatoris, cæterorumque multorum Cardinalium, Archiepiscoporum, Episcoporum, procerum & primatum, canonizatum, ossaque eius sacrosancta propter crebra miracula sua eleuata, & in arcam siue capsulam, auro & argento comptè ornatam, decenter collata, cunctisque Christicolis adoranda & veneranda exposita, vt intercessione & suffragio ipsius à malis omnibus erui & liberari mererentur. Et meritò, quia omnipotens singularis vitæ eius excellentiâ, non solum dum viueret, multis magnisque miraculis approbavit: verumetiam post felicem transitum ipsius ipsum secum regnare in cælis, certis coruscantibus crebrisque signis & prodigijs quotidie manifestat & declarat: quorum quædam à dignissimis probatisque testibus, fratribus nostri conuentus, qui interfuerunt & viderunt, audiimus: de quibus omnes laudantes bonitatem Saluatoris nostri, congratulamur in nostro conuentu. Propterea sollicitus sum, vt veraci stylo ab authentica persona conscribatur prædicta, ne aliqua immisceantur ficta, vel apocrypha ex pietate, sed planè & debite, vt res ipsa in veritate se habuerit. Ego verò sciens, quòd in confinio tuæ parochiæ requiescit, & zelum legis Dei habes, & excellentia diuinarum scripturarum in tua anima viget & floret: idcirco egregie pontifex Ludgere, mi dilectissime confrater, admonitione & exhortatione fratrum conuentus Traiectensis, & præcipue fratrum in Dockem, ad tuam fraternam dilectionem fidissimum habeo accessum, piè efflagitans, vt ordinem modumque eleuationis & canonizationis ipsius, & qui interfuerunt, amore Albrici Episcopi Traiectensis ecclesiæ consanguinei supradicti sanctissimi Suuiberti Episcopi, qui te ad Minimigardum prius, nunc verò Monasterium dictum direxit Episcopum, ad confirmandum neophytos, in scripta probato stylo redigere digneris, vt illa addatur libro, de vita ipsius exarato & conscripto. Et non solum ordinem siue modum suæ eleuationis & canonizationis, sed & quædam miracula, quæ post felicem eius transitum Dominus noster Iesus Christus dignatus est ostendere & patrare, meritis & intercessionibus ipsius in Vuerda vel propè, & adhuc quotidie declarat, ne ea, quæ gratia Dei sunt in tempore, simul cum tempore labantur, sed perpetuentur scriptis ad decus Ecclesiæ, vt pia eius intercessione pontificale tuum ministerium & cuncta opera tua in præsentia salubri ter prosperentur, & in futuro sempiterna gaudia consequi valeas

Theodardus 5.

Harmacarus 6.

Quando S. Suuibertus sit catalogo sanctorum adscriptus.

Adoranda, id est, veneranda.

Intercessio sanctorum.

EPISTOLA S. LVDGERI AD RIXFRIDVM TRAIECTENSEM EPISCOPVM.

Venerabili confratri & gentium prædicatori eximio, Rixfrido Traiectensis Ecclesiæ Episcopo, Ludgerus seruus Iesu Christi, Salutem & omne bonum. Postulas à me, dilecte pater, rem quidem opere non difficile, sed opere veritatis presumpuofam: dum expauesco & tremisco aliquid addere ad complementum illius libri, editi & conscripti à tam excellenti gentili prædicatore, egregio presbytero sancto Marcellino: qui utique ultra septuaginta annos euangelizando seruenter Christum, præfuit paganis & gentilibus, magnam partem Frisiam conuertendo. Qui proculdubio sacerdos erat magnarum virtutum, prophetique spiritus plenus, vt tu nosti, qui & Frisonibus verba vitæ, monita virtutum simul & exempla præbebat, & ad cælestium gaudiorum curabat conuertere amorem. Sed eo propter suam imbecillitatem, decrepitamque ætatem ex Frisia ad conuentum Traiectensem per præfatum sanctum Gregorium Episcopum

Eximia laus Marcellini presbyteri.

Frisios ap-
statar ad fi-
dem reuo-
cat Marcel-
linus.
* Chiarbur-
go.

Duos lepro-
fos sanat.

Multis cla-
ret miracu-
lis & mori-
tur in Al-
denfecl.

reuocato, multi prope Aldenfecl in Frisia, & in confinibus eius, neglectis sacramentis fidei, quibus erant feliciter ab ipso imbuti, ad erratica idolorum phana & phylacteria demoniacae artis se contulerunt. Ad quorum errorem corrigendum, ipse à quibusdam in-
colis Christianis eiusdem prouincia, vt celeriter rediret ad illos perfidos, humiliter re-
quisitus, & ab eodem sancto Gregorio Episcopo ad illos missus & directus, eos sua fru-
ctifera praedicatione ad viam veritatis denuò reuocauit cum Gerardo, Onone & Adal-
gero, aliisque: qui in vico Döckem publicè coram Haddone * Thrauburgo, Henrico,
Gerardo, Onone & Adalgero aliisque fratribus, praedixit & praenunciavit Episcopatus
honore me sublimandum, & populis rudibus verba vitae ministraturum. Quae omnia
fortita sunt effectum, vt in praesentiarum cernis. Praeterea cum currum ascenderet ad
eundem in Aldenfecl, omnibus ferme fratribus conuentus. Traiectensis mecum ipsum
ad currum comitantibus, & propter suum recessum pie moerentibus, ecce obuiam ha-
buit ante portas monasterij Traiectensis duos viros, squalida lepra infectos, ligneo
crepitaculo eleemosynas petentes: quos vt vidit, confusus in Domino, fusa tacitus pre-
ce ad Dominum, calicem sibi ad potandum porrectum benedicens, & illis leprosis
mittens, propter confirmationem neophytorum adstantium praecipit ex eodem ca-
lice eos bibere. Qui bibentes, statim mundati sunt, nobis omnibus adstantibus & stu-
pentibus de tam insolito miraculo. Ipse verò Deo gratias referens, salutatisque singu-
latim pie fratribus moerentibus recedens, apud Aldenfecl aliquot annos degens, Chri-
stumque deuotè annuncians, ac multis alijs miraculorum signis effulgens, ibidem in
Aldenfecl feliciter in Domino requieuit. Attamen quia opera Dei, quae in hominibus
per sanctos Dei fiunt, non silentio tegere, sed praedicare decet: quia gloria & honor Dei
est, merita & virtutes sanctorum enarrare, easque scriptis commendare: quae quo latius
propagantur, eo boni in Domino magis gloriantur & mali erubescunt: quia omnipotès
Deus, qui facit mirabilia magna solus, per intercessionem & merita sanctorum, quos in
terris celebritate congrua veneramur, mirabili dignatione imperfectum nostrum sup-
pleri prouidit: vt quod nostris meritis implere nõ valemus, eorum suffragijs assequamur.
Insuper licet nihil nouae perfectionis vel gloriae sanctis accrescat, si honorantur & inuo-
cantur à Christi fidelibus, ac felicia ipsorum gesta conscribantur, eò quòd humana lau-
de (quorum laus Christus est) nullo modo egeant: tamen licet pre grandi senio lecto
frequenter incumbo, sepe dictam optatam eleuationem corporis sancti Suuiberti & ce-
leberrimam canonizationem, vt sub testimonio spiritus sancti à deuoto patre Theodori-
co Syburch, Priore conuentus sanctissimi Suuiberti Episcopi in Vuerda, & ab illis, qui
viderunt eleuationem sancti corporis eius, atque canonizationi eius corporaliter inter-
fuerunt, qui hodieque viuunt, in veritate didici, & quam relatu veracissimo mihi deuotè
retulerunt, & caetera, quae de eodem sancto Episcopo patrata constant ad gloriam Dei
& decus Ecclesiae, & ad laudem & honorem sanctissimi Suuiberti Apostolici Episcopi,
& ad profectum fidelium contexere scriptis exordiar, confusus patrocinij & meritis
ipsius sancti Suuiberti, victus instatia tua fratrumque tuorum. Non enim fucis verbo-
rum veritatem obducam, sed breuiter strictumque incedam: vt si sermo rudis offendat,
breuitas ad legendum prouocet. Precor igitur orationibus tuis fratrumque tuorum
mihi subuenire studeas, vt ad honorem Dei ea, quae dixi, ita conscribere valeam, vt salus
& deuotio credentium inde augeatur. Saluta mihi in vinculo charitatis omnes fratres
conuentus tui, & praecipue dilectum consanguinem meum nobilem Lambertum de
Lemegauen.

*Vt Pipinus dux castrum in Vuerda construxerit, & meritis sancti Suuiberti
victoriam contra paganos obtinuerit. Cap. 1.*

Igitur anno tricesimo tertio post celebrem transitum sanctissimi Suuiberti, glorio-
si Episcopi & confessoris, anno scilicet à natiuitate Domini septingentesimo qua-
dragesimo octauo, illustrissimus & Christianissimus princeps Pipinus, filius Caroli
Martelli, Maior domus Franciae, qui fuit dux Agrippinensis, Austriae, Thuringiae &
Burgundiae prouincia, & totius Lotharingiae, antequam fuit coronatus Francorum Rex,
debellans potenter perfidos Saxones & Vuestphalos, simul & Angarios: Inter caetera
pietatis sua salubria opera, allectus fama sanctitatis & miraculorum gloria sancti
Suuiberti Episcopi, eò quòd ad sepulcrum ipsius infirmi sanabantur, caeci visum,
claudi gressum, febricitantes incolumitatem impetrabant, munitionem extrui in
cadem villa Vuerda, in qua sanctum eius corpus requiescit, celeri opere prope
ecclesiam

Pipinus op-
pugnat Sa-
xones.

ecclesiam eiusdem sancti Suuiberti fecit propter defensionem ecclesie eiusdem sancti, & deuorum fratrum ibidem Deo militantium munitionem. Qua nobiliter constructa & firmata, contigit ut idem egregius princeps Pipinus anno sequenti, anno scilicet Domini septingentesimo quadragesimonono, Saxones & Vuestphalos debellans, potitusque victoria cum triumpho, cum suo exercitu multum lassus ad Coloniam Agrippinam reditum maturaret. Vuestphali vero, dolentes, Christianos eis dominari, licet, Deo auxiliante, triumphali gladio ipsius Pipini victi, profligati & prostrati succubissent: indignati valde, exercitum fortem nimis festinanter denuo congregantes, per compendia itinerum & deuia exercitum Christianorum praeuenientes, positis insidijs, multum hostiliter & callide prope Vuerdam Pipinum cum suis Christicolis animose inuadere, & bellum rursus instaurare & committere decreuerunt. Quod inclytus princeps, per suos exploratores percipiens, primo parum doluit, tum propter lassitudinem exercitus sui, tum propter defunctos & sauciatos, fiduriam tamen firmam habens in Deum, recordatusque miraculorum sanctissimi Suuiberti, descendens de caballo suo, prostratus in terram, flexis genibus sanctum Suuibertum deuota mente inuocans, & auxilium & patrocinium implorans, vouit Deo & ipsi S. Suuiberto, quod si is pro honore nominis Christiani a Christo sibi & exercitui suo suis meritis & precibus victoriam contra paganos impetraret, & Christianum populum protegeret, ut sanum inde rediret, ipsum in Vuerda cum suis primatibus suppliciter peregre visitaret. Quo emissio voto, statim lux immensa super exercitum Christianorum splendens, non solum paganos exterruit, sed & ferè excæcauit, pauorque ingens eos inuasit. Quod cernentes pagani, timore valido percussi, formidantes manum potentis Dei Christianorum super eos seruire, cælumque super eos ruere, consilio celeriter inuito, miserunt duos satrapas ad Pipinum, petentes quæ sunt pacis, eique se subdentes, ac referentes constanti animo quæ viderant & eis contigerant. Pipinus vero cum hoc audisset, intelligens hoc meritis sancti Suuiberti accidisse, lætus in terram cum suis proceribus prostratus, Deum adorans & gratias deuotè referens, receptis à paganis pacis obsidibus, Vuerdam cum suo exercitu humiliter intrauit, discalceatusque cum suis inclytis primoribus & præcipuis ministris, sepulcrum S. Suuiberti regalibus muneribus & oblationibus visitans, benedixit Deum & sanctum Suuibertum, qui absque effusione sanguinis humani victoriam sibi contra perfidos præstitisset: & deinceps sanctum Suuibertum in suum protectorem & patronum ac specialem elegit aduocatam.

Vide pri-
scorū Chri-
stianorū er-
ga sanctos
piam fiduri-
am & vene-
rationem.

Vide effe-
ctum.

Vt S. Suuibertus illustrem principem Hunaldum à peste anginae & periculo mortis cum multis alijs liberauerit. Cap. 2.

DEinde anno à natiuitate Domini septingentesimo quinquagesimo quinto, serenissimus Pipinus præfatus, iam per sanctum Bonifacium, Moguntinensis & Traiectensis ecclesiarum Archiepiscopum, Rex Francorum autoritate & mandato Zachariæ Papæ consecratus & coronatus, ordinauit nobilem principem, armis strenuum, Hunaldum nomine, principem & comitem de Angiers, capitaneum Christianorum in munitione Vuerdensi siue propugnaculo, ad tuendum fines Christianorum contra imperus paganorum. Accidit autem eodem anno, ut ipse Hunaldus cum plerisque sui exercitus militibus squalido squinantia morbo infectus, ad mortem vsque ægrotaret. Cumque de vita quorundam & præsertim principis Hunaldi desperaretur, & mœror esset validus propterea inter Christianos, ipse Hunaldus egregius princeps, medicis de vita ipsius desperantibus, fiduriam magnam in sanctum concipiens Suuibertum, eo quod multa miracula dudum ab ipso patrata didicerat, publicè multis coram adstantibus vouit ipsum deuotè visitare, & sibi deinceps fideliter seruire, modo ipsum ab imminente periculo & peste suis meritis & precibus liberaret. Voto peracto, statim absque humano medicamine conualuit, votumque cum suis lætus humiliter adimpleuit, & ut vouit, quandiu vixit, seruitio eius se mancipauit. Quo miraculo inter aulicos, eadem squinantia peste infectos, diuulgato, etiam ferè in extremis laborantes votum similiter de visitando sepulcro eius, ut sanarentur à languoribus suis, vouerunt: & plerique sanati, votum nudis pedibus deuotè implentes, laudauerunt Deum in sancto Suuiberto, quia mirificauit ipsum tantis miraculis. Post hoc autem habitus fuit in maximo honore ab omnibus fidelibus, frequentantibus & honorantibus sepulcrum ipsius cum diuersis oblationibus & muneribus. Eodem anno idem illustris Hunaldus comes de Angiers, dispositis rebus bellicis in eodem castro

En tantus
princeps vo-
tum nuncu-
pat S. Suui-
berto, &
mox ab ipso
ferè mortis
aditu redit
ad sanitatē
corporis.

de Vuerda, abijt ad Pipinum regem Parisios, & eidem omnia perpetrata per sanctum Suuibertum, potentem Dei medicum, deuoto corde patefecit. Vndè his auditis, rex lætus effectus, benedixit Deum de tanta gratia, Hunaldo suo duci, cæterisque clientibus exhibita per merita & intercessionem sancti Suuiberti. Deinceps verò idem rex, in sanctum Suuibertum maiorem fidutiam concipiens, seruiuit ei quotidie certis orationibus, deprecans vt ipsum & regnum populumque sibi subiectum suis meritis protegat. Hæc autem ego Ludgerus, minimus seruorum Dei, ab eodem rege Pipino Coloniae audiui, orto sermone de miraculis sancti Suuiberti in mensa regis.

Pipinus rex
quotidie
certas S.
Suuiberto
preces of-
fert.

De prima eleuatione corporis sancti Suuiberti Episcopi. Cap. 3.

Stephanus
Papa venit
ad Pipinum
regem.

Eodem anno sanctus Stephanus Papa, eius nominis secundus, ob infestationem & oppressionem sanctæ Romanæ Ecclesiæ ab Aistulpho, atroce rege Longobardorum, factam & perpessam, in Franciam ad Christianissimum regem Pipinum, defensorem Ecclesiæ & propugnatorem Catholice fidei, veniens cum suis Cardinalibus, regaliter ab eodem rege receptus & ad eius est perductus palatium. Itaque collatione habita de oppressionem Romanæ Ecclesiæ cum eodem felici rege, idem rex inter cætera exposuit sanctissimo pontifici felicissimam vitam & miracula sancti Suuiberti, petens benignè ab eo, vt catalogo sanctorum Confessorum per ipsum ascriberetur. Sanctus verò Stephanus Papa aliquantulum apud sanctum Dionysium agrotans, tum propter fatigationem longi itineris, tum propter senium, tum propter oppressionem Romanæ Ecclesiæ, volens satisfacere felici & iustæ petitioni Christianissimi regis, commisit vices suas ad experiendum actus, virtutes & gesta ac miracula ipsius sancti Suuiberti ad canonizandum ipsum sanctum vice ipsius, venerabilibus Patribus & Pontificibus, sancto scilicet Hildolpho Treuironum, Bonifacio Moguntinorum Archiepiscopo, Fulcario Leodiensi episcopo, & præcipuè Hildegero Colonienfi Archiepiscopo, in cuius parochia sanctissimus Suuibertus Episcopus migravit ad Christum. Qui venerabiles Patres, propter incursionem Saxonum & expeditionem exercitus inclyti regis Pipini contra præfatum Aistulphum, persecutorem Ecclesiæ Romanæ, in Vuerda non conuenientes, distulerunt canonizationem sancti Suuiberti Episcopi vsque ad reditum ipsorum ab Italia: quia necessitate imminentis belli urgente, hoc facere commode nequibant. Sicque canonizatio ipsius aliquanto tempore protracta fuit. Attamen venerabilis & Diuus pater Hildegereus Colonienfis Archiepiscopus, antequam in bello Saxonico apud Vuceseram occisus, immò martyr pro fide Christi effectus fuit, Vuerdam cum suis clericis properauit, vt altera die ipsum solenniter autoritate Apostolica exaltaret. Igitur altera die, quæ fuit quarto Idus Iunij, Missarum solennijs per eundem Archiepiscopum expletis, accessit deuotè in pontificalibus cum suis presbyteris, clericis & fratribus conuentus in Vuerda, ad tumulum sancti Suuiberti. Cumque deposita terra, arca, in qua sacrosanctum corpus sancti Suuiberti iacuit, aperta esset, odor mirificus omnium ora & nares perfudit. Archiepiscopus verò reuerenter & deuotè sanctum corpus ex tumulo eleuans, in aliam pulchram capsulam ad hoc præparatam, idem corpus sanctum, inuolutum mundissimis pontificalibus indumentis ac ornamentis, ritè collocauit. In cuius sancti corporis eleuatione quidam ciuis Colonienfis, Robertus nomine, dictus de veteri monte, murus & surdus, auditum & loquelam meritis & intercessionibus sancti Suuiberti, osculando manum eius in præsentia Archiepiscopi & fratrum conuentus Vuerdensis & omnium aliorum adstantium, recuperauit. Factumque est in illo die gaudium magnum in Vuerda ab omnibus. Condidit nihilominus idem venerabilis Archiepiscopus idem sanctum corpus in crypta subterranea propter incursionem vicinorum gentilium. Statuit insuper idem Archiepiscopus eundem diem eleuationis corporis sancti Suuiberti, scilicet quartum Idus Iunij, per totum vicum de Vuerda celebrari perpetuis temporibus, vt diem Dominicam, ab omnibus incolis ipsius vici in honorem sancti Suuiberti. Et deinceps frequentabatur sanctus Suuibertus ab omnibus vicinis Christianis deuotè & solenniter peregrè cum diuersis oblationibus: appellabaturque vbique terrarum patronus pestis squinantia, ita vt multi infecti tali & tam periculosa peste, vouentes deuotè ipsum peregrè visitare & ipsi seruire, liberati sint ab eadem peste, adducti ad sacrosanctum & venerandum corpus illius.

Hildegereus
Episcopus
Colonienfis
pro fide
Christi ca-
sus.

Murus &
surdus cura-
tur, osculans
manum S.
Suuiberti.

De crudelitate Saxonum & concrematione ecclesiæ sancti Suuiberti & destructione oppidi Vuerdensis. Cap. 4.

Postre-

Postremò imperantè Carolo Magno, rege Francorum, inclyto filio præfati regis Pipini, cum is, subiugatis potenter Saxonibus & Vuestphalis, decreuisset cum grandi exercitu Christianorum cõtra gentiles Hispanos ire in Hispaniam, & eos mittere sub iugum fidei Domini Dei nostri Iesu Christi, annò scilicet à natiuitate eiusdem Domini nostri septingentesimo septuagesimooctauo, Indictione prima: feroçissimi & perfidi Saxonibus & Vuestphali, excitati spiritu satanæ, ac inebriati calice Babylonis, cum præfatus Carolus rex esset cum toto suo exercitu in Hispania, putantes & videntes se habere aptum tempus vlciscendi damna, à Carolo & à Christianis ipsis sæpè illata, conglomerati in inuicem præceptis satraparum ipsorum, venerunt cum validissimis & grandibus agminibus strenuorum & ferocium armigerorum, depopulantes longè lateque crudeli ferro & edaci flamma cuncta, quæ erant Christianorum. Veneruntque vsque ad litora Rheni, & intantum sæuit ira & crudelitas ipsorum, vt nullatenus parcerent nec ecclesijs Dei, nec sexui, nec ætati hominum, quin omnia consumerent ac demolirentur vsque ad interuersionem: sed anno sequenti maxima vindicta subsequuta fuit, & denuò ad fidem reuocati triumphali gladio serenissimi Francorum regis Caroli, propugnatoris fidei Christianæ, fuere. *Qua* horrida clade sæuiente, prædictæ feroçissimæ gentes Saxonum & Vuestphalorum ad ecclesiam sanctissimi Suuiberti & ad oppidum Vuerdam ferocitatis suæ direxerunt gressum. *Quod* oppidum liuore magno, feroci igne & ferro solotenus destruxerunt. Eadem tempestate ecclesia cum conuentu sancti Suuiberti concremata fuit: sacerdotes verò aut trucidati, aut effugati: incolæ vtriusque sexus ferè occisi, libri sacri exusti, vicusque ferè in solitudinem redactus est: dempto sacro corpore sancti Suuiberti, sagaciter subtus terram deposito & depresso: quod licet industriè per totum conuentum quæsierint, minimè ramen inuenire potuerunt. Et licet essent Christiani vi adacti, & hæc crudelia peragerent, oderant ramen sanctum Suuibertum eò, quòd pridem Christianis Francigenis præstitisset victoriam contra eos, & vt arbitrabantur, inimicus ipsorum esset, & defensor exercitus Christianorum.

Saxones depopulantur ditiones Christianorum

Vuerda à Saxonibus destruitur.

Vt malè perierit, qui ecclesiam sancti Suuiberti primus incenderat. Cap. 5.

ERat autem in eodem flagitioso exercitu quidam satelles diaboli, nomine Ogellus Oesterbach de Paderborne, qui in eadem sæua depopulatione oppidi de Vuerda, infinita flagitia commiserat, gaudens in rebus pessimis. Is tota vi conatus inflammare S. Suuiberti ecclesiam, ignem primus copiosum ad fastigium iactauit ecclesiæ. Sed protinus ignis sæpè repulsus & emortuus, extinctus & diminutus fuit. vim enim virtutis suæ meritis S. Suuiberti primò oblitus est ignis. At ille obstinatus in malitia, licet hæc cerneret, & nullo modo desistere dignaretur, tandem permissione diuina eam incendit, & lætus abiuit. Igitur cum hæc effera & bellicosissima gens Saxonum, infinita abominabilia vbique in Christianos grassando ad libitum peregrisset, diuisisque inter eos lætarentur rapinis ac spolijs, sedissentque in suburbanis & vicinis pratis virentibus oppidi Vuerdensis, ouantes & gratulantes de cædibus & oppressionibus Christianorum: ecce venit ille sceleratissimus & sacrilegus Ogellus ad cõmilitones & conterraneos suos, in eodem prato prandentes, cachinnando recitans, vt ipse ecclesiam sancti Suuiberti, protectoris Francorum incenderit, quanuis commodè eam aliquandiu incendere nullatenus potuisset. Statimque Dominus noster Iesus Christus, qui est splendor sanctorum suorum, volens sacrilegis Saxonibus palàm ostendere, cuius meritis sanctus Suuibertus nobilis pontifex apud ipsum esset in regno cælorum, illum nefandum Ogellum miserabiliter puniuit, vt alij terrerentur, & à talibus desisterent. Nam cum perniciosus Ogellus hæc prædicta mala, per ipsum perpetrata, coram prandentibus socijs & complicitibus suis cachinnando, immò Deum blasphemando recitaret, statim ira Dei ascendit super ipsum, cadensque retrorsum coram omnibus super planam terram, fracto collo, dignas temeritatis ac sacrilegij pœnas debita & horribili morte luit. Quod alij sacrilegi videntes & audientes, exterriti valdè, compuncti pœnitentia salutari, quidam ipsorum iram Dei mitigauerunt.

Vide pœnas hominis sacrilegi.

Vt satrapæ Saxonum duo diuinitus flagellati, meritis sancti Suuiberti pristinae restituti sanati fuerint. Cap. 6.

NEC

NEC hoc sufficiebat Deo ad laudem sancti Suuiberti : quin etiam illustrius honorare voluit sanctum suum coram omni exercitu Saxonum & Vuestphalorum. Nam cum sacrilegus Ogellus mortuus, coopertus velamine, sic per tres ferè horas iacuisset, & signo dato iuberentur vbiq̄ue per totum exercitum castra metari in alio loco, statim conuenerunt consanguinei & socij malitiæ nefandi Ogelli, eumq̄ue sepelire in cœmeterio ecclesiæ sancti Suuiberti decreuerunt : sed nullo modo valebant. Nanque cum indigestam terram effoderent, conantes facere sepulcrum in præfato sancto cœmeterio, in quo ipsum condendo sepelirent, statim digesta terra per se defluxit in eandem foueam, ac si non fuisset sulcata : de quo omnes valdè mirabantur. Cumq̄ue iterum atque iterum fodiendo tentassent, & multum laboris insumpsissent, vt facerent sepulcrum, licet in alijs locis eiusdem cœmeterij, & semper terra per se omnibus stupentibus subito decidisset in eandem foueam, permanens & apparens plana terra vt antè, desistebant à fodiendo sepulcro in eodem sacro cœmeterio; & exterriti, dicebant alterutrùm, ipsum indignum ecclesiastica sepultura, & præsertim sepultura illius cœmeterij, eò quòd ecclesiam illam & cœmeterium cremando prophanasset. Et sic multum attoniti recedentes, cum venissent ad cadauer mortuum, & abiecto velamine, denudassent faciem eius, ecce tam horribilis & miserabilis apparuit facies eius, quòd omnes in terrorem & formidinem vertit, ita vt omnes trementes, stupidi & pauidi, citò recederent ab eo, ignorantes quidnam cum corpore facerent. Sed instante recessus tempore, quidam alij satellites ex alia prouincia Saxonica, prædicta audientes, & ipsum mortuum inuenientes, proiecerunt indignanter cadauer in Rhenum, vt esset pabulum piscium : & sic malus malè periit. Itaque cum ex præcepto satraparum per totum facinosum exercitum signo dato iuberentur castra mouere, dumq̄ue discedere : ecce dolenter nunciatum fuit à cõtribulibus & complicitibus malitiæ & commissi sacrilegij, duobus præcipuis satrapis Nothelino & Occoni, strenuum Ogellum de Paderborne, qui primus ecclesiam sancti Suuiberti incenderat, ex vindicta Dei & sancti Suuiberti, patroni illius loci, plagatum & punitum esse, fregisseq̄ue collum suum super planam terram, cum iocando iactitaret, quòd illud facinus sacrilegum commisisset. Quod illi audientes, indignati dicebant, hoc casu accidisse, & non ex vindicta alicuius sancti, & præcipue sancti Suuiberti, quòd sanctus Suuibertus esset impotens & nullius virtutis ac potestatis, qui nequiuisset suum oppidum suamq̄ue ecclesiam tueri. Cumq̄ue hæc & huiuscemodi multa alia verba blasphemix, superbe & indignè protulissent, non dantes gloriam Deo & sancto eius, simulatq̄ue recessissent illi duo satrapæ ab inuicem, Nothelinus in via glorians de victoria habita contra Christianos, priuatur coram omnibus lumine oculorum, factus totus cecus, atque in cunctis membris suis grauiorem morte pœnam tandiù sustinuit, donè rubore coopertus, & in se reuersus, ac se colligens, quanta in Deum & in sanctum Suuibertum superbe commiserat, medullitus suspirando agnouit & doluit. Itaque crescente per momenta temporum dolore corporis, consilio proborum flexis genibus humiliter Deo vouit, deuotè visitare sepulcrum sancti Suuiberti, & ecclesiam eius in fauillas redactam, iuxta facultatem suam restaurare, modò intercessionibus ipsius à Deo recuperaret pristinum visum & sanitatem corporis. Quo voto coram multis dolenter & deuotè facto, protinus dolor viscerum cessauit, visus redijt : & ipse surgens, lachrymabili voce Deum deuotissime laudans, cunctis aperuit, vt meritis sancti Suuiberti liberatus sit, & Vuerdam vsq̄ue prope-rans, votum cum multa familia deuotè adimpleuit.

De altero satrapa Occone. Cap. 7.

ALter verò satrapa, Occo nomine, opimis ditatus spolijs, cum equester cum suis vernaculis rediret à Vuerda, ignorans vt Nothelinus à Deo punitus esset, recitaretq̄; in via, quàm benè vindicassent Saxones contra Christianos contumelias & oppressiones, ipsis à Carolo pridem illatas, & vt humana pariter & diuina in finibus Christianorum perturbassent : & præsertim vt ecclesiã pontificis Suuiberti, in quo Christiani multum cõfidebant, incendissent : mox coram omnibus multatus à Deo, auditu caruit & loquela : rediensq̄ue domum mœstus & dolens, mansit longo tempore surdus & mutus. Qui similiter in se reuersus, erubescens ingemuit valdè, perpendens quòd Deus vindicat blasphemias sanctis suis illatas. Salutari igitur penitentia ductus, dolens toto corde de commissis in Deum & in seruū eius Suuiberrū, elemosynis & precibus sperabat à Deo recuperare priorè sanitatem : sed nihil proficiebat, & nihil

Nō possunt sacrilego fodere sepulcrum.

En caelestis visitationem.

Nothelinus percussus cecitate & dicitur torquetur.

Votum facit Deo, & mox reuelat.

Occo sacrilegus punitur diuinitus.

nihil obtinuit. Cum verò didicisset, qualiter Nothelinus satrapa cecitate percussus, meritis sancti Suuiberti liberatus fuit, spem magnam concipiens in sanctum Suuibertum, similiter vouit peregrè visitare ipsum sanctum Suuibertum in Vuerda, & seruituti eius se mancipare, modò pristina meritis ipsius sancti restitui posset sospirati. Eadem hora sanatus à caelesti medico, disposita domo sua, publicè accedens cum solenni familia ad ecclesiam sancti Suuiberti in Vuerda, votum impleuit reuerenter & deuotè: redire quoquè domum spernens, sumptibus suis & prefati satrapæ Nothelini, aliorumque multorum deuotorum hominum, eandem exustam ecclesiam anno sequenti elegàter restaurauit, & dignitati sui satrapatis renuncians, in Vuerda apud sanctum Suuibertum consenuit, seruiens feruenter Deo & sancto Suuiberto omnibus diebus vitæ suæ.

De quodam Saxone letaliter sauciato in bello, & meritis sancti Suuiberti sanato. Cap. 8.

ANNO Dominicæ incarnationis septingentesimo octogesimo tertio, Indictione sexta, cum victoriosissimus Carolus Francorum rex præsidia & propugnacula rebellium Saxonum & Vuestphalorum vastaret, venissetque in Vuestphalam ad firmam munitionem, Dromi dictam, & illam expugnans destruxisset, commisissetque eandem munitionem in clyto filio suo Carolo, eò quòd rex Carolus ad interiora loca Saxonù diuertisset: ecce illo absente occurrerunt prefato principi Carolo infestissimis animis Vuestphali, cum grandi turba armatorum, ad expellendum ipsum potenter cum suis Francigenis extra regionem ipsorum & patriam, aut formidolosum cum illo prælium committendum. Quos conferto prælio, congressuque inter eos factò iuxta munitionem Dromi, serenissimus princeps Carolus, filius Caroli Magni regis, statim vincit equitatu suo, trucidans multos: inter quos erat quidam bonus Christianus Vuestphalus, qui coactus per suum satrapam, interfuit bello, in paganismò dictus Eldack, sed Christiano nomine Bruno, vir diues & potens, fortis viribus, audax animo, & armis strenuus. Hic Bruno postquam viderat & perpenderat, mente sæpè reuoluens, nefandum Ogellum de Paderborne, cõterraneum suum malè perijsse se præsentem, qui sancti Suuiberti ecclesiam incenderat, & Occonem & Nothelinum satrapas ipsorum à Deo percussos, iterum meritis S. Suuiberti sanitati pristina restitutos: honorauit deinceps sanctum Suuibertum, atque dolens de commissis in Vuerda in prædicta Saxonù expeditione, omni die deuotè legit ad honorem ipsius sancti vnã orationem Dominicam & angelicam salutationem: efflagitans deuoto corde, vt imminente extremæ suæ necessitatis articulo dignaretur ipsi auxiliari & adesse, & Deo suis patrocinij ipsam reconciliare: elegitque ipsum in specialem patronum. Igitur hic Bruno, cum staret in prima terribili acie strenuè bellans, tandem oppressus gradì equitatu partis aduersæ, & inter cætera vulnera grandi lancea impetitus, & in pectore hasta confixus & prostratus, corruens in terram, pedibus equorum cum multis alijs miserabiliter conculcatur, ita vt de sua desperaret vita. Cumque sic volutatus in proprio sanguine penè deficeret, & in extremis ferè laboraret, deuotione qua valuit inuocauit moesto & contrito corde sanctum Suuibertum, petens vt sibi, vt potè famulo suo, iam in necessitate tanta & periculo cõstituto adesse, & Deo suis precibus commendare se dignaretur, vovens, quòd si ex inflictis vulneribus cõualesceret & sanaretur, deuotè visitaret ipsum in Vuerda: spretisque seculi curis, seipsum seruitio suo, quandiu superstes esset, manciparet. Quo expleto promisso, factò illo in ecstasi, apparuit cum magna claritate sanctus Suuibertus, ornamentis pontificalibus indutus, tangensque ipsum baculo pastorali, dixit: Ecce Bruno confortare & gaude: hac vice hic non morieris, quia precibus meis impetraui ab omnipotenti Deo vitam tibi, eò quòd deuotè in hac præsentem anxietate auxiliù implorasti à me, vt tibi adessem. sed postquam per gratiã Dei conualueris ab his plagis, non negligas visitare sepulcrum meum in Vuerda, vt spondisti cum condignis oblationibus, nè æterna morte inuoluaris. His dictis, signans eum signo sanctæ crucis disparuit, & claritas euauit. Hęc aut facta fuerunt finito bello. Victores verò cum viderent illam claritatem supra corpora occisorum, quidam ex ijs Deum timentes, accurrerunt ad eundem locum, in quo illam perspexerant claritatem, suspicantes ibidem quendam sanctum virum occisum vel agonizantem, cuius merita Deus per illam claritatem ipsis declararet. Bruno autem inter occisorum cadauera similis mortuo ferè ex anguis aliquo tempore iacens, meritis S. Suuiberti parum se erigens, cum vidisset viros hostilis exercitûs, arbitrâs eos amicos, qui ipsum liberarèt & curâ sui agerent, coepit flebili voce, prout

Vouet votum.

Sanatur, & pstat quod vouerat.

Vuestphali infestis animis incurserunt in Carolum.

S. Suuibertus apparet Bruno, gratiã servuluerat, & ipsum pie inuocanti.

prout potuit, implorare auxilium ab eis, ut sui misereretur. Milites verò videntes ipsum tam horribilibus vulneribus grauaturn, & præcipue grandi hasta confossum, viuere adhuc potuisse, mirabantur valde. Qui postquam eis inter multa enarrasset, qualiter ibidem in tam horrido instantis mortis periculo sanctum inuocasset Suuibertum, gloriosum episcopum, quem omni die speciali oratione deuote honorare consueuisset, & ut ab eo ipsi apparente seruatus esset, addidit quòd coactus per suum satrapam eidem bello interfuerit, quia urgente & stimulante conscientia, contra Christianos bellare sibi valde graue fuisset. Victores verò hoc audientes, memores claritatis ab eis visa, pietate moti, liberauerunt ipsum: armis sanguine madidis exuunt, adhibentes ei diligentem curam, ut conualesceret. Ponebant ipsum insuper in quodam excelso loco, postquam ligauerunt vulnera eius, ita vulneratum, ad honorem sancti Suuiberti episcopi, quem multi in exercitu Francorum honorabant, ut omnes animaduertent eum temporariam mortem non euasurum, nisi meritis sancti Suuiberti id fieret. Serehissimus verò rex Carolus Magnus tunc in Saxonia apud locum, dictum Stomingi, positus, hæc audiens, & ut Pipinus rex, genitor suus, in maximo honore sanctum Suuibertum habuerit, propter victoriam meritis ipsius contra Saxones prope Vuerdam habitam, admirans præcepit præfatum Brunonem, quam citò posset commodè migrare de loco ad locum, sibi adduci & presentari. Qui cum ei præsentatus esset, & cuncta vulnera vidisset, audissetq; ab eo, qualiter sanctus Suuibertus, patronus suus sibi apprensus, consolatus eum fuisset, laxauit ipsum à captiuitate, restituens ipsum pristina libertati ad honorem sancti Suuiberti. Et deinceps idem rex Carolus Magnus semper in honore habuit sanctum Suuibertum omnibus diebus vitæ suæ. Et subiugatis Saxonibus & Angarijs cum Vuestphalis, in gratiarum actionem statim fratres conuentus sancti Suuiberti, in diuersis turis locis dispersos, reuocauit, ecclesiam sancti Suuiberti diuersis preciosis ornamentis decorauit, ablata restituens & recuperans, multa dona & prædia ex regali fisco hilariter adiecit deuotis fratribus conuentus sancti Suuiberti. Bruno tandem conualuit, & ut uult, ipsum peregrè deuote in Vuerda cum condignis oblationibus uisitauit, & ibidem Deo & sancto Suuiberto, quandiu uixit, seruiuit. Quo miraculo cognito, multi Saxones & Vuestphali deuote ipsum in specialem patronum eligentes, humiliter coluerunt & honorauerunt.

Carol' Magnus in honore habet S. Suuibertum, & eius ecclesiam egregijs cumulat donis.

Vt S. Suuibertus solenniter à S. Leone Papa sanctorum Confessorum catalogo sit adscriptus. Cap. 9.

Anno Dominice incarnationis septingentesimo nonagesimo sexto, Indictione quarta, defuncto Adriano Papa, sanctus Leo, illius nominis tertius, concorditer à Cardinalibus in Papam electus, consecratur in ecclesia sancti Petri à venerabili patre Bernardo Ostiensi archiepiscopo, & à cæteris episcopis. Qui postea, scilicet anno Domini septingentesimo nonagesimo nono, Indictione septima, dū in Litaniam maiori, in festo sancti Marci euangelista, ab ecclesia Lateranensi ad ecclesiam sancti Laurentij egregij martyris stipatus, ut decuit, multo clero processionem haberet, ecce per insidias ueniunt prauis Romani, qui in processione cum vi captum oculis priuauerunt & lingua. Qui cum sic miserabiliter uolutatus proprio in sanguine iaceret, à Deo angelico ministerio sanitati restitutus, ad Carolum regem properat. Qui ipsum sua industria in Romanam sedem restituens & ante se præmittens, subsequēbatur, anno scilicet octingentesimo, ad urbem Romanam cum magno exercitu: ibique cum suis principibus existens in festo Natalis Domini, ab eodem sancto Papa in Imperatorem Romanorum inuitus coronatur, acclamantibus Romanis Imperatorias laudes. Post cuius decessum à Roma ad Germaniam & Galliam, idem sanctus Leo Papa anno Dominice incarnationis octingentesimo tertio cum magna solennitate suorum Cardinalium, Archiepiscoporum, Episcoporum & prælatorum ac primatum, ad Imperatorem Carolum in Germaniam ueniens, & ab eodem Imperatore imperialiter cum suis susceptus, inter multa pietatis suæ opera, instantia eiusdem serenissimi Imperatoris & regis, Aquisgrani in palatio dedicauit ecclesiam perpetuæ uirginis Mariæ, donans eandem ecclesiam multis indulgentijs. Deinde humili petitione & instantia venerabilis patris Gerbaldi episcopi Leodiensis cōsecrauit ecclesias gloriosæ uirginis Mariæ tam in Tungris, quam in Viseto: Et Colonie Agrippinæ tam ad sanctum Martinum, quam in Capitolio altaria consecrauit. Et multa alia monasteria & altaria ac capellas per Alemaniã & Galliam cōsecrauit, ubique multas indulgentias cōferendo. Tandem deuota

Leo 3. à Romanis oculis & lingua priuatur.

Carol' Magnus fit Imperator Romanorum.

Leo Papa 3. uenit in Germaniam, & quæ illic gesserit.

deuota instantia gloriosissimi Imperatoris Caroli, & venerabilis patris Hildebal-
 di Archipræsulis Colonienfis, venit à Colonia idem sanctus Papa Leo nauigio in Vuer-
 dam, stipatus imperatoria maiestate, ac sacro choro sanctorum Cardinalium & Ar-
 chiepiscoporum, ac multorum procerum comitatu. Cui occurrunt vsq; ad Rhenum
 deuoti fratres conuentus sancti Suuiberti processionaliter, cum incolis eiusdem oppi-
 di de Vuerda, introducentes eum cum Imperatore & cæteris in ecclesiam sancti Suui-
 berti multum deuotè ac honestè. Et illo die, quo intrauit, ieiunauerunt incolè de Vuer-
 da cum toto conuentu autoritate Apostolica. Altera verò die, quæ fuit pridie Nonas
 Septembris, omnes tam Papa sanctus Leo, quàm Carolus Imperator, & alij conueni-
 entes in ecclesia & conuentu sancti Suuiberti, ibi oratione finita omnium conuenien-
 tium in ecclesia, statim celebrante solenniter summam Missam felice Hildebaldo Co-
 lonienfi Archiepiscopo, & sanctissima vita ipsius cum innumeris miraculis, conscri-
 pta per venerabilem presbyterum Marcellinum, focium & conterraneum ipsius sancti,
 ibidem lecta, Papa sanctus Leo, de assensu pariter & cõsensu suorum Cardinaliũ cæ-
 terorumque prælatorum, illic coram adstantium, solenniter catalogo sanctorum con-
 fessorum ipsium ascripsit. Quo factò, pulsata campana conuentus per aliquot horas,
 ad honorem Dei & gloriam ipsius sancti, cum per dulcia modulamina laudum fra-
 tres deuotissimè Deo rependissent gratias, cantando humiliter hymnum, Te Deum
 laudamus: & reliquiæ siue ossa ipsius ex monumento, in præsentia sanctissimi aposto-
 lici Leonis & Caroli Imperatoris cæterorumq; per præfatum Archiepiscopum Colo-
 niensem tollerentur deuotè, maxima dulcissimi odoris in eodem loco calitùs effusa
 est fragrantia, cuius suauitas omnium ora & corda adstantium reficiebat, ita vt nullus
 ambigeret, ibidem adesse angelorum choros. Facta sunt hæc pridie Nonas Septem-
 bris præsentibus ibidem victoriosissimo Carolo, semper Augusto Romanorum Im-
 peratore & Francorum rege, venerabilibusque patribus Cardinalibus & Archiepisco-
 pis, Bernardo Ostiensis, & Fortunato Treuironum, Theodoro Sabinensium, Nicolao
 tituli sanctæ Crucis in Hierusalem, Eustochio sanctæ Praxedis, Bonifacio tituli sancto-
 rum Marcellini & Petri presbyteris Cardinalibus, Gerbaldo Leodiensi, Volquino
 Normensium episcopis: & præsertim felice Hildebaldo Colonienfi Archiepiscopo,
 cuius industria & pia instantia sanctus Leo Vuerdam nauigauit, & sanctum Suuiber-
 tum in diuos retulit, cum multis alijs prælatis & proceribus. Statuit insuper sanctissi-
 mus Papa Leo, illum diem canonizationis & exaltationis sancti Suuiberti egregij epi-
 scopi, perpetuis temporibus per totum oppidum à cunctis incolis Vuerdæ celebra-
 dum, ob honorem sancti Suuiberti apostolici episcopi. Obtulit autem idem sanctus
 Papa eidem ecclesiæ speciales indulgentias cunctis fidelibus, celebrantibus festum san-
 cti Suuiberti episcopi, & ad diuina confluentibus. Item idem Papa contulit paruam au-
 ream crucem, refertam particula sanctæ Crucis Domini nostri Iesu Christi, Impera-
 tor verò Carolus obtulit duos aureos calices ex auro puro, & totidem ampullas eius-
 dem auri, cum multis alijs ecclesiarum clenodijs preciosis: vt dum diuinũ mysterium
 in Vuerdensi conuentu perageretur cum eisdem, ipsius Imperatoris iugis fieret me-
 moria. Obtulerunt præterea omnes à maiori vsque ad minorem iuxta deuotionem
 & inspirationem spiritus, & pro facultate, vt fieret solennis capsula & preciosum fere-
 trum, in quo collocarentur sacrosancta ossa sancti Suuiberti episcopi, Ad laudem &
 gloriam Domini nostri Iesu Christi, qui uiuit & regnat cum Deo patre in unitate spi-
 ritus sancti per infinita seculorum secula, Amen.

S. Suuibertus refer-
 tur in nu-
 meru diuo-
 rum:

Pontifex
 quid con-
 tulerit
 Vuerdensi
 ecclesiæ.
 Quid item
 Carolus
 Magnus

De miraculis sancti Suuiberti, vt puerum submersum excitauerit. Cap. 10.

Igitur cum rum oraduentus sancti Leonis Papæ & Caroli serenissimi Imperato-
 ris, cæterorumque prælatorum & principum in Vuerdam ad canonizandum san-
 ctum Suuibertum vbiquè per vicinam prouinciam peruolasset, confluebant mul-
 ti populi vtriusque sexus cum filijs & filiabus suis Vuerdam, ad percipiendam à
 sancto Papa remissionem suorum peccatorum, & apostolicam benedictionem, & ad
 intuendum tantæ celebritatis actum. Inter quos erat quædam nobilis domina, nomi-
 ne Irmgardis, mulier honesta & proba, germana venerabilis patris Hildebal-
 di Colonienfis Archiepiscopi, vxor strenui Bartoldi, domicelli de Grinbergen, habitans & re-
 fidens illo tempore in Troia siue Xantis. Quæ domicella cum duabus solummodò pe-
 dissequis & primogenito suo Gocellino, semiocto annorum puero, & cum multis a-
 lijs honestis personis ex Xantis Vuerdam nauigans, eidem celebritati consensu mariti pi-

Irmgardis
 soror Hil-
 debaldi
 Colonien-
 sis Episcopi.

D sui

Gocelli-
nus puer
in Rheno
submergi-
tur.

sui interesse voluit & decreuit. Et appropinquantes Vuerdæ, cum nauta propter mul-
tas alias naues ibidem congregatas subito amplius mutaret, vt conuenientiùs litori
nauium applicaret, Gocellinus stans propè matrem in prora nauis, ex collisione nauium
eespitans pedibus, corruit extra nauem in Rhenum, & submersus est. Quod mater
eius videns, quæ etiam cecidit ex collisione nauium in nauim, & puerum suum iuuare
non valens, seipsam in Rhenum præcipitare conabatur: sed tenta & impedita per pe-
dissequas & alios probos homines, scisso velamine capitis sui, præ nimio dolore incon-
solabiliter flens, magno eiulatu & lamento repleuit litora Rheni. Erat autem hora fe-
rè quinta vespertina. Archiepiscopus verò frater eius illa audiens, ingemuit & mul-
tùm tristabatur. Pedissequa quoquè concita denunciauit domicello Bartoldo discri-
men submersi pueri sui. Domicella itaque complosis manibus, tanquam mulier vesa-
na, intrans ecclesiam sancti Suuiberti, cum magno vlulatu & gemitu Dei exorauit
pietatem, vt meritis sancti Suuiberti filium suum sibi restituere dignaretur. Consolata
deniquè à multis honestis matronis, & præcipuè ab Archiepiscopo fratre suo, ducente
eam in hospitium suum, vt eam refocillando consolaretur: sed ipsa quiescere nullate-
nus valens, noctem illam totam in somnem ducens, implorauit assiduè deuoto & con-
tribulato corde sanctum Suuibertum, petens, vt qui dudum multis in tribulationibus
subueniebat, sibi iam desolata solita pietate subuenire non dedignaretur: Voenisque,
si ipsum suis suffragâibus meritis viuum recipere posset, perpetuis temporibus ipsum
suo ministerio assignaret. Altera verò die, cum aurora eminentibus radijs illucesceret,
quidam honesti viri, amore Dei & petitione Archiepiscopi, amotis nauibus cœperunt
submersum domicellum Gocellinum quærere sagenis & vncis & alijs opportunis in-
strumentis. Tandem hora ferè octaua ante Missarum solennia, quidam dictus Lam-
bertus Dosel de Embrica, vnco sentiens & tangens ipsum veste, vocatis alijs socijs, sa-
gaciter ex profundo Rheni per vestem sursùm trahens & eleuans, defunctum matri
præsentauit. Quæ ipsum defunctum videns, exanguis effecta & in ecclasi posita stu-
puit. Sed ad se reuersa, puerum vlnis amplectens, sequentibus eam multis honestis v-
triusque sexus personis, stentibus & ei condolentibus, deposuit illum ante sepulcrum
sancti Suuiberti: factaque ab omnibus deuotè oratione, spiritus in illum redijt, oculos
aperuit & reuixit: surgensque stetit supra pedes suos, admirans multitudinem & fre-
quentiam populorum ipsum intuentium, loquebatur matri suæ dulciter. Statimque
exuentes cum madidis vestibus propter compressionem hominum, de consilio quo-
rundam posuerunt in eminentiori loco, vt ab omnibus posset videri. Quo viso, fa-
ctus est clamor omnium, Deum in sancto Suuiberto collaudantium de tanta tamque
manifesta gratia, ibidem meritis sancti Suuiberti palàm omnibus ostensa. Eadem ve-
rò hora venit festinanter equester pater eius Bartoldus cum decem tantùm vernacu-
lis, multum nimirum tristis & gemens de perditione dilecti filij sui. Erat enim præse-
ctus Imperatoris Caroli in illis oris. Intrans verò ecclesiam, cum audisset & vidisset
eum à morte resuscitatum, glorificauit Deum in sancto suo Suuiberto. Igitur sanctis-
simus Apostolicus & Imperator Carolus ista percipiètes ab Archiepiscopo Coloniesi,
auunculo Gocellini resuscitati, eundem puerum ad se accersiri & adduci præceperunt.
Quem viuum videntes, qui per quindecim ferè horas sub aquis in profundo Rheni ia-
cuerat, laudauerunt pietatem Dei, qui semper diuersis signis dilectos suos magnificat
& honorat. Archiepiscopus verò, consensu parentum, deposita argentea torque, quæ
circa collum gessit idem Gocellinus resuscitatus, ipsum clericum ordinauit, mutansq;
nomen eius, ipsum Suuibertum nominauit: qui intrà annum monasterium sancti
Suuiberti intrans, eidem sancto semper humiliter seruiuit. Assignauitque domicellus
Bartoldus eidem monasterio, amore sancti Suuiberti & filij sui, certa prædia, perpe-
tuis temporibus possidenda.

Gocelli-
nus puer
reuiuiscit
ad sepul-
crum S.
Suuiberti.

NOTA, quòd inter crebra miracula, quæ Dominus meritis sanctissimi Suuiberti
episcopi & confessoris dignatur ostendere fidelibus, vt ab eis deuotius & ardentius ho-
noretur, duo in signia miracula, frequenti memoria digna, recitabo, quæ, vt infra pate-
bit, Dominus operatus est & fecit ad augmentum laudis, gloriæ & honoris sancti Suui-
berti, dilecti sui famuli.

De tribus fratribus, capsam S. Suuiberti spoliare volentibus. Cap. II.

Igitur anno Dominica incarnationis septingentesimo septuagesimo septimo, Indictione vndecima, nocte quadam tres petulantes adolescentes, de nobilioribus eiusdem patriæ orti, venerunt in ecclesiam sancti Suuiberti, in qua asseruabantur ossa ipsius in capsula, splendore gemmarum auriq̄ue fulgore decorata: quæ quatuor pedes habebat ex ære fusiles, pedibus leonis similes, in quantum periti artificis industria formare poterat. Cum autem fures ad capsulam accessissent, vt metallum de illa tollerent, mirum dictu, arca tota super duos pedes in sublime se extollens erexit, & quasi vita in illa esset, duobus pedibus vngulis contra fures se defendit. Videntes igitur se nihil proficere, vnus eorum saltum dedit, ascendensq̄ue super arcam, vt in equo super eam sedit, & duas laminas, in quibus duo sculpti erant Apostoli, vi abstraxit. Quo factò, omnes inière fugam. Et cum extra vicum Vuerdæ putarent se esse, iterum in atrio se inuenère. Rursumq̄ue dum conarentur exire, hocidem eis accidit. Sic errantes per triduum, non sumpserunt cibum neque potum, neque quicquam, quod ad humanam naturam pertinet, facere potuerunt. Tandem cuidam argentarij metallum monstrauerunt, & vt illud emeret, rogauerunt. Quod vt ille vidit, ait: Argentum hoc de capsula sancti Suuiberti est furtiuè ablatum, quia proprijs meis manibus illud fudi & apposui. Dum sic adinuicem loquuntur, audit populus & accurrit, ipsiq̄ue fures peccatum & quid eis acciderit, manifestè confitentur. Sed quia de nobili progenie duxerant originem, ad horam mortis euaserunt dispendium: quia parentes eorum strenuè militabant Imperatori Carolo ubiq̄ue: terram tamen & regionem illam abiurare & vitare coacti sunt: sed restituta prius fuerunt omnia ablata sancto Suuiberto.

In capsula
magni pre-
cijia olim
conditæ re-
liquiæ S.
Suuiberti.

Nota mi-
raculum.

De clerico morbo, curato à S. Suuiberto episcopo. Cap. 12.

Pater familiâs quidam Seuerinus de Vuesalia inferiori, vir potens & diues, filium habuit speciosum valdè, apprimè literatum, & optimum musicum. Conradum nomine, vigintitrium semis annorum, sed lunaticum. Cum autè huiusmodi infirmitatis tædio pater filium laborare cerneret, & propterea à Bononiensi studio domum reuersus esset, in abditissimis pectoris sui latebris dolore fauciabatur. Et quia filius suus Conradus huic seculo inutilis erat, quid de eo facere posset, penitus ignorabat. Post multas verò cogitationum peruagationes tale reperit consilium: Vadam, inquit, ad monasterium deuotorum fratrum in Vuerda comorantium, & illic filium meum illorum associare coetui curabo: sicq̄ue, salua honoris mei gratia, ab illo ero liber. Veniens itaque cum Conrado filio suo ad monasterium sancti Suuiberti in insula, venerabilem patrem dominum Theodoricum Priorem, ceterosq̄ue fratres talibus verbis allocutus est: Domini mei dilecti in Christo, religionis vestræ serenitatem humili deuotione deposeo, quatenus filium meum, cum competentis pecuniæ pondere, in consortium vestrum suscipiatis, vt vobiscum degere queat, & Deo ac beato Suuiberto, quandiu præsentem lucem carpsit, sedulum præstare obsequium: quia clericus & musicus probatus est, & plurimum affectat vobiscum seruire Deo & sancto Suuiberto. Tali quidem, viri versuti circunuetione deuotorum fratrum delusa est innocentia, & clericus in eorum contubernium est receptus. Interiecto deindè admodum paucorum dierum curriculo, nocte quadam, cum fratres ad nocturnas vigilijs surgerent, Conradus in medio ipsorum est collapsus. Fratres huiusmodi visione obstupefacti & perterriti, huc illucq̄ue diffugerunt: vnus solus cum eo remansit, & quantum potuit, eum adiuuit. Igitur cum morbus quotidiano incremento clericum grauiter affligeret, tedium maximum parturiuit. Deniq̄ue à collegio honorabilium fratrum est segregatus, & ab ecclesia & communemensa remotus. Conradus verò clericus, videns se despectum & ab alijs separatum, grauiter tulit, & vt ad seculum fugeret, aut in aquis se suffocaret, in conscientia sua secretis tractauit. Cum autem ferè per vnus anni spatium huiusmodi tentationibus vreretur, nocte quadam, dum in stratum suum dormitum isset, & sanctum Suuibertum, sicut solitus erat semper, deuotè pro remedio suæ horribilis infirmitatis inuocasset, vidit in somnis sanctum Suuibertum, pontificalibus indutum, adstantem sibi, & dicentem: Quare cor tuum multis illicitis cogitationibus dilaniare non formidas? Quare votum tuum frangere desideras? Quare ad seculum fugere disponis?

Fraudul-
ter homo
morbidus
fratribus
Vuerdæ
cœnobij
obtrudi-
tur.

Vota Deo
perfoluen-
da.

Quod Deo non coactus promissisti, indefesso cursu adimplere festina. non enim bona incipientibus, sed in bonis perseverantibus meritorum præmia conferuntur. Et scias, quia ab hac hora infirmitas tua à te recedet, ita ut amplius ad te redeundi nullum omnino accessum habeat. Vade ergo & dic fratribus meis, ut de cæterò te permittant interessè diuinis & generali refectioni. His dictis, benedicens ipsum, recessit ab eo. Pandit visionem, creditum est sibi ita factum esse, & receptus est honorificè denuò in consortium fratrum, laudantium Deum in pietatem sancti Suuiberti, dilecti patroni ipsorum. Sanatus igitur in anima & corpore, cum omni mentis viuacitate & virium facultate, se Deo & eius seruitio totum dedit, & in virtutibus acquirendis tantam ab illa die deinceps obtinuit gratiam, ut inter cæteros fratres, vitæ sanctissimæ itinera sectantes, haberetur probatissimus & diligentissimus, ut à sepedito patre Theodoro, Priore monasterij sancti Suuiberti in Vuerda, sub testimonio virtutum eorum au diui. Deus proculdubio est laudandus, qui facit mirabilia magna solus, qui sibi seruites hic honorat, & post vitæ cursum in cælo coronat: qui est benedictus in secula seculorum, Amen.

Morbidus
curatur
per visum
à S. Suui-
berto.

HAEC sunt specialia, venerabilis pater & dilecte confrater, quæ iuxta tua tuorumque fratrum petita, de exaltatione, canonizatione & miraculis sancti Suuiberti in scripta dignum duxi redigere, & tuæ sanctitati transmittere: quæ sanè, ut antè dixi, à veridicis didici & audiui, & probatissima ac verissima sunt, ut testor Deum & omnes sanctos eius. Fiunt verò plura alia communia miracula quotidie in cæcis, claudis & varijs oppressis languoribus coram sacrosanctis reliquijs eius, quæ causa breuitatis prætermitto. Peto igitur attento corde, ut ea libro sanctissimæ vitæ eius adiungere & communicare fratribus tuis, tam in Traiecto, quam in Dockem & in Egmonda, & in cæteris tuæ diocesis ecclesijs digneris, ut Deus, qui est super omnia benedictus, & in sanctis suis laudandus, glorificetur per omnia secula seculorum, Amen.

MARTYRIVM S. HERCVLANI EPISCOPI PER VSINI, SCRIPTVM A B. GREGORIO

Papa, Dialog. lib. 3. cap. 13.

1. Martij.

Perusinum
obsidetur
à Gothis.
& capitur.

S. Hercu-
lanus cæ-
ditur.

Nota infi-
gne in ex-
tincto cor-
pore mira-
culum.

Nuper Floridus, venerabilis vir vitæ, Episcopus narrauit quoddam memorabile valde miraculum, dicens: Vir sanctissimus Herculanus, nutritor meus, Perusinae ciuitatis Episcopus fuit, ex conuersatione monasterij ad sacerdotalis ordinis gratiam deductus. Totilæ autem perfidi regis temporibus, eandem urbem annis septem continujs Gotthorum exercitus obsedit, ex qua multi ciuium fugerunt, qui famis periculum ferre non poterant. Anno verò septimo nondum finito, obicilam urbem Gotthorum exercitus intrauit. Tunc Comes, qui eidem exercitui præerat, ad regem Totilam nuncios misit, exquirens quid de Episcopo vel populo fieri iuberet. Cui ille præcepit, dicens: Episcopo prius à vertice capitis vsque ad calcaneum corrigiam tolle, & tunc caput eius amputa: omnem verò populū, qui illic inuentus est, gladio extingue. Tunc idem Comes venerabilem virum Herculanum Episcopum, super vrbs murum deductum, capite truncauit, eiusque cutem iam mortuam à vertice vsque ad calcaneum incidit, ut ex eius corpore corrigia sublata videretur. Mox corpus illius extra murum proiecit. Tunc quidam humanitatis pietate compulsi, abscisum caput ceruici apponentes, cum vno paruulo infante, qui illic extinctus inuentus est iuxta murum, corpus Episcopi sepulturæ tradiderunt. Cumque post eandem cædem die quadragesimo rex Totila iussisset, ut ciues vrbs illius, qui quolibet dispersi essent, ad eam sine aliqua trepidatione remearent, hi, qui prius famè fugerant, viuendi licentia accepta, reuersi sunt. Sed cuius vitæ eorum Episcopus fuerat, memores, vbi sepultū esset corpus illius, quæserunt, ut hoc iuxta honorem debitū in Ecclesia beati Petri Apostoli humarent. Cumque irum esset ad sepulcrum, effossa terra, inuenerunt corpus pueri pariter humati, ut potè iā die quadragesimo, tabe corruptū et vermibus plenum: corpus verò Episcopi, ac si die eodē esset sepultū. Et quod est adhuc magna admira-

ratio-

ratione venerandum, quia ita caput eius vnitū fuerat corpori, ac si nequaquam fuisset abscissum: sic videlicet, vt nulla vestigia sectionis apparerent, Cūque hoc & in terga verterent, exquirentes si quod signum vel de alia monstrari incisione potuisset, ita sanum atque intemeratum omne corpus inuentum est, ac si nulla hoc incisio ferri tetigisset.

VITA S. SIVIARDI ABBATIS ANISOLENSIS,
PER QVENDAM EIVS CONTEMPO.

raneum scripta.

Ratres dilectissimi, Dominum omnipotentem, qui & in suis est admirabilis semper electis, quos & præsciuit atque prædestinavit ante mundanam constitutionem, oportet nos tota mentis fortitudine collaudare. Et licet vnusquisque iuxta sensus sui capacitatem id conetur agere, tamen oportet, vt creatura rationalis suū assidue glorificet atque collaudet factorem. Quid enim aliud retribuemus Domino pro omnibus, quæ gratis nobis & largiter ipse tribuit, nisi vt mente sagaci vniuersa considerantes eius beneficia, reddamus pro vniuersis Domino sacrificium laudis, quæ est in conspectu eius vera & acceptabilis hostia, si processerit omnino à mente deuota? Vnde & præsentis opusculo, plano videlicet & simplici, hæc historiola, quam contexere dignum profectò putauimus ad Dei laudem, exordium sumat, à cuius pio munere tribuitur singulis, quicquid in feruis suis vtiliter eruditionis inuenitur.

1. Martij.
Psal. 67.
Ephc. 1.

Igitur de quodam Dei famulo, patre nostro Suiardo, egregio sacerdote, & de eius admirabili vita vel conuersatione sancta, quibusdam amicis flagrantibus, scribere de creuimus, vnde & fraterna concordia optimo eius ædificetur pietatis exēplo, & Christi laus semper accrescat per suum fidelem famulum supradictum. Nostro etenim tempore extitit hæc nobis sancta propago, per cuius os Deus larga prædicationis pocula suæ propinavit Ecclesiæ. Et quidem ipsius sancta origo non de genere rustico, sed magis de nobili prosapia processit. Natus enim est in pago Cenomannico, & in parochia Deableutica, Christianis ac Deum timentibus parentibus, à genitore scilicet Dei famulo Sigiranno, necnon venerabili ac Deum timente foemina genitrice ipsius, quæ vocabatur Adda. Ab his namq; nobilibus atq; felicibus genitoribus procreatus, processit in mundum hic optimus Christi miles Suiardus. Cuius nos conuersationem sanctam atq; honestissimam ab adolescentia sua optimè nouimus. Et quidem in ipsa sua adolescentia inter reliquos coætaneos suos valde dissimilis erat in conuersatione: ætate scilicet iuuenis, sed moribus grandævus erat. Non enim pueriliter leuis fuit, sed magis grauitate fundatus. Et illud, quod solet iuuenilis ætas literaturæ disciplinam fugere ac laborem, hic summo expetijt deuotionis cultu. Ex quo sacro vsu, comitante Christi gratia, ita velut esuriens fauce auida cibum diuinæ sapientiæ hauriebat, vt etiam satiat, semper ipse plius esuriret, vt & ipsa de se loquitur Dei sapientia. Qui me, inquit, edit, adhuc esuriet: & qui bibit, adhuc sitiet. Ex quo sacro cibo, hic magnus puer Dei sufficienter in breui tempore cellulam suæ memoriæ de thesauro Dei copiosè repleuit.

Hinc habes ætatē authoris historiæ huius. Genus S. Suiardi & patriæ.

Mores eius in adolescentia.

Est discendi studio-sus. Eccle. 24.

Et licet iam in eius mente spiritus sapientiæ & intellectus ex Dei munere resplenderet, tamen vt omnia per ordinem ageret, ad magistros, viros doctissimos, sapiens recur-rebat, & assidue prudenter interrogabat. Prudens etenim lector magis docet, si prudenter interrogauerit: ita & hic famulus Dei & semetipsum ex hoc plenius id confereudo erudiuit, & alios postea plures ad salutem instruxit, vt verus magister docuit. Non enim solummodo verbis, sed potius mirificū humilitatis ostendebat exemplū. Festinauit namq; ad perficiendam atq; complendam perfectionem euangelicam, vt optimus negociator venditis omnibus compararet preciosissimam cælestem margaritam. Desiderabat enim clericatus religiosum officium, vt verus & obediens monachus fieret, & vt Christi vestigia, relictis omnibus, per viam humilitatis & obedientiæ sequeretur. Quod & consolante Domino, rectè perfecit, dum palam mitis & humilis cunctis in conuersatione apparuit.

Cōplectitur vitam monasticam.

Erat sanè vir Dei ad spectu gratus, vultu placidus, moribus temperatus, animo deuotissi-

Catalogus
virtutum
eius.

uotissimus: verbum semper diuino sale conditum habuit, & ad ædificationem fratrum, nam paratum, factus verò est non solum monachus, sed & per electionem fratrum, sacerdos & pater magnus ac doctissimus in cunctis salutaribus disciplinis. Et valde ex gratia superna proficiebat, magis conualefcens, vt lumen fieret præclarum huic mundo, & positus super Ecclesie sanctæ candelabrum, fulgeret coram hominibus ex bonis ac sanctis operibus, velut lucerna optima. Et resplendebat in eo liquidè fulgor cælestis gratiæ. Erat igitur ornatus vniuersis virtutibus, quasi præclarissimis gemmis. Fidei etenim virtute robustus, & super petram solidam, id est, Christum firmatus, prudentia mira solers, iustitia rectus, humilitate præcipuus, & eloquentia clarus. In misericordia promptus, atq; in fraterna dilectione semper paratus: Honorem condignum senioribus exhibebat, & coequalibus pietatis affectum: iunioribus verò rigorem disciplinæ cum temperantiæ moderamine. Præcipuè quoque castitatis & pudicitie gratia ab infantia fuit semper mundissimus, & in locutione cautus. Assiduus insuper in oratione cum lachrymis, & in vigilijs sanctis pernoctans, In abstinentia verò corpus suum castigabat sæpius: & nè quid nimis fieret, in omni actione erat omninò discretus & sobrius. Miseris ac dolentibus per pietatem compatiens, & consolans destitutus. Diligebat præterea peregrinos velut proprios, eratque largus hospitibus, & dispensator hilaris, pauperibus cibum tribuens, & nudos indumento contegens, ac infirmos visitatione consolans atque confortans. Hic certè vir Dei forma optima & exemplum fuit ante oculos fidelium.

Creatur
Abbas Ani
solensis.

Post genitoris sui sancti Sigiranni decessum, fratres ex Anisolensi monasterio elegerunt sibi præesse optimum pastorem. Qui non solum terreno, sed multò magis cælesti & spiritali cibo eos sapius reficiebat, & ipsam Dei domum, vt vir prudens, tam in structura, quam & in spiritali rigore pulcherrimè ædificauit, & inibi felicem cursum vitæ suæ miro modo consummauit. Similem penè, vt Apostolus Ioannes, ipse habuit vocationis suæ finem. Neque etenim audiuit aliquis plangere eum, aut contristari ante obitum suum. Et in eius sanctæ animæ egressu, vni tunc ex fratribus offensa est visio,

Decedit, &
visio offer
tur fratri
cuiusdam de
eius gloria.

ita vt ostenderetur cunctis palam, quanto ipse vir Dei esset culmine sanctitatis præcipuus. Nam visum est illi, vt dixit, lumen summæ claritatis, idque sibi viciniùs appropinquare. Et dum hanc admirabilem ipse visionem consideraret, adstiterunt ei beatissimi Apostoli Petrus & Paulus, & in medio eorum anima illa sancta domini Suiardi nimo fulgore candebat. Qui vtrique Apostoli vtranque eius manum tenere videbantur. Et fertur ad eum ille dixisse: Frater, ego Christo ago gratias, qui me dignatus est nunc in requie sua suscipere. Vado ecce cum dominis meis præsentibus: vos verò eulogias, quas ego parauit, ferte germanæ meæ & eius sororibus. O sacerdotem verum, qui nec post transitum oblitus est fraternæ dilectionis: sed magis ac magis semper in eo flammavit feruor charitatis plenissimæ. Nam fides & spes cessant aliquando in sanctis, & sola in eis post obitum excrescit flamma charitatis. Ità & in huius sancti clarè apparuit reuelatione. Ecce inter Apostolos visus est ille sanctus, qui per munditiam castitatis, & opera plenissimæ charitatis, ac mortificationis continentiam, & patientiæ perfectionem ad merita rectè creditur peruenisse apostolica, eorumque, inter quos clarus apparuit in fine, & à quibus perductus est in cælestem patriam ad maximam gloriæ coronam. Ecce quo præmio honoratur, & supra multa constituitur bonus ille seruus, qui super pauca inuentus est fidelis. Reuerà enim pater iste venerabilis perseuerauit semper cum fratribus, & non cessabat vsque in finem exhortari eos & consolando admonere, vt iugiter in sancto ordine perseuerarent, atque in Dei laudibus permanerent. Et cum cognouit proximum finem suum, non contristatus est valde, sed orauit sobriè: & positus in lectulo sanctis membris, obdormiuit quietus in pace. Et quidem octauo anno regni domini Theodorici regis Calendis Martij sarcinam suæ deposituit carnis, & receptus est cum sanctis angelis in sedem cælestem, & apud Dominum nostrum Iesum Christum requiescit, quem verè dilexit, cui est gloria, honor & imperium in secula seculorum,

Matth. 25.

Ad perse
uerantiam
suscepti
propositi
semper
hortaba
tur mona
chos.

Amen.